

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-733
PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2025 m.

Nr.

Vilnius

**1 straipsnis. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo
Nr. I-733 nauja redakcija**

Pakeisti Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą Nr. I-733 ir jį išdėstyti taip:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS
ĮSTATYMAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

**1 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo tikslas, paskirtis
ir taikymas**

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – įstatymas) tikslas – išsaugoti Lietuvos Respublikos teritorijoje esantį nekilnojamąjį kultūros paveldą ir jį perduoti ateities kartoms, sudaryti sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis.

2. Šio įstatymo paskirtis – nustatyti Lietuvos Respublikos teritorijoje esančio nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą ir šios apsaugos teisinį valdymą, nekilnojamojo kultūros paveldo objektų paėmimą visuomenės poreikiams, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos finansavimo ir kompensavimo nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams, taip pat jiems padarytos žalos nustatymo ir atlyginimo už ją sąlygas.

3. Lietuvos Respublikai reikšmingas nekilnojamasis kultūros paveldas, esantis užsienio valstybėse, saugomas pagal tarptautines sutartis ir užsienio valstybių įstatymus.

4. Užsienio valstybėms reikšmingas Lietuvos Respublikos teritorijoje esantis nekilnojamasis kultūros paveldas saugomas pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ir Lietuvos Respublikos įstatymus. Užsienio valstybių fiziniai, juridiniai asmenys ir kitos organizacijos šį paveldą tvarko Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kultūros ministro nustatyta tvarka, gavę Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos sutikimą.

5. Lietuvos Respublikoje teritorijoje esantis nekilnojamasis kultūros paveldas, įrašytas į Pasaulio paveldo sąrašą, saugomas, prižiūrimas ir tvarkomas pagal šį įstatymą, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymą, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą, Lietuvos Respublikos statybos įstatymą, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymą, Lietuvos Respublikos prisiimtus tarptautinius įsipareigojimus, Pasaulio paveldo komiteto sprendimus ir atsižvelgiant į Pasaulio paveldo centro rekomendacijas.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Archeologiniai radiniai** – archeologinių tyrimų metu ar kitaip rasti iki 1800 m. žmogaus sukurti, paveikti arba perkelti objektai ar jų liekanos, taip pat kiti moksliniu požiūriu vertingi objektai ir jų liekanos (įvairių medžiagų dirbiniai, jų gamybos atliekos, antropologinė medžiaga (žmonių palaikai ar jų liekanos), žmogaus naudotos faunos ir floros makroskopinės liekanos), kurių pagrindiniai informacijos šaltiniai yra archeologiniai tyrimai.

2. **Archeologiniai tyrimai** – fundamentiniai ir taikomieji moksliniai tyrimai, kuriais siekiama ištirti virš žemės, žemėje, po vandeniu ar iš dalies po vandeniu esančius objektus, siekiant įgyti naujų žinių apie praeityje vykusius reiškinius ir procesus, surinkti informaciją apie išlikusias, pakitusias ar prarastas archeologinio pobūdžio vertingąsias savybes, nustatyti tiriamo objekto istorinę raidą patvirtinančius faktus, juos apibendrinti ir dokumentuoti.

3. **Ardomieji tyrimai** – taikomieji tyrimai, apimantys fizinius pažinimo darbus, kuriais negrąžinamai paveikiama nekilnojamoji kultūros vertybė ar jos dalis.

4. **Autentiškumas** – nekilnojamosios kultūros vertybės savybės, apimančios pirminę ar istoriškai susiklosčiusią paskirtį, išraišką ir savitą fizinį pavidalą – formą, panaudotas medžiagas, konstrukcijas, atlikimo technologijas, planą, aplinką ir nematerialiąsias savybes, kuriomis grindžiama kultūrinė nekilnojamosios kultūros vertybės reikšmė.

5. **Avarijos grėsmė** – padėtis, kai nekilnojamojo kultūros paveldo objektas (jo dalis, konstrukcijos) turi deformacijų, dėl kurių toks objektas gali būti pripažintas avariniu šio įstatymo ir Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nustatyta tvarka atestuotiesiems statybos inžinieriams atlikus statinio ekspertizę.

6. **Avarijos grėsmės pašalinimas** – laikini nekilnojamojo kultūros paveldo objekto stabilizavimo darbai, atliekami pagal kultūros ministro patvirtintą apsaugos techninių priemonių įrengimo ir neatidėliotinių saugojimo darbų sąrašą, siekiant išvengti pavojaus žmonių gyvybei bei sveikatai dėl pažeistų nekilnojamojo kultūros paveldo objekto konstrukcijų griūties ir (ar) skirti užkirsti keliui šio objekto griūčiai, ir (ar) apsaugoti jo vertingosioms savybėms nuo tolesnio nykimo, kol bus atlikta statinio ekspertizė ir parengtas tvarkybos ir (ar) statinio projektas avarinei būklei likviduoti.

7. **Išskirtinė visuotinė vertė** – išskirtinis nekilnojamojo kultūros paveldo ir (ar) gamtos vertybių kultūrinis ir (ar) gamtinis reikšmingumas, nustatomas pagal 1972 m. lapkričio 16 d. Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo gairėse apibrėžtus kriterijus ir Pasaulio paveldo komiteto sprendimu pripažįstamas svarbiu visos žmonijos dabarties ir ateities kartoms.

8. **Kultūrinė reikšmė** – paveldėta istorinė, mokslinė, estetinė, socialinė ar etninė vertė, svarbi dabarties ir perduodama ateities kartoms.

9. **Kultūros kelias** – kultūros paveldo, kultūrinių kraštovaizdžių, kultūros ir švietimo bendradarbiavimo priemonėmis sukurta teminių maršrutų sistema, kuria siekiama atgaivinti ir įprasmiti su istoriniais keliais, asmenybėmis ir reiškiniais, įvykiais, papročiais ar tradicijomis susijusias kultūros vertybes, sudaryti sąlygas joms pažinti, skatinti visuomenės bei bendruomenių įsitraukimą į šią veiklą ir atsakingumą atskleidžiant ir išryškinant jų kultūrinį tapatumą nacionaliniame ir europiniame kontekste.

10. **Kultūros paminklas** – nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektas ar vietovė, turintis išskirtinę kultūrinę reikšmę.

11. **Kultūros paveldo statinys** – pastatas, jo dalis, inžinerinis statinys ar jo išlikusi dalis, monumentalus dailės objektas, turintis vertingųjų savybių ir registruoti Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje kaip nekilnojamieji kultūros paveldo objektai.

12. **Kultūros paveldo vietovė** – gamtinius ir antropogeninius elementus (komponentus) apimanti teritorija, pasižyminti istoriškai susiformavusiais ypatumais, visumos darna ir (ar) derme su gamtine aplinka ir turinti vertingųjų savybių, registruota Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

13. **Nekilnojamasis kultūros paveldas** – kultūros paveldo dalis, kurią sudaro praeities kartų pastatytos, įrengtos, sukurtos išlikusios ar iš dalies išlikusios medžiaginės

nekilnojamosios kultūros vertybės, saugomos dėl viešojo intereso ir kultūrinės reikšmės ir neatsiejamos nuo užimamos teritorijos.

14. **Nekilnojamojo kultūros paveldo aktualizavimas** (toliau – aktualizavimas) – finansinės ir nefinansinės priemonės, kuriomis siekiama pabrėžti nekilnojamojo kultūros paveldo svarbą ir aktualumą, nekilnojamųjų kultūros vertybių prieinamumą, paskatinti visuomenę atsakingai integruoti nekilnojamąjį kultūros paveldą kaip svarbų išteklių į kasdienį kultūrinį, socialinį ir (arba) ekonominį gyvenimą.

15. **Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos programa** – valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšomis finansuojama programa, skirta nekilnojamajam kultūros paveldui išsaugoti ir aktualizuoti. Programai finansuoti gali būti naudojamos ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos.

16. **Nekilnojamojo kultūros paveldo objektas** – pavienis ar kompleksinis ant žemės, po žeme, vandenyje ar iš dalies po vandeniu esantis objektas (jo dalis), turintis vertingųjų savybių ir kartu su jam priskirta teritorija registruotas Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

17. **Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto apsaugos reglamentas** – tipinis ar individualus nekilnojamojo kultūros paveldo objekto apsaugą reglamentuojantis dokumentas, kuriuo nustatomi bendrieji ar konkretūs nekilnojamojo kultūros paveldo objekto, jo teritorijos ir (ar) apsaugos zonos paveldosaugos reikalavimai.

18. **Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto atstatymas** – neišlikusio nekilnojamojo kultūros paveldo objekto ar jo dalies pastatymas pagal taikomaisiais tyrimais nustatytas neišlikusias vertingąsias savybes, atliekant tvarkomuosius statybos, statybos ir nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos tvarkymo darbus.

19. **Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto elementų atkūrimas** (toliau – atkūrimas) – neišlikusių atskirų nekilnojamojo kultūros paveldo objekto elementų, neatsiejamai susijusių su šiuo objektu, sukūrimas pagal nustatytas neišlikusias šio objekto vertingąsias savybes, atliekant taikomaisiais tyrimais grindžiamus tvarkomuosius paveldosaugos darbus. Atkuriant išsaugomi išlikę nekilnojamojo kultūros paveldo objekto elementai, jie grąžinami į pirminę vietą, tiksliai pakartojami ar naujai sukuriami neišlikę elementai.

20. **Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorija** – nekilnojamojo kultūros paveldo objekto užimamas ir jam naudoti reikalingas žemės sklypas (jo dalis) ar nesuformuotų žemės sklypų valstybinės žemės ar miško plotas, kuriems nustatomi paveldosaugos reikalavimai.

21. **Nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimas** (toliau – tyrimas) – nekilnojamųjų kultūros vertybių raidos, būklės, apimties, išlikusių, pakitusių ar prarastų vertingųjų savybių nustatymas, apibendrinimas ir dokumentavimas, atliekamas vykdant atskleidimo procedūras, prieš pradedant nekilnojamųjų kultūros vertybių projektavimo, planavimo, tvarkybos ir pritaikymo darbus ir (ar) darbų vykdymo metu, prieš skelbiant nekilnojamasias kultūros vertybes saugomomis, taip pat taikomas nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimui, sklaidai ir aktualizavimui pagrįsti.

22. **Nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas** – nekilnojamojo kultūros paveldo objekto ir kitų nekilnojamųjų daiktų, pripažintų turinčiais vertingųjų savybių ir esančių pavienio ar kompleksinio nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorijoje arba kultūros paveldo vietovėje, savininkas ar kitos valdymo teisės turėtojas.

23. **Nekilnojamojo kultūros vertybė** – nekilnojamojo kultūros paveldo objektas ar kultūros paveldo vietovė.

24. **Nekilnojamosios kultūros vertybės konservavimas** – nekilnojamosios kultūros vertybės būklės stabilizavimas ir jos autentiškumo požymių sutvirtinimas, atliekant taikomaisiais tyrimais grindžiamus tvarkomuosius paveldosaugos darbus.

25. **Nekilnojamosios kultūros vertybės prieinamumas** – galimybė fiziškai ir (ar) intelektualiai susipažinti su nekilnojamąja kultūros vertybe.

26. **Nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūra** – nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojo nuolat vykdomi nekilnojamosios kultūros vertybės vertingųjų savybių nekeičiantys darbai, kuriems nereikalingas už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos sutikimas.

27. **Nekilnojamosios kultūros vertybės pritaikymas** – nekilnojamosios kultūros vertybės, jos sudedamųjų dalių, jos teritorijos pertvarkymas naudoti, išsaugant vertingąsias savybes, vientisumą ir autentiškumą bei sudarant galimybes atkurti būklę, buvusią iki šių pakeitimų, suderinant nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo ir visuomenės poreikius, užtikrinant nekilnojamosios kultūros vertybės prieinamumą visuomenei, siekiant atgaivinti ir aktualizuoti nekilnojamąją kultūros vertybę, atliekant taikomaisiais tyrimais grindžiamus tvarkybos, statybos ir nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos tvarkymo darbus.

28. **Nekilnojamosios kultūros vertybės restauravimas** – visų išlikusių nekilnojamosios kultūros vertybės autentiškų dalių ar elementų konservavimas, atskirų neišlikusių elementų atkūrimas, nekilnojamosios kultūros vertybės vertingųjų savybių išsaugojimas ir išryškinimas atliekant taikomaisiais tyrimais grindžiamus tvarkomuosius paveldosaugos darbus pagal specialiąsias technologijas ir nekeičiant kultūros paveldo statinių laikančiųjų konstrukcijų tipo bei jų nepertvarkant.

29. **Nekilnojamosios kultūros vertybės stebėseną** – nekilnojamosios kultūros vertybės periodinis būklės ir jos kitimo stebėjimas, fiksavimas, vertingąsias savybes naikinančio ar žalojančio poveikio vertinimas, informacijos kaupimas, apibendrinimas ir prognozavimas.

30. **Nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos tvarkymo darbai** (toliau – teritorijos tvarkymo darbai) – nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos dalių ir elementų tvarkybos darbai, skirti jos teritorijos autentiškumui, vientisumui ir vertingosioms savybėms išsaugoti, prarastoms dalims ir elementams atkurti ir nekilnojamajai kultūros vertybei pritaikyti, atliekami vadovaujantis šiuo įstatymu, Lietuvos Respublikos želdynų įstatymu ir Lietuvos Respublikos statybos įstatymu, kai kartu gali būti atliekami ir statybos darbai.

31. **Nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkyba** (toliau – tvarkyba) – nekilnojamajai kultūros vertybei išsaugoti atliekami taikomaisiais tyrimais grindžiami tvarkomieji paveldosaugos ir tvarkomieji statybos darbai, šių darbų projektavimas.

32. **Nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos darbų techninė priežiūra** – privaloma nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojo ar statytojo organizuojama ir techninio prižiūrėtojo atliekama techninė priežiūra, kurios tikslas – kontroliuoti, kad nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos darbai būtų atliekami pagal paveldosaugos ir Lietuvos Respublikos statybos įstatymo reikalavimus.

33. **Nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projektas** (toliau – tvarkybos projektas) – visuma pagal normatyvinius nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos techninius dokumentus parengtų dokumentų, kuriuose pateikiami taikomaisiais tyrimais grindžiami nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos (tvarkomųjų paveldosaugos ir tvarkomųjų statybos darbų) sprendiniai, skirti tos vertybės autentiškumui ir vertingosioms savybėms išsaugoti ir (ar) nekilnojamajai kultūros vertybei pritaikyti.

34. **Nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projektiniai pasiūlymai** – prieš nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projektą rengiamas dokumentas, kuriuo nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas arba jo įgaliotas asmuo nurodo, kaip numato atlikti nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos darbus.

35. **Nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projekto sprendinių įgyvendinimo priežiūra** – privaloma nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo organizuojama ir nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projekto vadovo atliekama priežiūra, kurios tikslas – kontroliuoti, kad nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos darbai būtų atliekami pagal nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projektą.

36. **Pasaulio paveldo vertybė** – nekilnojamoji kultūros ir (ar) gamtos paveldo vertybė, vadovaujantis 1972 m. lapkričio 16 d. Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencija ir jos įgyvendinimo gairėse nustatytais vertinimo kriterijais ir procedūromis, Pasaulio paveldo komiteto nutarimu įrašyta į Pasaulio paveldo sąrašą.

37. **Pasaulio paveldo vertybės valdymo planas** – dokumentas, kuriame numatoma pasaulio paveldo vertybės išsaugojimo ir valdymo strategija, suplanuojami veiksmai, užtikrinantys išskirtinės visuotinės vertės išsaugojimo prioritetus, ir nurodomi šių veiksmų įgyvendinimo terminai, finansavimo šaltiniai, atsakingi vykdytojai.

38. **Pasaulio paveldo vertybės vietos valdytojas** (toliau – vietos valdytojas) – valstybės institucija ar savivaldybės administravimo subjektas, atsakingas už pasaulio paveldo vertybės valdymo procesų koordinavimą įgyvendinant šios vertybės išsaugojimo ir valdymo strategiją.

39. **Paveldo tvarkybos reglamentai** – visuma privalomųjų tvarkybos norminių dokumentų, kuriais nustatomos tvarkomųjų paveldosaugos darbų planavimo, projektavimo, vykdymo ir su tvarkyba susijusių procedūrų atlikimo taisyklės ir reikalavimai, užtikrinantys nekilnojamojo kultūros paveldo autentiškumo išsaugojimą.

40. **Paveldosaugos ekspertizė** – įvertinimas, kaip nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos ir (ar) statybos projekte įgyvendinti paveldosaugos reikalavimai.

41. **Paveldosaugos reikalavimai** – šiame įstatyme, jame nurodytuose dokumentuose ir teisės aktuose, teritorijų planavimo dokumentuose nustatytos nekilnojamosios kultūros vertybės, jos teritorijos ir apsaugos zonos tvarkymo, valdymo, naudojimo sąlygos autentiškumui, vientisumui ir vertingosioms savybėms išsaugoti.

42. **Poveikio paveldui vertinimas** – planuojamos ūkinės veiklos poveikio pasaulio paveldo vertybės išskirtinei visuotinei vertei nustatymo, apibūdinimo ir išvadų teikimo procedūra.

43. **Prevencinės priežiūros darbai** – nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo ar kultūros ministro įgaliotos biudžetinės įstaigos kultūros ministro nustatyta tvarka vykdomi ar organizuojami šio objekto vertingųjų savybių nekeičiantys darbai, kuriais mažinamas arba laikinai pristabdomas atmosferos ir (ar) biologinių organizmų poveikis objektui ar jo vertingosioms savybėms ir kuriems nereikalingas tvarkybos ir (ar) statybos leidimas.

44. **Specialieji paveldosaugos reikalavimai** – dokumentas, kuriame už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija nustato nekilnojamosios kultūros vertybės, jos teritorijos, konkretaus kultūros paveldo statinio arba nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ar apsaugos zonoje esančio ar projektuojamo statinio privalomas, vertybės apsaugą užtikrinančias, sąlygas tvarkybos ir (ar) statinio projektui rengti.

45. **Specialiosios technologijos** – nekilnojamosios kultūros vertybės autentiškumui išsaugoti skirtos tradicinės, istoriškai susiklosčiusios technologijos ir šiuolaikinės nekilnojamųjų kultūros vertybių restauravimo ir konservavimo technologijos, nurodytos Lietuvos Respublikoje priimtuose arba perimtuose Europos Sąjungos kultūros paveldo standartuose ir paveldo tvarkybos reglamentuose.

46. **Taikomieji tyrimai** – nekilnojamojo kultūros vertybėje ar jos apsaugos zonoje atliekami pažinimo darbai, kurių tikslas surinkti duomenis apie nekilnojamąją kultūros vertybę, reikalingus tvarkybos ir (ar) statybos darbų projektams, teritorijų planavimo dokumentams parengti ir jų sprendiniams pagrįsti, nustatyti ir (ar) patikslinti nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingąsias savybes.

47. **Tvarkomieji paveldosaugos darbai** – nekilnojamosios kultūros vertybės konservavimas ir restauravimas, atliekami pagal specialiąsias technologijas.

48. **Tvarkomieji statybos darbai** – statybos darbai, kaip apibrėžiama Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, atliekami nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, nepažeidžiant vertingųjų savybių, skirti jo fizinėms ar techninėms savybėms pagerinti ir jam pritaikyti, atliekant paprastąjį remontą atitinkančius darbus, išskyrus prevencinės priežiūros darbus.

49. **Vertingoji savybė** – nekilnojamosios kultūros vertybės, jos dalies ar elemento bruožas ar šio bruožo materialinė išraiška, vertingi istoriniu, moksliniu, estetiniu, socialiniu ar etniniu požiūriu.

50. **Vientisumas** – nekilnojamosios kultūros vertybės savybė, pasireiškianti nepažeista darnia ją sudarančių dalių ir elementų visuma (kompleksiškumu), atsiskleidžiančia apibrėžtoje teritorijoje ir apimančia visas nekilnojamosios kultūros vertybės vertingąsias savybes, procesus ir ryšius, kuriais grindžiama tos kultūros vertybės kultūrinė reikšmė.

51. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip apibrėžiamos Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme, Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatyme, Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme, Saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, Statybos įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme, Želdynų įstatyme ir Lietuvos Respublikos žemės įstatyme.

3 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo skirstymas

1. Nekilnojamojo kultūros paveldas skirstomas pagal sandarą, reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį ir reikšmingumo lygmenį.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldas pagal sandarą yra:

1) pavienis objektas – vieta, kultūros paveldo statinys, kitas nekilnojamojo daiktas su jam priskirta teritorija;

2) kompleksinis objektas – susijusių objektų grupė, reikšminga savo visuma, su jiems priskirta bendra teritorija;

3) vietovė.

3. Nekilnojamojo kultūros paveldas pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį gali būti:

1) archeologinis – praeities ūkinės ar gynybinės veiklos, gyvenamosios, laidojimo ar kulto vietos, jų kompleksai arba vietovės, kurių vienintelis arba vienas iš pagrindinių mokslinių duomenų šaltinių yra archeologiniai tyrimai ir radiniai;

2) povandeninis – po vandeniu ar iš dalies po vandeniu esantys archeologiniai objektai, vietovės, konstrukcijos, pastatai, žmonių palaikai, nekilnojamieji ar kilnojamieji daiktai, kurie iš dalies arba visiškai su pertraukomis arba nepertraukiamai po vandeniu yra išbuvę ne mažiau kaip 100 metų ir kurių vienintelis arba vienas iš pagrindinių mokslinių duomenų šaltinių yra povandeniniai archeologiniai tyrimai ir radiniai;

3) mitologinis – tautosakoje minimi senovės kulto ar kitos žmonių veiklos objektai;

4) etnokultūrinis – statiniai, jų kompleksai, vietos ar vietovės, atskleidžiančios etninės kultūros savitumą;

5) architektūrinis – statiniai, jų dalys, priklausiniai ir tokių statinių vientisos architektūrinės kompozicijos (kompleksai, ansambliai), vietos bei vietovės, reikšmingos funkcine, erdvine ir vizualiai suvokiama menine išraiška ir komponavimo principais;

6) urbanistinis – istorinės miestų dalys, miesteliai ar jų dalys, kaimai ar jų dalys, reikšmingi savo struktūrinių elementų išdėstymo ir funkcionavimo ypatumų visuma, meniniais erdvės formavimo principais ir parametrais;

7) želdynų – istoriniai želdynai (parkai, sodai ir kiti želdynai);

8) inžinerinis – inžineriniai statiniai ir infrastruktūros objektai, jų kompleksai, gamybinė ar technologinė įranga;

9) istorinis – nekilnojamojo kultūros paveldo objektai ar vietovės, susiję su svarbiais visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos įvykiais ar asmenybėmis;

10) memorialinis – nekilnojamojo kultūros paveldo objektai, skirti reikšmingiems kultūros ir valstybės istorijos įvykiams ar asmenybėms atminti;

11) dailės – monumentaliosios dailės kūriniai, koplytėlės, koplytstulpiai, stogastulpiai, memorialieji kryžiai, memorialiniai statiniai ir kiti nekilnojamieji dailės kūriniai, tiesiogiai susiję su savo užimama ir jiems naudoti reikalinga teritorija ar statiniu, taip pat pastatai, kurių eksterjeras ir (arba) interjeras turi dailės vertingųjų savybių;

12) sakralinis – statiniai, jų kompleksai, vietos ar vietovės, reikšmingi religinėms bendruomenėms, bendrijoms ir centrams ir (ar) naudojami religinėms apeigoms;

13) kultūrinės raiškos – individo ar individų grupės kūrybinių ieškojimų padariniai;

14) kraštovaizdžio – statiniai, jų kompleksai, vietos ar vietovės, kurie yra sudėtinė vertingo kultūrinio kraštovaizdžio dalis.

4. Nekilnojamosios kultūros vertybės pagal reikšmingumą (vertingųjų savybių gausą, autentiškumą, vientisumą ir reikšmę visuomenei, bendruomenėms ar atskiroms žmonių grupėms) gali būti vietinio, regioninio ar nacionalinio lygmens.

4 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą sudaro:

1) nekilnojamojo kultūros paveldo apskaita (toliau – apskaita);

2) nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimas savivaldybės ar valstybės saugomomis ir kultūros paminklais;

3) nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūra, tvarkyba, pritaikymas ir naudojimas;

4) nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimas, jo sklaida;

5) nekilnojamojo kultūros paveldo aktualizavimas;

6) nekilnojamųjų kultūros vertybių stebėseną ir kontrolę.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldo teisinę apsaugą reglamentuoja:

1) paveldosaugos reikalavimai;

2) šio įstatymo ir Saugomų teritorijų įstatymo nustatyti reikalavimai, taikomi nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, esantiems draustiniuose, rezervatuose, valstybiniuose parkuose;

3) pagal šį įstatymą, Saugomų teritorijų įstatymą ir Teritorijų planavimo įstatymą parengtų teritorijų planavimo dokumentų nustatyti reikalavimai;

4) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų įsipareigojimai, nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos sutartyse, (toliau – apsaugos sutartys);

5) Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijose, kultūros paveldo vietovėse ir jų apsaugos zonose.

3. Viešasis interesas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje įgyvendinamas per šiame įstatyme nustatytą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos teisinį reguliavimą, visuomenės informavimą ir jos dalyvavimą priimant sprendimus, susijusius su nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga.

4. Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamentas) yra atsakingas už viešojo intereso gynimą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje nacionalinio, regioninio reikšmingumo lygmens, valstybės saugomų ir kultūros paminklo statusą turinčių nekilnojamųjų kultūros vertybių atžvilgiu. Savivaldybės administracija yra atsakinga už viešojo intereso gynimą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje vietinio reikšmingumo lygmens ir savivaldybės paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių atžvilgiu. Kai yra pažeistas viešasis interesas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje, Departamentas ar savivaldybės administracija dėl viešojo intereso gynimo turi pareigą kreiptis į teismą. Savivaldybės administracijai atsisakius kreiptis į teismą, tokią pareigą įgyja Departamentas.

5 straipsnis. Lietuvos Respublikos teritorijoje esančio nekilnojamojo kultūros paveldo įrašymas į tarptautinės svarbos paveldo sąrašus

1. Nekilnojamajam kultūros paveldui, vadovaujantis tarptautiniuose dokumentuose nustatytais vertinimo kriterijais ir procedūromis, gali būti suteiktas nekilnojamosios kultūros vertybės tarptautinės svarbos statusas ir jis gali būti įrašytas į tarptautinės svarbos paveldo sąrašus.

2. Nekilnojamajam kultūros paveldui, turinčiam tarptautinės svarbos nekilnojamosios kultūros vertybės statusą ir (ar) įrašytam į tarptautinės svarbos paveldo sąrašus, taikomi ratifikuotose tarptautinėse konvencijose ir sutartyse nustatyti reikalavimai.

II SKYRIUS

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS VALDYMO SISTEMA

6 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos valdymas

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos valdymą vykdo Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, atsižvelgdamos į Valstybinės kultūros paveldo komisijos teikiamus paveldosaugos patirties ir tendencijų vertinimus, analizes ir siūlymus.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos politiką įgyvendina Departamentas, kultūros ministro įgaliota biudžetinė įstaiga, savivaldybių institucijos ir savivaldybių administracijos, atsižvelgdami į nekilnojamųjų kultūros vertybių reikšmingumo lygmenį ir statusą, kaip nurodyta šio įstatymo 10–12 straipsniuose. Vietinio reikšmingumo lygmens ir savivaldybės saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, esančių regioninio ir (ar) nacionalinio lygmens kultūros paveldo vietovėse, apsaugą, kaip nurodyta šio įstatymo 12 straipsnio 5 dalyje, įgyvendina savivaldybės administracijos padalinys ar darbuotojas, atsakingas už kultūros paveldo apsaugą.

7 straipsnis. Valstybinė kultūros paveldo komisija

Valstybinės kultūros paveldo komisijos uždavinius, funkcijas ir teises nustato Lietuvos Respublikos Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymas.

8 straipsnis. Vyriausybės kompetencija

Vyriausybė atlieka šias funkcijas:

- 1) tvirtina nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašą;
- 2) priima nutarimus dėl kultūros paminklų paėmimo visuomenės poreikiams;
- 3) tvirtina neprivatizuojamų dvarų sodybų sąrašą;
- 4) priima nutarimus dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimo kultūros paminklais;
- 5) tvirtina Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašą;
- 6) atlieka kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

9 straipsnis. Kultūros ministerijos ir kultūros ministro kompetencija

1. Kultūros ministerija, formuodama nekilnojamojo kultūros paveldo politiką, taip pat organizuodama, koordinuodama ir kontroliuodama jos įgyvendinimą, atlieka šias funkcijas:

- 1) metodiškai vadovauja nekilnojamojo kultūros paveldo teisei apsaugai;
- 2) vykdo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimą ir organizuoja šių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, kurį vykdo šios dalies 5 punkte nurodytos institucijos ir organizacijos;
- 3) atstovauja šaliai tarptautinėse organizacijose, įgyvendina Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis priimtus įsipareigojimus;
- 4) organizuoja kultūros paveldo aktualizavimo veiklas;

5) derina mokslo ir studijų institucijų ar nevyriausybinių organizacijų, veikiančių kultūros paveldo srityje, parengtas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo kursų programas.

2. Kultūros ministras atlieka šias funkcijas:

1) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos finansavimo ir kompensavimo nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams valstybės biudžeto lėšomis tvarkos aprašą;

2) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo tvarkos aprašą;

3) tvirtina individualių apsaugos reglamentų rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašą;

4) tvirtina Kultūros vertybių registro informacinės sistemos nuostatus;

5) tvirtina Kultūros paveldo elektroninių paslaugų informacinės sistemos nuostatus;

6) tvirtina valstybines nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos programas finansuojamas valstybės biudžeto lėšomis, (toliau – valstybinės paveldosaugos programos);

7) tvirtina specialiojo teritorijų planavimo dokumentus, skelbiant nekilnojamąją kultūros vertybę saugoma;

8) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tipinius apsaugos reglamentus;

9) skelbia valstybės saugomomis nacionalinio ir regioninio reikšmingumo lygmens nekilnojamasias kultūros vertybes;

10) sudaro nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ekspertų, mokslinės archeologijos, paraiškų nustatyti kultūros kelio lygmenį Lietuvos Respublikoje ir jį sertifikuoti vertinimo ekspertų komisijas ir tvirtina jų nuostatus;

11) Valstybinei kultūros paveldo komisijai pritarus, teikia nekilnojamasias kultūros vertybes Vyriausybei skelbti kultūros paminklais;

12) teikia kultūros paminklus, kurie dėl išskirtinės kultūrinės reikšmės turi būti prieinami visuomenei, Vyriausybei įrašyti į valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašą;

13) teikia nekilnojamasias kultūros vertybes įrašyti į tarptautinės svarbos paveldo objektų ar kultūros paveldo vietovių sąrašus, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis nenustatyta kitaip;

14) nustato kultūros kelių Lietuvos Respublikoje lygmenų nustatymo ir sertifikavimo tvarką;

15) nustato valstybinių paveldosaugos programų stebėsenos ir poveikio vertinimo tvarką;

16) tvirtina techninių apsaugos priemonių įrengimo ir neatidėliotinių saugojimo darbų, skirtų kultūros paveldo objekto griūties ar vertingųjų savybių praradimo rizikai ir grėsmei žmonių saugumui mažinti, sąrašą;

17) tvirtina paveldo tvarkybos reglamentus;

18) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo projektų dalinio finansavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarkos aprašą;

19) kartu su aplinkos ministru nustato nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo tvarką;

20) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašą;

21) atlieka kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

3. Šio straipsnio 2 dalies 10 punkte nurodytos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo komisija (toliau – Atestavimo komisija), nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ekspertų komisija, mokslinė archeologijos komisija, paraiškų nustatyti kultūros kelio lygmenį Lietuvos Respublikoje ir jį sertifikuoti vertinimo ekspertų komisija atlieka jų nuostatuose nustatytas funkcijas. Šias komisijas turi sudaryti ne mažiau kaip 5 nariai, deleguoti šių komisijų nuostatuose nurodytų institucijų, veikiančių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje. Komisijų personalinę sudėtį 3 metų kadencijai tvirtina kultūros ministras.

Komisijų nariais negali būti skiriami Kultūros ministerijos ar jai pavaldžių įstaigų valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, taip pat jų nariais negali būti tokią pačią veiklą, dėl kurios prašoma leidimo, vykdančios asmenys. Komisijų nariai privalo atitikti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme valstybės tarnautojams nustatytus nepriekaištingos reputacijos reikalavimus. Komisijos nariu asmuo gali būti ne ilgiau kaip 2 kadencijas iš eilės. Komisijų narių darbas apmokamas Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka. Komisija per pirmąjį posėdį iš savo narių komisijos kadencijos laikotarpiui išsirenka pirmininką ir jo pavaduotoją.

10 straipsnis. Departamento kompetencija

1. Departamentas:

- 1) rengia valstybines paveldosaugos programas;
- 2) organizuoja, koordinuoja ir vykdo nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimą (toliau – inventorizavimas) ir apskaitą;
- 3) tvarko Kultūros vertybių registro informacinę sistemą, kurioje registruojamos nekilnojamosios kultūros vertybės ir jų duomenys, kaupia, tvarko ir saugo su šiuo registru susijusius dokumentus;
- 4) atlieka šio įstatymo ir kitų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūrą;
- 5) dalyvauja nagrinėjant ir rengiant nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srities teisės aktų projektus, įgyvendina šių teisės aktų reikalavimus, kultūros ministro pavedimu rengia ir tvirtina metodines rekomendacijas, susijusias su šių teisės aktų įgyvendinimu;
- 6) organizuoja ir vykdo kultūros kelių lygmenų nustatymo ir sertifikavimo procesą, išduoda kultūros kelių sertifikatus (išskyrus Europos Tarybos kultūros kelių sertifikatus), vykdo sertifikuotų kultūros kelių veiklos stebėseną;
- 7) teikia Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos tvarkytojui pranešimą dėl Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje įregistruotos teritorijos ar nekilnojamojo daikto įregistravimo Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje;
- 8) išduoda leidimus atlikti ardomuosius tyrimus ir archeologinius tyrimus, kaupia šių tyrimų ataskaitas, jas skaitmenina;
- 9) kaupia nekilnojamųjų kultūros vertybių stebėsenos informaciją ir teikia ją Kultūros ministerijai kultūros ministro nustatyta tvarka;
- 10) atlikdamas nustatytas funkcijas bendradarbiauja su užsienio valstybių institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis;
- 11) yra Kultūros paveldo elektroninių paslaugų informacinės sistemos valdytojas ir tvarkytojas;
- 12) atlieka kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

2. Departamentas, atlikdamas jam pavestas funkcijas, turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų informaciją apie nekilnojamojo kultūros paveldo objektus, apžiūrėti ir tirti nekilnojamąsias kultūros vertybes ir, sutikus savininkui, kitus nekilnojamuosius daiktus, kurie gali turėti vertingųjų savybių. Į nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose ir kituose nekilnojamuosiuose daiktuose, kurie gali turėti vertingųjų savybių, esančias gyvenamąsias patalpas Departamentas gali patekti tik su tokių patalpų savininkų sutikimu arba teismo leidimu.

3. Departamentas atlieka šias regioninio ir nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ar kultūros paveldo vietovių bei valstybės saugomų ar kultūros paminklo statusą turinčių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ar kultūros paveldo vietovių apsaugos funkcijas:

- 1) vykdo nekilnojamųjų kultūros vertybių stebėseną kultūros ministro nustatyta tvarka;
- 2) inicijuoja ir organizuoja nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimą valstybės saugomomis;

3) su nacionalinio ir regioninio reikšmingumo lygmens ir valstybės saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojais sudaro apsaugos sutartis;

4) nustato ir teikia specialiuosius paveldosaugos reikalavimus savivaldybės administracijai;

5) teikia nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams šiuo įstatymu grindžiamus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos reikalavimus dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūros, tvarkybos, pritaikymo ir naudojimo;

6) rengia nekilnojamojo kultūros paveldo objektų individualius apsaugos reglamentus ar organizuoja jų rengimą, juos tvirtina;

7) rengia specialiojo teritorijų planavimo dokumentus, kuriais įgyvendinami šio įstatymo reikalavimai, arba organizuoja jų rengimą;

8) tikrina šio įstatymo ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka, ar nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų ir statytojų pateikti tvarkybos projektiniai pasiūlymai, kai jie yra privalomi šio įstatymo nustatyta tvarka, tvarkybos projektas ir (ar) statinio projektas ar teritorijų planavimo dokumentas atitinka galiojančius paveldosaugos reikalavimus;

9) prižiūri nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybą ir priežiūrą, stabdo fizinių ir juridinių asmenų atliekamus veiksmus nekilnojamosiose kultūros vertybėse, jų teritorijose ir apsaugos zonose, jeigu nustatomi paveldosaugos reikalavimų pažeidimai;

10) kultūros ministro nustatyta tvarka nustato nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kuriems padaryta žala, atstatymo ir (ar) atkūrimo būdą ir nuostolių dydį;

11) surašo administracinių nusižengimų protokolus, nagrinėja administracinių nusižengimų bylas;

12) atlieka ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo subjekto funkcijas, vadovaudamasis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu.

11 straipsnis. Kultūros ministro įgaliotos biudžetinės įstaigos kompetencija

Kultūros ministro įgaliota biudžetinė įstaiga atlieka šias funkcijas:

1) įgyvendina valstybines paveldosaugos programas, organizuoja ir vykdo nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, įtrauktų į valstybines paveldosaugos programas, tvarkomųjų paveldosaugos darbų ir tvarkomųjų statybos darbų techninę priežiūrą;

2) teikia Kultūros ministerijai, Valstybinei kultūros paveldo komisijai ir Departamentui atliktų tvarkomųjų paveldosaugos darbų ir tvarkomųjų statybos darbų, įtrauktų į valstybines paveldosaugos programas, ataskaitas;

3) teikia Kultūros ministerijai ir Departamentui pastabas ir siūlymus rengiant valstybines paveldosaugos programas;

4) kultūros ministro nustatyta tvarka organizuoja ir atlieka nekilnojamųjų kultūros vertybių prevencinės priežiūros darbus;

5) teikia konsultacijas paveldo tvarkybos ir prevencinės priežiūros klausimais nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams ir kitiems asmenims, suinteresuotiems nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimu;

6) atlieka cheminius ir biologinius nekilnojamojo kultūros paveldo objektų statybinių medžiagų tyrimus;

7) atlieka kitas su valstybinių paveldosaugos programų įgyvendinimu susijusias funkcijas.

12 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos valdymas savivaldybių institucijose ir savivaldybių administracijose

1. Savivaldybės taryba atlieka šias funkcijas:

1) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos vietos savivaldos lygmens norminius teisės aktus;

2) tvirtina savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos programas, finansuojamas savivaldybės biudžeto lėšomis, (toliau – savivaldybės paveldosaugos programos);

3) tvirtina specialiojo teritorijų planavimo dokumentus skelbiant nekilnojamasias kultūros vertybes savivaldybės saugomomis;

4) skelbia savivaldybės saugomomis vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamasias kultūros vertybes;

5) atlieka kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

2. Savivaldybės meras:

1) inicijuoja nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimą savivaldybės saugomomis;

2) atlieka kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

3. Savivaldybių administracijos atlieka šias funkcijas:

1) išduoda planuojamiems tvarkybos darbams nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose, kultūros paveldo vietovėse, jų teritorijose ar apsaugos zonose specialiuosius paveldosaugos reikalavimus;

2) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo objektų individualius apsaugos reglamentus;

3) organizuoja tvarkybos projektų derinimą ir išduoda leidimus atlikti tvarkybos darbus;

4) rengia savivaldybės paveldosaugos programas ir organizuoja jų vykdymą;

5) tikrina nekilnojamojo kultūros paveldo objektų būklę sudarant sandorius dėl nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kaupia informaciją apie kultūros paveldo objektų būklę ir teikia ją Departamentui;

6) atlieka planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo subjekto funkcijas, vadovaudamosi Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu.

4. Savivaldybės administracija, atlikdama jai pavestas funkcijas:

1) su vietinio reikšmingumo lygmens ir (ar) savivaldybės saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojais sudaro apsaugos sutartis ir teikia apie tai duomenis Departamentui;

2) turi teisę gauti iš valstybės, savivaldybių institucijų ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų informaciją apie nekilnojamojo kultūros paveldo objektus, apžiūrėti ir tirti nekilnojamasias kultūros vertybes ir, sutikus savininkui, kitus nekilnojamuosius daiktus, kurie gali turėti vertingųjų savybių. Į nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose ir kituose nekilnojamuosiuose daiktuose, kurie gali turėti vertingųjų savybių, esančias gyvenamąsias patalpas savivaldybės administracijos padalinys ar darbuotojas, atsakingas už kultūros paveldo apsaugą, gali pateikti tik su tokių patalpų savininkų sutikimu arba teismo leidimu.

5. Savivaldybės administracijos padalinys ar darbuotojas, atsakingas už kultūros paveldo apsaugą, atlieka šias funkcijas vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių atžvilgiu:

1) vykdo nekilnojamųjų kultūros vertybių stebėseną, kaupia informaciją ir teikia ją Departamentui kultūros ministro nustatyta tvarka;

2) organizuoja nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimą savivaldybės saugomomis ir teikia duomenis Departamentui;

3) rengia specialiuosius paveldosaugos reikalavimus;

4) teikia nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams šiuo įstatymu grindžiamus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos reikalavimus dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūros, tvarkybos, pritaikymo ir naudojimo;

5) rengia nekilnojamojo kultūros paveldo objektų individualių apsaugos reglamentų projektus;

6) organizuoja specialiojo teritorijų planavimo dokumentų, įgyvendinančių šio įstatymo reikalavimus, rengimą;

7) tikrina šio įstatymo ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka, ar nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų ir statytojų pateikti tvarkybos projektiniai pasiūlymai, kai jie yra

privalomi šio įstatymo nustatyta tvarka, tvarkybos projektas ir (ar) statinio projektas ar teritorijų planavimo dokumentas atitinka galiojančius paveldosaugos reikalavimus;

8) prižiūri nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybą ir priežiūrą, stabdo fizinių ir juridinių asmenų atliekamus veiksmus nekilnojamosiose kultūros vertybėse, jų teritorijose ir apsaugos zonose, jeigu nustatomi paveldosaugos reikalavimų pažeidimai;

9) kultūros ministro nustatyta tvarka nustato nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kuriems padaryta žala, atstatymo ir (ar) atkūrimo būdą ir nuostolių dydį;

10) surašo administracinių nusižengimų protokolus, nagrinėja administracinių nusižengimų bylas.

III SKYRIUS

INVENTORIZAVIMAS, APSKAITA IR NEKILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ SKELBIMAS SAUGOMOMIS

13 straipsnis. Inventorizavimas

1. Inventorizavimas – tai materialią potencialaus nekilnojamojo kultūros paveldo išraišką apibūdinančios, fiksuojančios dabarties ir praeities informacijos surinkimas, kultūros ministro nustatyta tvarka surašant nekilnojamam kultūros paveldui siūlomus priskirti galimai vertingųjų savybių turinčius objektus į skaitmeninį sisteminį sąrašą (toliau – Inventorius), taip pat šios informacijos kaupimas, tikslinimas, sisteminimas.

2. Informacijos apie galimai vertingųjų savybių turinčius objektus surinkimą ir (ar) duomenų tikslinimą gali vykdyti fiziniai ir juridiniai asmenys – savivaldybės administracijos padalinys ar darbuotojas, atsakingas už kultūros paveldo apsaugą, tradicinės religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai, muziejai, mokslo ir studijų institucijos, paveldosaugos ir kitos tyrimų institucijos, visuomenė, savo veiksmus derindami su Departamentu.

3. Inventorizuotiems objektams, kurie nėra registruoti Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje, teisinė apsauga netaikoma, išskyrus inventorizuotas spėjamas palaikų palaidojimo ir (ar) užkasimo vietas, kurios galimai turi memorialinio ir (ar) istorinio vertingųjų savybių pobūdį ir kurioms teisinė apsauga taikoma pagal Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymą ir Vyriausybės nutarimą dėl rezistentų ir kitų asmenų, nužudytų okupacinių režimų metu, palaikų perkėlimo.

4. Inventoriaus duomenys yra vieši, skelbiami Departamento interneto svetainėje, išskyrus asmens duomenis ir archeologinių, povandeninių objektų adresus ir (ar) buvimo vietas.

5. Už Inventoriaus duomenų teisingumą ir atitiktį kultūros ministro nustatyta tvarka fiksuotai potencialaus nekilnojamojo kultūros paveldo objekto išraišką apibūdinančiai informacijai atsako Departamentas.

14 straipsnis. Apskaita

1. Apskaitą sudaro potencialių nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimas, vertinimas ir nekilnojamųjų kultūros vertybių registravimas Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

2. Objektų ir vietovių, teikiamų įregistruoti Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje, atrenkama tiek ir tokių, kad būtų užtikrintas atitinkamo reikšmingumo nekilnojamųjų kultūros vertybių pakankamo pavyzdžių kiekio išsaugojimas, atsižvelgiant į galimų stichinių nelaimių ar kitų nelaimingų atsitikimų padarinius ir išsaugojimo užtikrinimo galimybes (visuomenės suinteresuotumą, teisinę pagrindą, finansinius išteklius).

3. Potencialioms nekilnojamosioms kultūros vertybėms atskleisti atliekami tyrimai. Nekilnojamosioms kultūros vertybėms atskleisti reikalingų tyrimų duomenų apimtį aprašą tvirtina kultūros ministras. Apie priimtą sprendimą pradėti potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės atskleidimo ir vertinimo procedūras šio įstatymo 16 straipsnyje nustatyta tvarka informuojami visi asmenys, kurių daiktinės teisės į nekilnojamuosius daiktus

potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribose ir (ar) apsaugos zonoje yra registruotos Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje.

4. Pagal nekilnojamosioms kultūros vertybėms atskleisti ir vertinti atliktų tyrimų duomenis sudaromas Nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo akto (toliau – Vertinimo aktas) projektas. Vertinimo akto projektą gali sudaryti šio įstatymo 35 straipsnio 14 dalyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus atitinkantys ir šio įstatymo 35 straipsnio 12 ir 13 dalyse nustatyta tvarka atestuoti specialistai ar eksperto kvalifikacinę kategoriją turintys specialistai arba mokslininkai. Vertinimo akto formos pildymo tvarkos aprašą ir Vertinimo akto formą tvirtina kultūros ministras.

5. Vertinamos potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės turi atitikti autentiškumo, vientisumo ir amžiaus kriterijus, nustatytus kultūros ministro tvirtinamame nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo, atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo tvarkos apraše. Atliekant potencialių nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimą nustatomos jų vertingosios savybės, pagrindžiamas reikšmingumą lemiantis vertingųjų savybių pobūdis ir reikšmingumo lygmuo, apibrėžiamos jų teritorijų ir (ar) apsaugos zonų ribos ir atliekama atranka registruoti Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

6. Nekilnojamųjų kultūros vertybių atranka vykdoma kompleksiskai lyginant panašias (pagal vertingųjų savybių pobūdį, gausą ir reikšmingumo lygmenį) potencialias ir esamas nekilnojamasias kultūros vertybes, vadovaujantis autentiškumo, vientisumo, būklės, išsaugojimo tikimybės ir panaudojimo, eksponavimo, lankymo galimybės kriterijais, nustatytais kultūros ministro tvirtinamame nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo, atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo tvarkos apraše.

7. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimą atlieka nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos (toliau – vertinimo tarybos), veikiančios pagal kultūros ministro tvirtinamus nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų pavyzdinius nuostatus, nustatančius vertinimo tarybų funkcijas, teises, sudarymą ir darbo organizavimo tvarką. Vertinimo tarybos sudaromos iš ne mažiau kaip 5 narių, atsižvelgiant į nekilnojamojo kultūros paveldo sandarą, reikšmingumą lemiantis vertingųjų savybių pobūdį ar reikšmingumo lygmenį. Vertinimo tarybų nariais negali būti skiriami šių tarybų sudarytojų ir jiems pavaldžių įstaigų, savivaldybės administracijų, kuriose yra sudarytos vertinimo tarybos, valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis. Vertinimo tarybų personalinė sudėtis pagal reikšmingumo lygmenį tvirtinama Departamento direktoriaus ar savivaldybės tarybos 3 metų laikotarpiui. Vertinimo tarybų nariais gali būti nekilnojamojo kultūros paveldo specialistai, turintys nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą, suteikiantį teisę atlikti paveldosaugos ekspertizę, ar su kultūros paveldo apsaugos sritimi susiję mokslininkai, turintys šios srities mokslo (meno) daktaro laipsnį. Vertinimo tarybų nariai privalo būti nepriekaištingos reputacijos, atitikti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme valstybės tarnautojams nustatytus reikalavimus. Vertinimo tarybos nariu asmuo gali būti ne ilgiau kaip 2 kadencijas iš eilės. Vertinimo tarybų narių darbas apmokamas Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka.

8. Departamento direktoriaus sudarytos vertinimo tarybos protokolu teikia tyrimais ir atranka grindžiamas išvadas Departamento direktoriui dėl Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingųjų savybių, jų teritorijų ribų ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos zonų ribų nustatymo, taip pat nacionalinio ar regioninio reikšmingumo lygmens nustatymo ir teisinės apsaugos reikalingumo ar apskaitos duomenų tikslinimo.

9. Savivaldybės tarybos sudarytos vertinimo tarybos protokolu teikia tyrimais ir atranka grindžiamas išvadas savivaldybės merui ar jo įgaliotam administracijos direktoriui dėl savivaldybių, kurių tarybos yra sudariusios vertinimo tarybas, teritorijoje esančių nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingųjų savybių, jų teritorijų ribų ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos zonų ribų nustatymo, taip pat vietinio reikšmingumo

lygmens nustatymo ir teisinės apsaugos reikalingumo ar apskaitos duomenų tikslinimo. Jeigu savivaldybės taryba nėra sudariusi vertinimo tarybos ar nėra vertinimo tarybos narių, kurie pagal kompetenciją galėtų vertinti nekilnojamąją kultūros vertybę pagal visus vertinimo akto projekte siūlomus nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį, tokia nekilnojamoji kultūros vertybė vertinama Departamento sudarytos vertinimo tarybos, o sprendimą dėl teisinės apsaugos nekilnojamajai kultūros vertybei suteikimo, apskaitos duomenų tikslinimo ar teisinės apsaugos panaikinimo priima Departamento direktorius.

10. Departamento direktorius arba savivaldybės meras ar jo įgaliotas administracijos direktorius pagal pateiktas jų sudarytų vertinimo tarybų išvadas priima sprendimą dėl teisinės apsaugos nekilnojamajai kultūros vertybei suteikimo, apskaitos duomenų tikslinimo ar teisinės apsaugos panaikinimo. Savivaldybės tarybai priėmus sprendimą dėl teisinės apsaugos suteikimo, savivaldybės administracija teikia informaciją Departamentui apie priimtą sprendimą dėl nekilnojamosios kultūros vertybės įrašymo į Kultūros vertybių registro informacinę sistemą. Informacija apie už kultūros paveldo apsaugą atsakingų institucijų priimtus sprendimus dėl teisinės apsaugos nekilnojamajai kultūros vertybei suteikimo per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos skelbiama Departamento ir savivaldybių, kurių tarybos yra sudariusios vertinimo tarybas, interneto svetainėse, o informacija apie įregistravimą – Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

11. Nekilnojamosios kultūros vertybės registruojamos Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje kaip kultūrinę reikšmę turintys pavieniai, kompleksiniai nekilnojamojo kultūros paveldo objektai ar kultūros paveldo vietovės.

12. Departamentas, nekilnojamąją kultūros vertybę įregistravęs Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje, Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos tvarkytojui teikia pranešimą dėl Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje įregistruotos teritorijos ar nekilnojamojo daikto įregistravimo Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

13. Departamentas per 20 darbo dienų po nekilnojamosios kultūros vertybės įregistravimo Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje turi pranešti raštu (elektroninių ryšių priemonėmis ar registruotąja pašto siunta) visiems asmenims, kurių daiktinės teisės į nekilnojamuosius daiktus nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribose ir (ar) apsaugos zonoje yra registruotos Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje, apie įregistravimo Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje juridinį faktą.

14. Jeigu nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ir (ar) apsaugos zonoje yra daiktinės teisės objektų, į kuriuos Nekilnojamojo turto registre registruotas daiktines teises turi daugiau negu 100 asmenų, informavimas apie įregistravimo Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje juridinį faktą atliekamas skelbiant už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos ir savivaldybės (-ių), kurios (-ių) teritorijoje yra nekilnojamoji kultūros vertybė ir (ar) jos apsaugos zona, interneto svetainėse.

15. Atliekant nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimą, tvarkybą ar stebėseną, nustačius jų vertingųjų savybių pokytį (sunkus esamoms vertingosioms savybėms ar jas sunaikinus arba nustačius naujų potencialių vertingųjų savybių), apskaitos duomenys ir vertingosios savybės turi būti tikslinami. Tikslinant apskaitos duomenis ir vertingąsias savybes nėra taikomi šiame ir šio įstatymo 16 straipsnyje nustatyti informavimo reikalavimai, išskyrus atvejus, kai tikslinami apskaitos duomenys ir vertingosios savybės nustatomos daiktinės teisės objektuose, kuriuose jie nebuvo nustatyti. Tokiais atvejais su priimtu sprendimu supažindinami visi asmenys, kurių daiktinės teisės į nekilnojamuosius daiktus tokios nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribose ir (ar) apsaugos zonoje yra registruotos Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje ir kurie nebuvo informuoti apie šį juridinį faktą.

16. Mažareikšmis apskaitos duomenų ir vertingųjų savybių, išskyrus paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kultūros paminklų savybes, tikslinimas gali būti atliekamas už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos supaprastinta tvarka,

nesikreipiant į vertinimo tarybą. Mažareikšmis apskaitos duomenų ir vertingųjų savybių tikslinimas gali būti:

- 1) nekilnojamosios kultūros vertybės pavadinimo ir adreso tikslinimas;
- 2) nekilnojamosios kultūros vertybės Vertinimo akto gramatikos, rašybos ir skyrybos klaidų taisymas arba faktinių netikslumų taisymas;
- 3) brėžinių tikslinimas, kai tai nesusiję su nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ir (ar) apsaugos zonos, ir (ar) apsaugos zonų pozonių ribų keitimu ir vertingųjų savybių ir (ar) kompleksinių objektų keitimu, išskyrus atvejus, kai nekilnojamoji kultūros vertybė tapo kitos nekilnojamosios kultūros vertybės vertingąja savybe arba nekilnojamosios kultūros vertybės vertingoji savybė tapo nekilnojamojo kultūros paveldo objektu.

17. Visi faktinių netikslumų taisymai turi būti pagrįsti dokumentais ir (ar) nuotraukomis, o faktai apie atliktą mažareikšmį apskaitos duomenų ir vertingųjų savybių tikslinimą turi būti registruojami Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

18. Už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija, gavusi Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro generalinio direktoriaus sprendimą, nurodytą Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatymo 4 straipsnio 8 dalies 1 punkte, dėl Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje registruoto viešojo objekto pašalinimo arba pakeitimo, ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo šio sprendimo gavimo dienos turi pateikti atitinkamai vertinimo tarybai svarstyti Vertinimo akto projektą dėl šio objekto teisinės apsaugos panaikinimo arba jo vertingųjų savybių pakeitimo. Vertinimo tarybai pateikus atitinkamą išvadą, už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šios išvados gavimo dienos apie ją informuoja Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centrą ir šio objekto valdytoją.

19. Kai nekilnojamoji kultūros vertybė yra sunykusi, sunaikinta ar kitaip prarastos jos vertingosios savybės, už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija apie tai ne mažiau kaip prieš 3 mėnesius iki vertinimo tarybos rekomendacijos (pasiūlymo) pateikimo dienos paskelbia už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos interneto svetainėje ir savivaldybės (-ių), kurios (-ių) teritorijoje yra nekilnojamoji kultūros vertybė ir (ar) jos apsaugos zona, seniūnijų patalpose, skelbimų lentose (ten, kur jos oficialiai įrengtos) ir savivaldybės (-ių) interneto svetainėse. Už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija sprendimą dėl nekilnojamosios kultūros vertybės teisinės apsaugos panaikinimo gali priimti tik gavusi teigiamą vertinimo tarybos išvadą. Priėmus sprendimą dėl nekilnojamosios kultūros vertybės teisinės apsaugos panaikinimo, per 5 darbo dienas nuo jo priėmimo dienos buvusios nekilnojamosios kultūros vertybės duomenys (išskyrus atvejus, kai nekilnojamoji kultūros vertybė tapo kitos nekilnojamosios kultūros vertybės vertingąja savybe) iš Kultūros vertybių registro informacinės sistemos yra išregistruojami ir perkeliama į Inventorių kultūros ministro nustatyta tvarka. Prieš atliekant šią procedūrą, pagal šio įstatymo 48 straipsnį turi būti įvertinta nekilnojamajai kultūros vertybei padaryta žala, ir tik tada, jeigu nėra galimybės nustatyti sunaikintai ar sunykusiai kultūros vertybei žalą padariusio subjekto, yra pradeda sprendimo dėl nekilnojamosios kultūros vertybės teisinės apsaugos panaikinimo priėmimo procedūra.

20. Jeigu nekilnojamoji kultūros vertybė yra paskelbta valstybės ar savivaldybės saugoma, prieš pradedant procedūras dėl sprendimo dėl jos teisinės apsaugos panaikinimo priėmimo, už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija turi raštu apie tai informuoti subjektą, kurio sprendimu ši nekilnojamoji kultūros vertybė buvo paskelbta saugoma, pateikti šių procedūrų inicijavimo pagrindimą ir gauti šio subjekto pritarimą.

15 straipsnis. Kultūros vertybių registras

1. Kultūros vertybių registro informacinė sistema kuriama, tvarkoma, naudojama, pertvarkoma šio įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo, Kilnojamojų kultūros vertybių apsaugos įstatymo ir kitų valstybės informacinius išteklius reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje registruojami objektai ir tvarkomi juos apibūdinantys Kultūros vertybių registro duomenų rinkiniai:

- 1) nekilnojamosios kultūros vertybės:
 - a) pavadinimas, jos unikalus kodas, adresas, įregistravimo Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje data, sandara ir amžius, laikotarpis ar sukūrimo data;
 - b) Departamento direktoriaus ar savivaldybės mero ar jo įgalioto administracijos direktoriaus sprendimu patvirtintos vertingosios savybės, vertingųjų savybių pobūdis (ar jų derinys), reikšmingumo lygmuo, reikšmingumo lygmens pagrindimas;
 - c) teritorijos ribos ir, jeigu nustatytos, apsaugos zonos ir (ar) apsaugos zonų pozonių ribos;
 - d) išskirtinės visuotinės vertės aprašas, jeigu nekilnojamoji kultūros vertybė yra įrašyta į Pasaulio paveldo sąrašą;
 - e) duomenys, nurodyti šio įstatymo 18 straipsnio 8 dalyje;
 - f) kiti dokumentai ir duomenys, reikšmingi nekilnojamajai kultūros vertybei identifikuoti;

2) kilnojamosios kultūros vertybės duomenys, nurodyti Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme.

3. Kultūros vertybių registro informacinės sistemos valdytoja ir Kultūros vertybių registro duomenų valdytoja yra Kultūros ministerija. Kultūros ministerija skiria Kultūros vertybių registro informacinės sistemos ir jos duomenų tvarkytoją Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nustatyta tvarka.

4. Kultūros vertybių registro informacinė sistema keičiasi duomenimis su Nekilnojamojo turto registro ir kitomis valstybės informacinėmis sistemomis, kadastrais, klasifikatoriais, specializuotais duomenų bankais, taip pat su valstybinių programų, teritorijų planavimo organizatoriais, jeigu jie yra valstybės ar savivaldybių institucijos.

5. Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje esantys duomenys yra vieši. Pagal duomenų teikimo sutartis šie duomenys perduodami susijusioms registrų ir kitoms valstybės informacinėms sistemoms. Jų pagrindu Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos tvarkytojas atitinkamo nekilnojamojo daikto Nekilnojamojo turto registro įrašė registruoja juridinius faktus apie nekilnojamojo daikto registravimą Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje. Priėmus sprendimą dėl nekilnojamosios kultūros vertybės teisinės apsaugos panaikinimo, Departamentas teikia prašymą Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos tvarkytojui dėl su nekilnojamąja kultūros vertybe, kurios apsauga panaikinta, susijusių juridinių faktų išregistravimo.

16 straipsnis. Laikinosios apsaugos priemonės

1. Už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija, priėmusi sprendimą pradėti potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės atskleidimo ir vertinimo procedūras (nuo dokumentų rengimo pradžios), nurodytas šio įstatymo 14 straipsnyje, turi su jomis supažindinti visus asmenis, kurių daiktinės teisės į nekilnojamuosius daiktus tokios galimos nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribose ir (ar) galimos apsaugos zonoje yra registruotos Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje, ir informuoti juos raštu (elektroninių ryšių priemonėmis ar registruotąja pašto siunta) per 15 darbo dienų nuo sprendimo priėmimo dienos apie pradėtas potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės atskleidimo ir vertinimo procedūras, numatomą šių procedūrų užbaigimo laiką ir galimą iki 6 mėnesių trukmės statybos darbų ir (ar) žemės darbų vykdymo apribojimų ar draudimų termino pradžią. Konkretus laikinųjų apsaugos priemonių trukmės terminas ir galimi ūkinės veiklos apribojimai kultūros ministro nustatyta tvarka gali būti nustatyti atsižvelgiant į potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės autentiškumą, vientisumą ir amžiaus kriterijų, tyrimų atlikimo sudėtingumą ir išlaikant proporcingą santykį tarp galimos objekto kultūrinės reikšmės ir objekto savininko teisėtų interesų. Jeigu dėl nepalankių klimato sąlygų (neigiamos temperatūros ir (ar) įšalusio grunto) archeologiniai tyrimai neatliekami, statybos darbų apribojimo ar draudimo terminas

gali būti pratęstas, bet ne ilgiau kaip 2 mėnesiams nuo 6 mėnesių trukmės statybos darbų ir (ar) žemės darbų vykdymo apribojimų ar draudimų termino pabaigos. Per šį terminą turi būti atlikti tyrimai, kiti apskaitos veiksmai ir prireikus statinio konservavimo darbai.

2. Jeigu potencialioje nekilnojamojoje kultūros vertybėje, dėl kurios pradėtos atskleidimo ir vertinimo procedūros, yra daiktinės teisės objektų, į kuriuos Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje registruotas daiktinės teisės turi daugiau negu 100 asmenų, informavimas apie atskleidimo ir vertinimo procedūras atliekamas skelbiant už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos ir savivaldybės (-ių), kurios (-ių) teritorijoje yra minimas objektas ar vietovė, interneto svetainėse. Skelbime trumpai pateikiama informacija apie atskleidimo procedūrą, numatomą šios procedūros užbaigimo laiką ir galimą 6 mėnesių trukmės statybos darbų ir (ar) žemės darbų vykdymo apribojimų termino pradžią nuo pradėtos atskleidimo procedūros pradžios.

3. Asmuo, planuojantis atlikti statybos ir (ar) žemės darbus potencialioje nekilnojamojoje kultūros vertybėje, dėl kurios priimtas sprendimas pradėti atskleidimo ir vertinimo procedūras, privalo iki šių darbų pradžios likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų raštu informuoti atskleidimo procedūras pradėjusią instituciją ir gauti jos raštišką pritarimą.

4. Jeigu atliekant statybos darbus ar žemės darbus aptinkama archeologinių radinių ar potencialių nekilnojamojo daikto vertingųjų savybių, to objekto ar teritorijos savininkai arba tokiam objekte ar teritorijoje darbus atliekantys asmenys apie tai privalo pranešti už kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai pagal šio įstatymo 10 ir 12 straipsniuose nustatytą kompetenciją. Už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija, gavusi pranešimą, gali sustabdyti statybos ar žemės darbus ne ilgiau kaip 15 kalendorinių dienų nuo pranešimo gavimo dienos ir, per šį terminą patikrinusi pranešime nurodytus faktus, priimti sprendimą dėl atskleidimo procedūrų inicijavimo ar vertingųjų savybių tikslinimo.

5. Už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija, priėmusi sprendimą pradėti potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės atskleidimo ir vertinimo procedūras, gali, kaip nurodyta šio straipsnio 1 dalyje, apriboti ar uždrausti statybos ir (ar) žemės darbus. Jeigu nekilnojamosios kultūros vertybės teritorija ir apsaugos zona nenustatytos, aptiktų archeologinių radinių vietose statybos darbų apribojimai ar draudimai gali būti nustatomi ne ilgesniu kaip 250 metrų atstumu iki objekto.

6. Laikinosios apsaugos priemonės netenka galios pasibaigus statybos darbų ir (ar) žemės darbų apribojimo ar draudimo terminui, nurodytam šio straipsnio 1 dalyje, nuo savininko informavimo apie pradėtas atskleidimo procedūras dienos ir (ar) tada, kai už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija atlieka visus veiksmus, nurodytus šio įstatymo 14 straipsnio 3–10 dalyse, nepasibaigus nustatytam terminui ir informavus apie tai savininką, nurodytą šio straipsnio 1 dalyje.

17 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijos, apsaugos zonos ir pozoniai

1. Teisinė apsauga taikoma nekilnojamajai kultūros vertybei kartu su jos užimama ir jai nustatyta teritorija.

2. Nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribos nustatomos remiantis istorinių ir kitų tyrimų duomenimis šio įstatymo nustatyta tvarka, taip, kad sutaptų su esamų sklypų ar jų dalių, kurie yra daiktinės teisės objektai, ribomis arba kitokiomis nekilnojamųjų daiktų, gamtinių ar antropogeninių elementų ribomis. Nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribų leidžiama netapatinti su esamu sklypu, kai didesnėje šio sklypo dalyje (didesnėje negu 50 procentų viso sklypo ploto) nėra nustatytų vertingųjų savybių.

3. Kultūros paveldo vietovių teritorijos nustatomos Teritorijų planavimo įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo ir šio įstatymo nustatyta tvarka parengtuose specialiojo ar kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose.

4. Už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija Vyriausybės nustatyta tvarka nekilnojamajai kultūros vertybei nustato žmogaus veiklos neigiamą poveikį

švelninančią apsaugos zoną, išskyrus atvejus, kai nekilnojamoji kultūros vertybė patenka į šio straipsnio 5 dalyje nurodytas teritorijas. Apsaugos zona gali turėti vieną arba abu šiuos skirtingo apsaugos ir naudojimo režimo pozonius:

1) apsaugos nuo fizinio poveikio pozonį – už nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos esantys žemės sklypai ar jų dalys su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais ir vandens plotai, kuriuose pagal šio įstatymo reikalavimus draudžiama veikla, galinti fiziškai pakenkti nekilnojamosios kultūros vertybės vertingosioms savybėms;

2) apsaugos nuo vizualinio poveikio (vizualinės apsaugos) pozonį – už nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ar apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio esantys žemės sklypai ar jų dalys su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais ir vandens plotai, kuriuose pagal šio įstatymo reikalavimus draudžiama veikla, galinti trukdyti apžvelgti ir (ar) nustelbti nekilnojamąją kultūros vertybę.

5. Draustinyje, rezervate, valstybiniame parke esančioms nekilnojamosioms kultūros vertybėms ar kultūros paveldo vietovėje esantiems nekilnojamojo kultūros paveldo objektams apsaugos zonos nenustatomos. Šiuo atveju draustinio, rezervato, valstybinio parko ar kultūros paveldo vietovės teritorijų planavimo dokumentai ir (ar) šių saugomų teritorijų nuostatai papildomi reikalavimais, užtikrinančiais nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugą nuo neigiamo fizinio ar vizualinio poveikio.

18 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimas saugomomis ir kultūros paminklais

1. Sprendimą inicijuoti nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimą valstybės saugomomis priima Departamentas, o savivaldybės saugomomis – savivaldybės meras. Sprendimas inicijuoti nekilnojamosios kultūros vertybės skelbimą saugoma turi būti pagrįstas autentiškumo, vientisumo, amžiaus kriterijaus ir reikšmės Lietuvos valstybei ar savivaldybei kriterijais. Skelbiant nekilnojamąsias kultūros vertybes saugomomis, kartu turi būti parengtas ir pateiktas tvirtinti individualus ar tipinis apsaugos reglamentas arba specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, kuriame nurodyti šio įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nustatyti apsaugos tikslai ir šio įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje nustatyti apsaugos režimai. Kultūros ministras tvirtina nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimo saugomomis ir kultūros paminklais kriterijų nustatymo tvarkos aprašą.

2. Departamentas ar savivaldybės administracija sprendimą inicijuoti nekilnojamosios kultūros vertybės skelbimą saugoma privalo įregistruoti Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje ir paskelbti Departamento ir (ar) savivaldybės interneto svetainėje.

3. Nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamąsias kultūros vertybes, kurios atitinka autentiškumo, vientisumo, išskirtinės kultūrinės reikšmės ir nekilnojamosios kultūros vertybės prieinamumo visuomenei kriterijus, kultūros ministro teikimu, pritarus Valstybinei kultūros paveldo komisijai, Vyriausybė skelbia kultūros paminklais. Kultūros paminklus, kurie dėl išskirtinės kultūrinės reikšmės turi būti prieinami visuomenei, Vyriausybė kultūros ministro teikimu įrašo į Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašą.

4. Nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamąsias kultūros vertybes, kurios neskelbiamos kultūros paminklais, ir regioninio reikšmingumo lygmens nekilnojamąsias kultūros vertybes valstybės saugomomis skelbia kultūros ministras. Dėl nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamųjų kultūros vertybių, kurios neskelbiamos kultūros paminklais, skelbimo valstybės saugomomis būtinas Valstybinės kultūros paveldo komisijos pritarimas.

5. Vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamąsias kultūros vertybes savivaldybės saugomomis skelbia savivaldybės taryba.

6. Teisės akte, kuriuo nekilnojamosios kultūros vertybės skelbiamos valstybės saugomomis, taip pat savivaldybės saugomomis, nurodomas apsaugos tikslas (-ai), saugojimo režimas (-ai), reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių pobūdis ar jų derinys, jų teritorijos ir apsaugos zonos plotas ir ribos.

7. Teisės akte, kuriuo nekilnojamosios kultūros vertybės skelbiamos kultūros paminklais, nurodomas apsaugos tikslas (-ai), saugojimo režimas (-ai), reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių pobūdis ar jų derinys.

8. Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje registruojami šie paskelbtų saugomomis ar kultūros paminklais nekilnojamųjų kultūros vertybių duomenys ir pridedami dokumentai:

- 1) teisės aktas, kuriuo nekilnojamosios kultūros vertybės skelbiamos valstybės saugomomis ar kultūros paminklais;
- 2) apsaugos tikslas (-ai), saugojimo režimas (-ai);
- 3) už nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugą atsakinga institucija;
- 4) su nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytoju sudarytos apsaugos sutarties numeris, sąlygos ir apsaugos sutartimi prisiimti šalių įsipareigojimai, kai skelbiamas saugomu nekilnojamasis kultūros paveldo objektas;
- 5) teritoriją ir apsaugos zoną patvirtinantys, apsaugos tikslus ir saugojimo režimus nustatantys teisės aktai (individualus ar tipinis apsaugos reglamentas ar specialiojo teritorijų planavimo dokumentas).

19 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos tikslai ir saugojimo režimai

1. Nustatomi šie paskelbtų saugomomis ar kultūros paminklais nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugai tikslai ar jų derinys:

- 1) mokslinio pažinimo – išsaugoti archeologinius ir kitus unikalius istorinių duomenų, gaunamų atliekant nekilnojamųjų kultūros vertybių mokslinius tyrimus, šaltinius;
- 2) viešojo pažinimo ir naudojimo – sudaryti sąlygas dabarties ir ateities kartoms nekilnojamąjį kultūros paveldą pažinti, lankyti ir juo naudotis;
- 3) viešosios pagarbos – apsaugoti memorialinius ir sakralinius objektus, mirusiųjų ar žuvusiųjų palaidojimo ir atminimo vietas (karių savanorių, laisvės kovų dalyvių ir jiems prilygintų asmenų ir kitas neveikiančias kapines ar pavienius kapus, laidojimo vietas).

2. Skelbiamoms valstybės ar savivaldybės saugomomis arba kultūros paminklais nekilnojamosioms kultūros vertybėms ar jų dalims apsaugos reglamentais ar specialiojo teritorijų planavimo dokumentais reglamentuojami šie saugojimo režimai ar jų derinys:

- 1) rezervinis režimas – nustatomas toms nekilnojamosioms kultūros vertybėms ar jų dalims, kurias tikslinga išsaugoti, kad ateityje jos būtų ištirtos panaudojant didesnes mokslo galimybes. Rezervinio režimo teritorijose draudžiama mokslinius duomenis galinti sunaikinti veikla – ardomieji tyrimai, archeologiniai tyrimai, tvarkybos darbai (išskyrus konservavimo darbus, stabdančius gamtos jėgų sukeltą ardomąjį poveikį), ūkinė veikla.
- 2) autentiškos paskirties režimas – nustatomas toms nekilnojamosioms kultūros vertybėms ar jų dalims, kurių naudojimas pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu būdu užtikrintų jų priežiūrą ir geriau negu kitoks naudojimas atskleistų saugomos nekilnojamosios kultūros vertybės vertingąsias savybes;
- 3) tausojamojo naudojimo režimas – nustatomas toms nekilnojamosioms kultūros vertybėms ar jų dalims, kurioms reikia parinkti tokį naudojimo būdą ir pritaikymą, kad būtų išsaugotos nekilnojamosios kultūros vertybės vertingosios savybės.

3. Nekilnojamųjų kultūros vertybių ar jų dalių apsaugos tikslus ir saugojimo režimus nustato institucija, šio įstatymo 18 straipsnyje nustatyta tvarka paskelbusi nekilnojamąjį kultūros paveldo objektą ar kultūros paveldo vietovę saugoma ar kultūros paminklu.

20 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių ženklėjimas

1. Nekilnojamosios kultūros vertybės ženklėjamos tipinėmis ir (ar) individualiai sukurtais lentomis ir rodyklėmis, dailės kūrinių kultūros ministro nustatyta tvarka, suderinta su susisiekimo ministru.

2. Išskirtinę kultūrinę reikšmę turinčios nekilnojamosios kultūros vertybės, kurių sąrašai tvirtinami Vyriausybės nutarimu, ženklinamos 1954 m. gegužės 14 d. Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos (Hagos konvencijos) 16 straipsnyje nurodytu skiriamuoju simboliu kultūros ministro nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO PRIEŽIŪRA, TVARKYBA IR NAUDOJIMAS, NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO OBJEKTO VALDYTOJO TEISĖS IR PAREIGOS

21 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo priežiūra, tvarkyba ir naudojimas

1. Nekilnojamosios kultūros vertybės saugomos jas tinkamai prižiūrint, tvarkant ir naudojant.

2. Bendrieji nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūros, tvarkybos ir naudojimo paveldosaugos reikalavimai nustatomi tipiniuose apsaugos reglamentuose. Konkretūs nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūros, tvarkybos ir naudojimo paveldosaugos reikalavimai nustatomi individualiuose apsaugos reglamentuose, specialiojo ar kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose.

3. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekte esanti kilnojamoji kultūros vertybė, kuri yra registruota Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje, saugoma pagal Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymą ir kuri su šiuo objektu yra istoriškai susijusi, suteikia jam papildomos reikšmės, jos paskirtis neatsiejama nuo šio objekto paskirties, o ją perkėlus eksponuoti į kitą vietą ji netektų dalies savo vertės, pradedama saugoti ir šio įstatymo nustatyta tvarka, kai yra nurodyta kaip viena iš šio objekto vertingųjų savybių.

22 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojo teisės ir pareigos

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas turi teisę:

1) gauti metodinę, techninę ir (ar) finansinę paramą pagal šio įstatymo 46 ir 47 straipsniuose nustatytus kriterijus ir tvarką ir (ar) kitokią paramą nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūrai ir tvarkybai, susipažinti su valstybės ir savivaldybių institucijų turima tyrimų medžiaga ir kita informacija apie nekilnojamąją kultūros vertybę;

2) iš už kultūros paveldo apsaugą atsakingų institucijų gauti informaciją apie ketinimą registruoti jo turtą Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje, apie skelbiamą saugoma arba numatomą skelbti saugoma nekilnojamąją kultūros vertybę ar jos paskelbimą kultūros paminklu, steigiamą draustinį ar rezervatą ir dėl to jo valdomam nekilnojamam turtui nustatomus paveldosaugos reikalavimus;

3) teikti pasiūlymus, pastabas ir prieštaravimus už kultūros paveldo apsaugą atsakingoms institucijoms dėl jo turto registravimo Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje, paskelbimo saugoma nekilnojamąja kultūros vertybe ar kultūros paminklu;

4) imti užmokestį už kultūros paveldo statinio vidaus patalpų ir teritorijos lankymą ar rinkti iš lankytojų užmokestį nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūrai ir tvarkybai, reikalauti atlygio už nekilnojamojo kultūros paveldo objekto vaizdo naudojimą komercinei reklamai iš subjekto, kuris tai atlieka.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas privalo:

1) saugoti ir prižiūrėti nekilnojamąją kultūros vertybę ar jos dalį, šalinti atsiradusius defektus ir apsaugoti statinius nuo neigiamo aplinkos poveikio, saugoti vertingą interjerą, šalinti savaimę augančius augalus, nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje šienauti žolę ir genėti medžius, šalinti taršos šaltinius;

2) nekilnojamąją kultūros vertybę ar jos dalį prižiūrėti ir tvarkyti pagal paveldo tvarkybos reglamentus ir paveldosaugos reikalavimus;

3) pranešti už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai apie nekilnojamajai kultūros vertybei iškilusią grėsmę, kurios pats pašalinti nepajėgia arba tam neturi leidimo;

4) leisti kultūros ministro nustatyta tvarka Departamento, savivaldybės administracijos specialistams apžiūrėti nekilnojamąją kultūros vertybę, patekti į joje esančias gyvenamąsias patalpas, fiksuoti nekilnojamosios kultūros vertybės būklę ir atlikti jos tyrimus, taip pat leisti šio įstatymo 32 straipsnio 1 dalyje nurodytą leidimą gavusiems tyrėjams su nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytoju suderintomis sąlygomis atlikti archeologinius tyrimus ir šio įstatymo 33 straipsnio 1 dalyje nurodytą leidimą gavusiems tyrėjams su nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytoju suderintomis sąlygomis atlikti ardomuosius tyrimus. Leidimą gavęs tyrėjas su nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytoju turi suderinti archeologinių ir (ar) ardomųjų tyrimų trukmę, apimtį ir galimų nuostolių kompensaciją;

5) šio įstatymo 24 straipsnyje nustatytais sąlygomis sudaryti apsaugos sutartį;

6) sudaryti sąlygas visuomenei lankyti ir pažinti nekilnojamasias kultūros vertybes;

7) leisti už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai nekilnojamąją kultūros vertybę ženklinti tipinėmis ir (ar) individualiai sukurtais lentomis ir rodyklėmis.

3. Valstybei arba savivaldybei nuosavybės teise priklausantis nekilnojamojo kultūros paveldo objektas abipusiu valstybės ar savivaldybės institucijos ir viešo ar privataus subjekto susitarimu gali būti išnuomotas ilgesniam, negu nurodyta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme, terminui, tačiau ne ilgiau kaip 99 metams, jeigu nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas, kuriam yra išnuomojamas šis objektas, sudaro apsaugos sutartį su institucija, atsakinga už šio nekilnojamojo kultūros paveldo objekto apsaugą, visam nuomos sutartyje nurodytam terminui. Apsaugos sutartį nutraukus, turi būti nutraukta ir nuomos sutartis.

23 straipsnis. Sandoriai dėl nekilnojamojo kultūros paveldo objektų

1. Pardavėjas ar kitaip nuosavybės ar valdymo teisės perduodantis nekilnojamojo kultūros paveldo objekto ar jo dalies valdytojas (toliau – pardavėjas) apie ketinimą sudaryti sandorį dėl nuosavybės teisės perleidimo – pardavimo, paveldėjimo ar dovanojimo – ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį iki sandorio sudarymo informuoja raštu savivaldybės, kurioje yra nekilnojamojo kultūros paveldo objektas, administraciją. Per tą laiką savivaldybės administracija patikrina, ar tokio objekto ir jo vertingųjų savybių būklė atitinka Kultūros vertybių registre užfiksuotą būklę.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto būklė tikrinama kultūros ministro nustatyta tvarka. Pardavėjas nekilnojamojo kultūros paveldo objektą įgijėjui perduoda tik patikrinus tokį objektą ir tik patikrinimo akto galiojimo laikotarpiu. Patikrinimo aktas galioja 6 mėnesius nuo jo surašymo dienos, išskyrus atvejus, kai nekilnojamojo kultūros paveldo objekte buvo atliekami tvarkybos darbai, nustatyta sužalojimų ir (ar) buvo pažeisti kultūros paveldo naudojimo reikalavimai. Pardavėjo ar įgijėjo pageidavimu už Vyriausybės nustatyto dydžio valstybės rinkliavą toks būklės patikrinimas gali būti atliktas ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo pranešimo apie ketinimą sudaryti sandorį gavimo savivaldybės administracijoje dienos.

3. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto pardavėjo teisės, pareigos ir atsakomybė, patikrinus objekto būklę, pereina naujam nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojui (įgijėjui) nuo pardavimo–priėmimo akto pasirašymo dienos arba nuo oficialaus palikimo priėmimo faktą ir teisę į palikimą patvirtinančio dokumento įpėdiniui išdavimo dienos. Jeigu patikrinimo metu nustatyta būklė neatitinka Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje užfiksuotos būklės, už tai Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka atsako ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka žalą valstybei atlygina pardavėjas.

24 straipsnis. Apsaugos sutartys

1. Apsaugos sutartimis yra nustatomi servitutai ir įtvirtinamos kitos nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, skelbiamų ar paskelbtų saugomais ir (ar) kultūros paminklais, naudojimo ir lankymo sąlygos, galima finansinė parama ir (ar) kompensavimas, vadovaujantis šio įstatymo 46 ir 47 straipsniuose nustatytais kriterijais ir tvarka.
2. Apsaugos sutartis su nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojais sudaro institucija, atsakinga už šių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugą.
3. Apsaugos sutarčių sudarymo tvarką nustato Vyriausybė.
4. Juridinis faktas apie apsaugos sutarties sudarymą registruojamas Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje. Keičiantis nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojui, apsaugos sutartyje nurodyti paveldosaugos reikalavimai pereina naujam valdytojui.
5. Apsaugos sutartys nustato:
 - 1) konkrečius nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo išsipareigojimus saugant nekilnojamojo kultūros paveldo objektą;
 - 2) nekilnojamojo kultūros paveldo objekto lankymo sąlygas ir (ar) užmokestį už lankymą;
 - 3) metodinę, techninę ir (ar) finansinę paramą, vadovaujantis šio įstatymo 46 ir 47 straipsniuose nustatytais kriterijais ir tvarka.

25 straipsnis. Moksliniam pažinimui paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga

1. Moksliniam pažinimui paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės naudojimo reikalavimai nustatomi nekilnojamųjų kultūros vertybių tipiniuose apsaugos reglamentuose, nekilnojamosios kultūros vertybės individualiame apsaugos reglamente ar specialiojo teritorijų planavimo dokumente.
2. Apsaugos sutartimi gali būti nustatomos sąlygos moksliniam pažinimui paskelbtą saugoma nekilnojamąją kultūros vertybę ar jos dalį ribotai naudoti žemės ūkio, miškų ūkio ar kitokiai paskirčiai, jeigu tai neprieštarauja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo ir Žemės įstatymo nuostatom.
3. Moksliniam pažinimui paskelbtoje saugoma nekilnojamojoje kultūros vertybėje, jos apsaugos zonoje ar jų dalyse, kuriose nustatytas rezervinis režimas, nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas gali vykdyti tik nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūros ir konservavimo darbus.
4. Nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas, kuriam priklauso moksliniam pažinimui paskelbtas saugomu nekilnojamojo kultūros paveldo objektas, turi teisę kreiptis į instituciją, atsakingą už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą, ir prašyti leidimo organizuoti mokslinį to objekto ar jo dalies ištyrimą arba paimti visuomenės poreikiams. Ištirto objekto ar jo dalies apsaugos tikslai ir reikalavimai gali būti keičiami teisės akte, kuriuo nekilnojamojo kultūros paveldo objektas skelbiamas saugomu ar kultūros paminklu.

26 straipsnis. Viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga

1. Viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės naudojimo reikalavimai nustatomi jos individualiame apsaugos reglamente ar specialiajame teritorijų planavimo dokumente.
2. Apsaugos sutartimi gali būti nustatomos viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūros, naudojimo, tvarkymo, pritaikymo ir lankymo sąlygos.
3. Nekilnojamosios kultūros vertybės individualiame apsaugos reglamente ar specialiajame teritorijų planavimo dokumente nurodytoms viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbto saugomu nekilnojamojo kultūros paveldo objekto ar kultūros paveldo vietovės

neiširtoms dalims taikomi šio įstatymo 25 straipsnyje nustatyti moksliniam pažinimui paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės naudojimo reikalavimai.

4. Viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbtoje saugoma nekilnojamojoje kultūros vertybėje draudžiami vertingąsias savybes naikinantys statybos darbai:

1) nekilnojamąją kultūros vertybę pritaikyti kitiems, negu nurodyta nekilnojamosios kultūros vertybės individualiame apsaugos reglamente ar specialiojo teritorijų planavimo dokumente, naudojimo būdams;

2) kultūros paveldo statiniuose pristatyti priestatus, papildomus aukštus, įrengti naujas mansardas, keisti saugomą planinę struktūrą ir kitaip naikinti autentiškumą ir vertingąsias savybes.

5. Siekiant, kad viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbto saugomu kultūros paveldo statinio vertingosios savybės nebūtų padaryta neigiamo poveikio, turi būti gautas institucijos, atsakingos už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą, rašytinis sutikimas, jeigu norima keisti paskelbto saugomu kultūros paveldo statinio paskirtį.

6. Nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas, turintis viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbtą saugomu nekilnojamojo kultūros paveldo objektą, turi teisę kreiptis į instituciją, atsakingą už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą, ir prašyti finansuoti būtinus taikomųjų tyrimų ir tyrimų dokumentų rengimo darbus, reikalingus tokios nekilnojamosios kultūros vertybės pritaikymui išsaugant vertingąsias savybes, arba objektą konservuoti. Viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbto saugomu nekilnojamojo kultūros paveldo objekto konservavimo darbų išlaidas nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojui kultūros ministro nustatyta tvarka kompensuoja už šio objekto apsaugą atsakingos institucijos.

27 straipsnis. Viešajai pagarbai paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga

1. Viešajai pagarbai paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės naudojimo reikalavimai nustatomi nekilnojamųjų kultūros vertybių tipiniuose apsaugos reglamentuose, jos individualiame apsaugos reglamente ar specialiojo teritorijų planavimo dokumente.

2. Apsaugos sutartimi gali būti nustatomos sąlygos viešajai pagarbai paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūros, naudojimo, tvarkymo, pritaikymo ir lankymo sąlygos.

3. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektas – vieta – gali būti paskelbta saugoma viešajai pagarbai net jeigu ir nėra išlikusių žmogų, įvykių ar kitokias jos vertingąsias savybes liudijančių autentiškų dalių ar elementų. Ši vieta žymima ženklinti skirtomis tipinėmis ir (ar) individualiai sukurtais lentomis, skulptūros kūriniais, memorialiniais statiniais, tipiniais atminimo įamžinimo ženklais, informaciniais stendais ar kitais buvusių įvykių ar gyvenamąją aplinką rodančiais daiktais.

4. Neveikiančių (senujų) kapinių teritorijos priskiriamos konservacinės paskirties žemei, kuri gali būti pakeista tik pripažinus kitokio visuomenės poreikio viršenybę ir perkėlus mirusiųjų palaikus.

28 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga ir teritorijų planavimas

1. Nekilnojamosios kultūros vertybės, jų teritorijos, apsaugos zonos tvarkomos ir veikla jose plėtojama pagal kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo, strateginio planavimo dokumentus, apsaugos reglamentus ir jais nustatomus paveldosaugos reikalavimus, parengtus vadovaujantis šio įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo ir Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis.

2. Nekilnojamosioms kultūros vertybėms, jų teritorijoms, apsaugos zonoms, kultūriniais rezervatais ir kultūriniais draustiniais, jų buferinėms apsaugos zonoms paveldosaugos reikalavimai nustatomi:

1) nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, jų teritorijoms ir apsaugos zonoms – nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tipiniuose apsaugos reglamentuose, tvirtinamuose

kultūros ministro, ar individualiuose apsaugos reglamentuose, rengiamuose ir tvirtinamuose kultūros ministro nustatyta tvarka. Skelbiamiems ar paskelbtiems saugomais nekilnojamojo kultūros paveldo objektams – nekilnojamojo kultūros paveldo objektų individualiuose apsaugos reglamentuose, rengiamuose ir tvirtinamuose kultūros ministro nustatyta tvarka;

2) kultūros paveldo vietovėms – vietovės lygmens kompleksiniuose teritorijų planavimo dokumentuose – savivaldybės dalies bendruosiuose planuose ir (ar) detaliuosiuose planuose, išskyrus šios dalies 3 ir 4 punktuose nustatytus atvejus. Skelbiamoms ar paskelbtoms saugomomis kultūros paveldo vietovėms – nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose – tvarkymo planuose, išskyrus šios dalies 3 ir 4 punktuose nustatytus atvejus. Tvarkymo planai kultūros ministro ir aplinkos ministro nustatytais atvejais rengiami ir kompleksiniams nekilnojamojo kultūros paveldo objektams. Kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir jų apsaugos zonų tvarkymo planai rengiami bei tvirtinami tokia pačia tvarka, kaip ir kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planai;

3) valstybiniuose parkuose esančioms kultūros paveldo vietovėms, kultūriniais draustiniais ir kultūriniais rezervatais ir į jų teritorijas patenkantiems kompleksiniams nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, nurodytiems šios dalies 2 punkte, – valstybinių parkų planavimo schemose (ribų ir tvarkymo planuose);

4) valstybiniuose rezervatuose ir valstybiniuose draustiniuose esančioms kultūros paveldo vietovėms ir į jų teritorijas patenkantiems kompleksiniams nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, nurodytiems šios dalies 2 punkte, – šių saugomų teritorijų planavimo schemose (ribų ir tvarkymo planuose) ir tvarkymo planuose.

3. Kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planas yra specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, kuriame nustatomi nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo kultūros paveldo vietovėje ir jos apsaugos zonoje paveldosaugos reikalavimai bei kultūros paveldo vietovės ir jos apsaugos zonos ribos. Valstybiniuose parkuose, valstybiniuose rezervatuose ir valstybiniuose draustiniuose esančių kultūros paveldo vietovių kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo paveldosaugos reikalavimai ir kultūros paveldo vietovių ribos nustatomi vadovaujantis šiuo įstatymu ir Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka rengiamuose saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose.

4. Nekilnojamosioms kultūros vertybėms, kurioms kompleksiniame teritorijų planavimo dokumente yra nustatyti paveldosaugos reikalavimai, atitinkantys Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius, nustatytus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo tvarkos apraše, specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimas nėra privalomas.

5. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiąją teritorijų planavimą organizuoja:

1) Departamentas – valstybės skelbiamų saugomais ar valstybės paskelbtų saugomais kultūros paveldo vietovių ir kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą;

2) savivaldybės administracijos direktorius – savivaldybės skelbiamų saugomais ar savivaldybės paskelbtų saugomais kultūros paveldo vietovių ir kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą.

6. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose ir apsaugos reglamentuose nustatyti paveldosaugos reikalavimai yra privalomi rengiant kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentus. Šie paveldosaugos reikalavimai taikomi žemės darbams, statinių ar įrenginių statybai, statinių aukščiui, tūriui, užstatymo tankiui ir intensyvumui, išorės apdailos medžiagoms, apželdinimui, želdinių aukščiui, tankiui, rūšiai, transporto srautams, jų intensyvumui.

7. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai – tvarkymo planai rengiami pagal nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos

specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo tvarkos aprašą, kuriame nustatomi atvejai, kada kompleksiniams nekilnojamojo kultūros paveldo objektams rengiami tvarkymo planai, reglamentuojama šių specialiojo teritorijų planavimo dokumentų struktūra, jų organizavimo, rengimo, koregavimo, keitimo, derinimo, tikrinimo ir tvirtinimo tvarka.

8. Teritorijų, kuriose yra Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje registruotų nekilnojamųjų kultūros vertybių, kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentai Teritorijų planavimo įstatymo ir atitinkamame teritorijų planavimo dokumentų rengimo tvarkos apraše nustatyta tvarka turi būti derinami:

1) valstybės lygmens ir (ar) Vyriausybės tvirtinami – su planavimo sąlygas išdavusia Kultūros ministerija ir atitinkamame teritorijų planavimo dokumentų rengimo tvarkos apraše nurodytomis institucijomis;

2) savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens – su planavimo sąlygas išdavusia už nekilnojamąjį kultūros paveldo apsauga atsakinga institucija.

9. Rengti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus turi teisę fiziniai asmenys, šio įstatymo ir Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka turintys teisę vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimui, juridiniai asmenys ir jų padaliniai, užsienio organizacijos ir jų padaliniai, užsiimančios teritorijų planavimo veikla, kai tiems darbams vadovauja tokią teisę turintys fiziniai asmenys.

10. Europos Sąjungos valstybės narės, valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, (Islandijos, Lichtenšteino Kunigaikštystės, Norvegijos Karalystės) arba Šveicarijos Konfederacijos piliečiai ir kiti fiziniai asmenys, besinaudojantys Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis laisvo judėjimo teisėmis, turi teisę vykdyti atitinkamą šio straipsnio 9 dalyje nurodytą veiklą, jeigu turi atitinkamai Europos sąjungos valstybės narės, valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, (Islandijos, Lichtenšteino Kunigaikštystės, Norvegijos Karalystės) arba Šveicarijos Konfederacijos ar kompetentingos institucijos išduotą atestatą arba kitą dokumentą, įrodantį, kad jie kilmės valstybėje turi teisę užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą atitinkančia veikla, gavę turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumentą.

11. Fiziniai asmenys, siekiantys įgyti teisę vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimui, privalo atitikti šiuos kvalifikacijos reikalavimus (išskyrus Europos Sąjungos valstybės narės, valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį (Islandijos, Lichtenšteino Kunigaikštystės, Norvegijos Karalystės) arba Šveicarijos Konfederacijos piliečiai ir kiti fiziniai asmenys, besinaudojantys Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis laisvo judėjimo teisėmis, jeigu turi kitos Europos Sąjungos valstybės narės, valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį (Islandijos, Lichtenšteino Kunigaikštystės, Norvegijos Karalystės) arba Šveicarijos Konfederacijos, kompetentingos institucijos išduotą atestatą arba kitą dokumentą, įrodantį, kad jie kilmės valstybėje turi teisę užsiimti specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą atitinkančia veikla):

1) būti įgiję aukštąjį universitetinį menų studijų krypties grupės architektūros studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne trumpesnę kaip 3 metų dalyvavimo rengiant nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus profesinę patirtį arba profesinę patirtį rengiant kitus teritorijų planavimo dokumentus, kuriais buvo sprendžiami atitinkami nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos uždaviniai. Profesinės patirties trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos. Dalyvavimo rengiant nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus profesinės patirties vertinimo pagrindus nustato šis įstatymas ir Teritorijų planavimo įstatymas;

3) Lietuvos Respublikos architektų rūmuose šių rūmų nustatyta tvarka išlaikyti profesinių ir teisinių žinių egzaminą pagal kultūros ministro ir aplinkos ministro patvirtintą programą.

12. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatai išduodami, keičiami, jų galiojimas sustabdomas, galiojimo sustabdymas panaikinamas, galiojimas panaikinamas šio įstatymo, kultūros ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos architektų rūmų Architektų profesinio atestavimo ir architektų profesinės kvalifikacijos pripažinimo komisijos sudėtis ir nuostatai tvirtinami Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatyme nustatyta tvarka.

13. Fiziniai asmenys, siekiantys įgyti teisę vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimui, turi teisę su atestavimu susijusias procedūras atestavimą atliekančios organizacijos nustatyta tvarka atlikti Lietuvos Respublikos paslaugų įstatyme nustatyta tvarka kreipdamiesi į atestavimą atliekančią organizaciją – Lietuvos architektų rūmus. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatai išduodami ne vėliau kaip per 30 darbo dienų nuo visų dokumentų šiam atestatui gauti gavimo atestavimą atliekančioje organizacijoje dienos, gavus Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovų atestavimo komisijos teigiamą išvadą. Fiziniai asmenys, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatus, privalo tobulinti savo kvalifikaciją Teritorijų planavimo įstatyme nustatyta tvarka. Atsakymo dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato išdavimo arba neišdavimo ar turimos kvalifikacijos arba teisės vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiajam teritorijų planavimui pripažinimo arba nepripažinimo nepateikimas nelaikomas atestato išdavimu.

14. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatai ir turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumentai, išduoti nustatyta tvarka kėlusiems kvalifikaciją atestuotiems specialistams, kurių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumento galiojimas nėra panaikintas, galioja neterminuotai.

15. Kai teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekanti institucija nustato, kad šio straipsnio 9 dalyje nurodyti asmenys, rengdami nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus ar vadovaudami jų rengimui, pažeidė šio įstatymo ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo reikalavimus, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatą ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumentų galiojimas sustabdomas, iki bus pašalinti pažeidimai, dėl kurių buvo sustabdytas šių atestatų ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumentų galiojimas, visais atvejais ne ilgiau kaip 6 mėnesiams.

16. Atestavimą atliekanti organizacija, atsižvelgdama į pažeidimo pobūdį, pasekmes, aplinkybes, kuriomis padarytas pažeidimas, 6 mėnesiams nuo atestavimą atliekančios organizacijos sprendimo sustabdyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento galiojimą priėmimo dienos sustabdo šio atestato ar teisės pripažinimo dokumento galiojimą fiziniams asmenims, kuriems buvo išduotas šis atestatas ar teisės pripažinimo dokumentas, kai jų veikloje nustatoma Europos architektūros paslaugų teikėjų etikos kodekso pažeidimų, taip pat, kai paaiškėja, kad jie padarė pažeidimus, nurodytus šiame įstatyme ar Architektūros įstatyme, ir nustato terminą pažeidimams, dėl kurių sustabdomas atestato ar teisės pripažinimo dokumento galiojimas, pašalinti.

17. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento turėtoji pateikęs dokumentus, įrodančius, kad pažeidimai, dėl kurių buvo sustabdytas jam išduoto atestato ar teisės pripažinimo dokumento galiojimas, pašalinti, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento galiojimo sustabdymas panaikinamas per 10 darbo dienų nuo šių dokumentų pateikimo dienos.

18. Atestavimą atliekanti organizacija panaikina nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento galiojimą, kai:

1) asmuo, rengdamas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus ar vadovaudamas jų rengimui, šiurkščiai pažeidė įstatymų, kitų teisės aktų, reglamentuojančių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą, reikalavimus. Šiurkščiu pažeidimu laikomas toks įstatymų, kitų teisės aktų, reglamentuojančių teritorijų planavimo dokumentų rengimą, reikalavimų pažeidimas, dėl kurio atsirado žala nekilnojamosioms kultūros vertybėms;

2) sustabdžius nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento galiojimą, asmuo tęsia veiklą, kuriai reikalingas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatas ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumentas;

3) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento turėtojas, sustabdžius jam išduoto nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento galiojimą, per nustatytą terminą nepašalina nustatytų pažeidimų, dėl kurių šio atestato ar teisės pripažinimo dokumento galiojimas buvo sustabdytas;

4) asmuo per nustatytą terminą nepateikė atestavimą atliekančios organizacijos prašomų dokumentų ir (ar) duomenų, kurių reikia informacijai apie jo padarytus pažeidimus ištirti;

5) paaiškėja, kad nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento turėtojas pateikė neteisingus duomenis nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatui ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumentui gauti;

6) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento turėtojo prašymu;

7) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento turėtojas mirė.

19. Panaikinus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento

galiojimą, šio straipsnio 9 dalyje nurodyti fiziniai asmenys dėl naujo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento išdavimo gali kreiptis ne anksčiau kaip po vienerių metų, išskyrus šio straipsnio 18 dalies 6 punkte nurodytą atvejį.

20. Fizinis asmuo, pageidaujantis gauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatą ar teisės pripažinimo dokumentą, už šias paslaugas turi sumokėti valstybės rinkliavą Architektų rūmų įstatyme nustatyta tvarka.

21. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatą ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumentų duomenys, kuriuose yra nurodytas atestuoto specialisto vardas ir pavardė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimu pripažinimo dokumento numeris ir išdavimo data, veiklos rūšys ir sritys, yra viešinami Vyriausybės įgaliotos institucijos valdomoje ir tvarkomoje Licencijų informacinėje sistemoje tol, kol galioja šie atestatai ar teisės pripažinimo dokumentai, kaip nurodyta šio straipsnio 14 dalyje. Asmens duomenų viešinimo tikslas – sudaryti galimybę įvertinti, ar asmenys turi teisę vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimui. Šioje dalyje nurodyti asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamentu) ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų apsaugą.

22. Valstybės skelbiamų saugomais ir valstybės paskelbtų saugomais kultūros paveldo vietovių ir kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, jų apsaugos zonų tvarkymo planus tvirtina kultūros ministras, savivaldybės skelbiamų saugomais ir savivaldybės paskelbtų saugomais kultūros paveldo vietovių ir kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, jų apsaugos zonų tvarkymo planus tvirtina savivaldybės taryba.

23. Šiame straipsnyje nustatytą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą gali finansuoti ir nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojai ir kitų nekilnojamųjų daiktų, esančių nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje arba apsaugos zonoje, savininkai ar kiti valdymo teisių turėtojai.

29 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio draustinyje, rezervate, valstybiniame parke, apsauga

1. Nekilnojamasis kultūros paveldas, esantis draustinyje, rezervate, valstybiniame parke, saugomas pagal šio įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo reikalavimus.

2. Nekilnojamųjų kultūros vertybių, kultūrinio kraštovaizdžio ir gamtinės aplinkos apsaugai Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka gali būti steigiami istoriniai nacionaliniai parkai, kultūriniai rezervatai ir kultūriniai draustiniai.

3. Kultūros ministerija atlieka šias valstybinių kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų), istorinių nacionalinių parkų, valstybinių kultūrinių draustinių valdymo funkcijas:

- 1) rengia teisės aktų, susijusių su šiomis saugomomis teritorijomis, projektus;
- 2) koordinuoja šių saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimą;
- 3) steigia šių saugomų teritorijų direkcijas, kontroliuoja, kaip saugomų teritorijų direkcijos užtikrina nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo laikymąsi ir saugomų teritorijų planavimo dokumentų įgyvendinimą.

4. Departamentas, vykdydamas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą draustiniuose, rezervatuose ir valstybiniuose parkuose:

1) kontroliuoja, kaip laikomasi nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo bei paveldosaugos reikalavimų, kaip užtikrinama nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga ir tvarkyba, kaip įgyvendinamos tikslinės programos;

2) organizuoja strateginio planavimo dokumentų, susijusių su nekilnojamosiomis kultūros vertybėmis, rengimą;

3) organizuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimą.

5. Savivaldybių administracijos:

1) prižiūri saugomose teritorijose esančių vietinio reikšmingumo lygmens ir savivaldybės paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių naudojimą ir jose atliekamus statybos ar tvarkybos darbus;

2) kontroliuoja, kaip užtikrinama vietinio reikšmingumo lygmens ir paskelbtų savivaldybės saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga ir kaip laikomasi nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo bei paveldosaugos reikalavimų planuojant ar vykdant veiklą;

3) rengia vietinio reikšmingumo lygmens ir paskelbtų savivaldybės saugomais nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentus;

4) organizuoja vietinio reikšmingumo lygmens ir paskelbtų savivaldybės saugomomis kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą (išskyrus valstybiniuose parkuose, valstybiniuose rezervatuose, valstybiniuose draustiniuose esančių kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą).

30 straipsnis. Pasaulio paveldo vertybių apsauga

1. Pasaulio paveldo vertybių išskirtinės visuotinės vertės išsaugojimui užtikrinti rengiami pasaulio paveldo vertybių valdymo planai (toliau – valdymo planas).

2. Kultūros ministerija ar Aplinkos ministerija, atsakingos už Vyriausybės nutarimu priskirtas pasaulio paveldo vertybes, (toliau – atsakinga ministerija) užtikrina šių vertybių išskirtinės visuotinės vertės išsaugojimo, valdymo ir sklaidos procesų koordinavimą:

1) inicijuoja ir koordinuoja valdymo planų rengimą ir atnaujinimą;

2) inicijuoja poveikio paveldui vertinimą pasaulio paveldo vertybių teritorijose ir (ar) apsaugos (buferinėse) zonose, vykdomą aplinkos ministro ir kultūros ministro nustatyta tvarka, atsižvelgiant į 1972 m. lapkričio 16 d. Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) įgyvendinimo gairių 118 bis punktą, užtikrinant, kad poveikio paveldui vertinimas būtų atliekamas kaip išankstinė planuojamos ūkinės veiklos sąlyga pasaulio paveldo vertybės teritorijoje arba jos apsaugos (buferinėje) zonoje. Poveikio paveldui vertinimas gali būti neatliekamas, kai jis atliktas kaip sudėtinė atliekamo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, atliekamo vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, ar strateginio poveikio pasekmių aplinkai vertinimo, atliekamo vadovaujantis Vyriausybės patvirtinta planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarka, dalis.

3) inicijuoja ir teikia Pasaulio paveldo komitetui kultūros ir gamtos paveldo vertybes įrašyti į Preliminarųjį konvencijos šalių narių paveldo sąrašą;

4) inicijuoja, koordinuoja ir (ar) finansuoja paraiškų įrašyti kultūros ir gamtos paveldo vertybes į Pasaulio paveldo sąrašą rengimą ir teikimą Pasaulio paveldo komitetui; koordinuoja ir (ar) finansuoja kitus, su paraiškų teikimu susijusius, procesus ir procedūras;

5) skiria vietos valdytoją arba rekomenduoja jį skirti savivaldybės, kurioje yra pasaulio paveldo vertybė, institucijai;

6) rengia periodines ataskaitas, išsaugojimo būklės ataskaitas ir teikia kitą su pasaulio paveldo vertybių išsaugojimu susijusią informaciją Pasaulio paveldo komitetui, Pasaulio paveldo centrui ir Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (toliau – UNESCO) patariamosioms organizacijoms;

7) bendradarbiauja su Pasaulio paveldo centru ir UNESCO patariamosiomis organizacijomis vykdant stebėsenos misijas pasaulio paveldo vertybėse, organizuoja ir koordinuoja jų įgyvendinimą.

3. Atsakinga ministerija skiria nacionalinį koordinatorių, kuris:

1) atstovauja valstybės interesams Pasaulio paveldo komiteto sesijose, Konvencijos šalių narių generalinėje asamblėjoje ir kituose tarptautiniuose renginiuose ar susitikimuose, dalyvauja rengiant valstybės pozicijas;

2) bendradarbiauja su Konvencijos šalimis narėmis, Lietuvos Respublikos nuolatine atstovybe prie UNESCO, Pasaulio paveldo centru ir susijusiomis nacionalinėmis institucijomis, atsakingomis už Lietuvos Respublikos teritorijoje esantį nekilnojamąjį kultūros paveldą, įrašytą į Pasaulio paveldo sąrašą, kitų pasaulio paveldo vertybių vietos valdytojais;

3) dalyvauja ir (ar) koordinuoja rengiant pasaulio paveldo vertybių periodines ataskaitas, teikia jas Pasaulio paveldo centrui.

4. Departamentas:

1) prižiūri, kaip pasaulio paveldo vertybėse laikomasi nustatytų apsaugos ir (ar) naudojimo režimų bei paveldosaugos reikalavimų, kaip užtikrinama nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir kultūros paveldo vietovių apsauga ir tvarkyba;

2) organizuoja skelbiamų saugomomis ar paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių, patenkančių į pasaulio paveldo vertybių teritorijas, individualių apsaugos reglamentų ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą;

3) teikia atsakingai ministerijai, nacionaliniam koordinatoriui ir vietos valdytojams duomenis, susijusius su nekilnojamųjų kultūros vertybių, patenkančių į pasaulio paveldo vertybių teritorijas, apskaita, tvarkyba, naudojimu, stebėseną, pažinimu, sklaida ir aktualizavimu.

5. Savivaldybių merai:

1) teikia atsakingai ministerijai siūlymus dėl nekilnojamųjų kultūros ir (ar) gamtos paveldo vertybių įrašymo į Preliminarųjį konvencijos šalių narių paveldo sąrašą;

2) atsakingai ministerijai rekomendavus, skiria vietos valdytoją;

3) atsakingai ministerijai rekomendavus, rengia valdymo planus ir (ar) organizuoja šių planų rengimą ir atnaujinimą;

4) suderinus su atsakinga ministerija, organizuoja poveikio paveldui vertinimą.

6. Savivaldybių merai koordinuoja paraiškų įrašyti kultūros ir gamtos paveldo vertybes į Pasaulio paveldo sąrašą rengimą, su paraiškų teikimu susijusius procesus ir procedūras, finansuojamus savivaldybių lėšomis.

7. Vietos valdytojo funkcijos ir pareigos:

1) veikdamas kartu su kitomis suinteresuotomis šalimis koordinuoja pasaulio paveldo vertybės valdymo plano įgyvendinimą;

2) teikia siūlymus suinteresuotoms valstybės institucijoms ir savivaldybių administravimo subjektams rengiant ir įgyvendinant strateginius ar teritorijų planavimo dokumentus, susijusius su pasaulio paveldo vertybės apsauga;

3) organizuoja mokslinius tyrimus ir edukacinę veiklą, susijusią su informacijos sklaida apie pasaulio paveldo vertybę, įtraukiant visuomenę ir bendruomenes;

4) rengia pasaulio paveldo vertybės išsaugojimo būklės ir periodinių ataskaitų projektus ir teikia atsakingai ministerijai;

5) rengia paraiškas dėl pasaulio paveldo vertybės išsaugojimo ir aktualizavimo finansavimo;

6) pristato pasaulio paveldo vertybę tarptautiniuose renginiuose, bendradarbiauja su tarptautinėmis organizacijomis.

31 straipsnis. Tyrimai

1. Tyrimai skirstomi į fundamentinius mokslinius tyrimus, taikomuosius mokslinius tyrimus, taikomuosius (ardomuosius ir neardomuosius) tyrimus ir archeologinius tyrimus.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldo fundamentinius mokslinius tyrimus ir taikomuosius mokslinius tyrimus, atliekamus valstybės biudžeto lėšomis, vykdo mokslo ir studijų institucijos ir kitos valstybinės ir nevalstybinės mokslinių tyrimų institucijos, nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimų srities mokslininkai. Archeologinius tyrimus ir taikomuosius tyrimus gali atlikti atitinkamą mokslo laipsnį turintys asmenys, dirbantys archeologijos arba nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimų srityje, ir asmenys, šio įstatymo 35 straipsnyje nustatyta tvarka gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą, suteikiantį teisę atlikti nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimus.

3. Tyrimus, atliekamus vykdant apskaitos procedūras, organizuoja Departamentas arba savivaldybės administracija, atsižvelgdami į potencialų nekilnojamosios kultūros vertybės reikšmingumo lygmenį.

4. Tyrimus, atliekamus rengiant nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos ar statinio projektą kultūros paveldo vertybėje ir (ar) jos teritorijoje, rengiant kompleksinio ar specialiojo teritorijų planavimo dokumentus, organizuoja šiuos darbus vykdantys juridiniai ar fiziniai asmenys.

5. Kai atliekant nekilnojamojo kultūros paveldo objekto tvarkybos darbus aptinkama naujų potencialių vertingųjų savybių, joms atskleisti reikalingi papildomi tyrimai atliekami kultūros ministro nustatyta tvarka, o juos organizuoja už šio objekto apsaugą atsakinga institucija. Juos gali finansuoti nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas ar kitas tvarkybos organizatorius, norintis paspartinti tyrimus.

6. Atliekant tyrimus rasti archeologiniai radiniai, jeigu yra galimybių, saugomi ir eksponuojami jų radimo vietoje. Kitais atvejais archeologiniai radiniai kultūros ministro nustatyta tvarka perduodami muziejams ir (ar) specializuotoms saugykloms.

7. Tyrėjo prašymu leidimus atlikti ardomuosius tyrimus ir archeologinius tyrimus išduoda Departamentas.

8. Taikomieji ir archeologiniai tyrimai atliekami, jų ataskaitos rengiamos, teikiamos, svarstomos ir aprobuojamos kultūros ministro nustatyta tvarka, išskyrus Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatyme nustatytus atvejus.

9. Tyrimus atlikę tyrėjai tyrimų ataskaitas ir nuasmenintas skaitmenines jų kopijas privalo pateikti Departamentui. Atviroji prieiga prie tyrimų ataskaitų turi būti pateikiama Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje ir susiejama su konkrečia nekilnojamąja kultūros vertybe.

32 straipsnis. Leidimo atlikti archeologinius tyrimus išdavimas ir galiojimas

1. Tyrėjai, nurodyti šio įstatymo 35 straipsnio 1 dalyje, teisę atlikti archeologinius tyrimus įgyja gavę Departamento išduotą leidimą atlikti archeologinius tyrimus (toliau – archeologinių tyrimų leidimas). Prašymų išduoti archeologinių tyrimų leidimą ar pratęsti tokio leidimo galiojimą formas, reikalavimus, taikomus kartu su prašymu pateikiamiems dokumentams ir kitai informacijai, leidimų formas ir jų skelbimo tvarkos aprašą (toliau – leidimų išdavimo tvarkos aprašas) tvirtina kultūros ministras. Departamentas išduoda archeologinių tyrimų leidimą arba priima sprendimą neišduoti šio leidimo ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo Departamento pateikto patvirtinimo, kad tyrėjo pateiktas prašymas išduoti archeologinių tyrimų leidimą ir archeologinių tyrimų projektas atitinka šiame įstatyme ir leidimų išdavimo tvarkos apraše nustatytus reikalavimus.

2. Jeigu tyrėjo prašyme išduoti archeologinių tyrimų leidimą pateikta ne visa šio straipsnio 3 dalies 1–3 punktuose nurodytus reikalavimus pagrindžianti informacija ir ją patvirtinantys dokumentai ar pateikti klaidingi duomenys ar dokumentai, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos praneša tyrėjui apie būtinybę pateikti trūkstamą informaciją, patikslinti duomenis ar pateikti trūkstamus dokumentus ir informuoja, kad terminas archeologinių tyrimų leidimui išduoti skaičiuojamas nuo trūkstamos informacijos ir (ar) dokumentų pateikimo Departamentui dienos. Priėmęs sprendimą išduoti archeologinių

tyrimų leidimą ar jo neišduoti, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui.

3. Archeologinių tyrimų leidimas išduodamas tyrėjams, jeigu pateikiama informacija ir dokumentai, patvirtinantys, kad įvykdyti šie reikalavimai:

1) tyrėjas atitinka šio įstatymo 35 straipsnio 14 dalyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus, suteikiančius jam teisę atlikti archeologinius tyrimus prašyme nurodytoje tyrimų vietoje;

2) tyrėjas kultūros ministro patvirtintame paveldo tvarkybos reglamente, reglamentuojančiame archeologinio paveldo tvarkybą, (toliau – archeologinio paveldo tvarkybos reglamentas) nustatytais atvejais ir tvarka yra atsiskaitęs už praėjusiais metais atliktus archeologinius tyrimus ir sutvarkęs anksčiau atliktų archeologinių tyrimų vietą bei, vadovaudamasis šio įstatymo 31 straipsnio 6 dalies nuostatomis ir kultūros ministro nustatyta tvarka, yra perdavęs muziejams atliekant archeologinius tyrimus surastus archeologinius radinius (kai nebuvo galimybių radinių saugoti ir eksponuoti jų radimo vietoje), o Departamentui – Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą šių tyrimų ataskaitą 2 egzemplioriais, kurių vieną Departamentas perduoda Lietuvos istorijos institutui, kitą – Lietuvos valstybės naujamam archyvu;

3) informacija, patvirtinanti apie valstybės rinkliavos už archeologinių tyrimų leidimo išdavimą sumokėjimą;

4) tyrėjo parengtas ir pateiktas archeologinių tyrimų projektas yra aprobuotas Mokslinės archeologijos komisijos.

4. Mokslinė archeologijos komisija aprobuoja tyrėjo pateiktą archeologinių tyrimų projektą ar jo pakeitimo ar papildymo projektą, jeigu jis atitinka archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatytus archeologinių tyrimų projekto rengimo reikalavimus ir atitinka archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatytus bendruosius archeologinių tyrimų metodikos reikalavimus. Jeigu Mokslinė archeologijos komisija priima sprendimą aprobuoti archeologinių tyrimų projektą su pastabomis, leidimas atlikti archeologinius tyrimus išduodamas po to, kai Departamentas patikrina, ar archeologinių tyrimų projektas pataisytas pagal Mokslinės archeologijos komisijos pateiktas pastabas.

5. Archeologinių tyrimų leidimą išduoti atsisakoma, jeigu neįvykdomas bent vienas šio straipsnio 3 dalyje nustatytas reikalavimas. Taip pat negalima išduoti daugiau kaip 10 leidimų atlikti archeologinius tyrimus einamaisiais metais, jeigu tyrėjas už juos nėra atsiskaitęs archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatytais atvejais ir tvarka.

6. Atliekant archeologinius tyrimus, turi būti užtikrinamos šios archeologiniams tyrimams atlikti būtinos sąlygos:

1) archeologinių tyrimų vietoje yra teigiama aplinkos temperatūra ir neišalęs gruntas;

2) sudaryta galimybė archeologinius radinius konservuoti lauko sąlygomis, jeigu to reikalauja tiriamo objekto specifika;

3) archeologinių tyrimų vieta, atidengtos archeologinės struktūros, radiniai, žmonių palaikai apsaugoti nuo žemės ar statinių dalių užgriuvimo, užtvindymo vandeniu ar gamtinių stichijų poveikio, transporto priemonių patekimo, taip pat bet kokio pobūdžio sužalojimo, vandalizmo, vagysčių ir pavojaus žmonių gyvybei bei sveikatai;

4) prireikus archeologinių tyrimų vieta aptveriami ir apsaugoma nuo pašalinių asmenų patekimo.

7. Archeologinių tyrimų leidimai neatidėliotinais avarijos grėsmės pašalinimo ar avarijos padarinių likvidavimo atvejais išduodami netaikant reikalavimo užtikrinti šio straipsnio 6 dalyje nustatytas tyrimams atlikti būtinas sąlygas ir šio straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatyto reikalavimo parengti ir pateikti Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą archeologinių tyrimų projektą.

8. Archeologinių tyrimų leidimo galiojimo terminas nurodomas šiame leidime. Tyrėjas, nespėjęs atlikti visų archeologinių tyrimų projekte numatytų tyrimų, gali pateikti Departamentui prašymą pratęsti archeologinių tyrimų leidimo galiojimą ne vėliau kaip likus

10 darbo dienų iki archeologinių tyrimų leidimo galiojimo pabaigos. Archeologinių tyrimų leidimo terminas pratęsiamas po einamųjų metų lapkričio 30 dienos tyrėjo nurodytam terminui, bet ne ilgiau kaip iki kitų metų lapkričio 30 dienos. Išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimas pratęsiamas arba motyvuotai atsisakoma jo galiojimą pratęsti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo gavimo Departamente dienos. Jeigu tyrėjo prašyme pratęsti archeologinių tyrimų leidimo galiojimą pateikta ne visa leidimų išdavimo tvarkos apraše nurodyta informacija ar pateikti klaidingi duomenys, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo Departamente dienos praneša apie tai prašymą pateikusiam tyrėjui ir nustato prašymui patikslinti 5 darbo dienų terminą, skaičiuojamą nuo Departamento pranešimo tyrėjui dėl prašymo patikslinimo gavimo dienos. Tokiu atveju išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimo pratęsimo terminas, per kurį turi būti nuspręsta dėl archeologinių tyrimų leidimo galiojimo pratęsimo, skaičiuojamas nuo tos dienos, kai Departamente gautas patikslintas prašymas.

9. Archeologinių tyrimų leidimo galiojimą pratęsti atsisakoma, jeigu neužtikrinamos šio straipsnio 6 dalyje nurodytos tyrimams atlikti būtinos sąlygos.

10. Atsisakęs pratęsti išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui, nurodydamas priežastis, dėl kurių atsisakyta pratęsti išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimą.

11. Archeologinių tyrimų leidimo galiojimas sustabdomas, jeigu nustatoma bent viena iš šių aplinkybių:

1) archeologiniai tyrimai atliekami Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotame archeologinių tyrimų projekte nenumatytose vietose ir (ar) ne pagal aprobuotame archeologinių tyrimų projekte nurodytą tyrimų pobūdį;

2) atliekant archeologinius tyrimus iškilo tiriamo ar greta esančių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų sužalojimo ar praradimo grėsmė;

3) neužtikrinamos šio straipsnio 6 dalyje nustatytos archeologiniams tyrimams atlikti būtinos sąlygos, išskyrus atvejus, kai archeologinių tyrimų leidimas išduotas neatidėliotinais avarijos grėsmės pašalinimo ar avarijos padarinių likvidavimo atvejais.

12. Sustabdęs archeologinių tyrimų leidimo galiojimą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša archeologinių tyrimų leidimą gavusiam tyrėjui, nurodydamas priežastis, dėl kurių archeologinių tyrimų leidimo galiojimas sustabdytas, ir terminą archeologinių tyrimų leidimo galiojimo sustabdymo priežastims pašalinti. Nuo Departamento pranešimo apie archeologinių tyrimų leidimo galiojimo sustabdymą gavimo dienos tyrėjui draudžiama atlikti archeologinius tyrimus.

13. Per nustatytą terminą pašalinus šio straipsnio 11 dalyje nurodytas leidimo galiojimo sustabdymo priežastis, leidimo galiojimo sustabdymas panaikinamas. Departamentas sprendimą dėl leidimo galiojimo sustabdymo panaikinimo priima per 10 darbo dienų nuo pranešimo apie leidimo sustabdymo priežasčių pašalinimą gavimo dienos, patikrinęs gautą informaciją, ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša leidimą gavusiam tyrėjui.

14. Archeologinių tyrimų leidimo galiojimas panaikinamas, jeigu Departamentas nustato, kad:

1) tyrėjas, kuriam išduoto leidimo galiojimas yra sustabdytas, per Departamento nustatytą terminą nepašalina leidimo galiojimo sustabdymo priežasčių;

2) tyrėjas, kuriam išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimas yra sustabdytas, po Departamento pranešimo apie archeologinių tyrimų leidimo galiojimo sustabdymą gavimo dienos toliau atlieka archeologinius tyrimus;

3) tyrėjas pateikia Departamentui prašymą panaikinti jam išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimą;

4) panaikinamas tyrėjui – atestuojamam specialistui – išduotas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatas;

5) paaiškėja, kad nekilnojamosios kultūros vertybės vertingosios savybės sunaikintos prieš pradėdant atlikti archeologinius tyrimus.

15. Panaikinęs archeologinių tyrimų leidimo galiojimą, Departamentas per 3 darbo dienas nuo archeologinių tyrimų leidimo galiojimo panaikinimo dienos raštu praneša apie priimtą sprendimą įteikiant sprendimo kopiją leidimą gavusiam tyrėjui.

16. Tyrėjas privalo:

1) gavęs archeologinių tyrimų leidimą, ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas iki archeologinių tyrimų pradžios apie juos pranešti nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojui ir šio įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatyta tvarka susitarti su juo dėl archeologinių tyrimų atlikimo sąlygų;

2) archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatyta tvarka pagal Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą archeologinių tyrimų projektą atlikti archeologinius tyrimus ir už juos atsiskaityti iki kitų metų birželio 1 dienos nuo leidimo atlikti archeologinius tyrimus išdavimo dienos, sutvarkyti archeologinių tyrimų vietą. Dėl didelės atliktų archeologinių tyrimų apimties, atliekant archeologinius tyrimus aptikto didelio kiekio archeologinių radinių ar kitų objektyvių priežasčių (ligos, užsitęsusio radinių konservavimo, laboratorinių tyrimų ir kt.) tyrėjas turi teisę raštu pateikti Departamentui prašymą pratęsti ataskaitos pateikimo terminą ir prie jo pridėti parengtą ataskaitos dalį, archeologinių radinių sąrašą su jų iliustracijomis. Ataskaitos pateikimo Departamentui terminas gali būti pratęstas iki 2 metų nuo termino, iki kada turėjo būti pateikta ataskaita.

17. Archeologinių tyrimų leidimą gavęs tyrėjas atsako už šio straipsnio 6 dalyje nustatytų reikalavimų laikymąsi.

18. Archeologinių tyrimų leidimą gavusių tyrėjų veiklos priežiūrą atlieka Departamentas.

19. Jeigu išdavus archeologinių tyrimų leidimą iškyla būtinybė pakeisti ar papildyti archeologinių tyrimų apimtį, vietas ar tyrimų metodiką, numatytus Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotame archeologinių tyrimų projekte, nekeičiant archeologinių tyrimų pobūdžio, archeologiniai tyrimai gali būti toliau atliekami turint galiojantį archeologinių tyrimų leidimą, jeigu parengiamas archeologinių tyrimų projekto pakeitimo ir (ar) papildymo projektas ir gaunamas Departamento pritarimas dėl archeologinių tyrimų atlikimo pagal pakeistą ar papildytą archeologinių tyrimų projektą.

20. Departamentas priima sprendimą pritarti arba nepritarti archeologinių tyrimų atlikimui pagal pakeistą ar papildytą archeologinių tyrimų projektą per 20 darbo dienų nuo tyrėjo prašymo ir pakeisto ir (ar) papildyto archeologinių tyrimų projekto gavimo Departamente dienos, jeigu šį projektą aprobuoja Mokslinė archeologijos komisija ir tyrėjas jį pataiso pagal Mokslinės archeologijos komisijos pastabas, jeigu jų buvo.

21. Priėmęs sprendimą pritarti ar nepritarti archeologinių tyrimų atlikimui pagal pakeistą ar papildytą archeologinių tyrimų projektą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui.

33 straipsnis. Leidimo atlikti taikomuosius ardomuosius tyrimus išdavimas ir galiojimas

1. Leidimas atlikti taikomuosius ardomuosius tyrimus (architektūros natūrinius tyrimus, architektūros konstrukcijų tyrimus, polichromijos ir sienų tapybos tyrimus ir pan.) (toliau – ardomųjų tyrimų leidimas) išduodamas, jo galiojimas sustabdomas, panaikinamas ar šio leidimo galiojimo sustabdymas panaikinamas šio įstatymo ir kultūros ministro nustatyta tvarka. Prašymų išduoti ardomųjų tyrimų leidimą ar pratęsti ardomųjų tyrimų leidimo galiojimą formas, jų pateikimo ir nagrinėjimo tvarką, ardomųjų tyrimų leidimų formas ir jų skelbimo tvarką nustato kultūros ministras.

2. Ardomųjų tyrimų leidimas išduodamas arba sprendimas neišduoti ardomųjų tyrimų leidimo priimamas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo tyrėjo prašymo ir ardomųjų tyrimų programos gavimo dienos.

3. Ardųjų tyrimų leidimą išduoda Departamentas.

4. Ardųjų tyrimų leidimas išduodamas tyrėjams, nurodytiems šio įstatymo 35 straipsnyje, jeigu įvykdomi šie reikalavimai:

1) tyrėjas atitinka šio įstatymo 35 straipsnio 1 ir 14 dalyse nustatytus kvalifikacijos reikalavimus, suteikiančius jam teisę atlikti tyrimus;

2) tyrėjo parengta ir pateikta ardųjų tyrimų programa (aiškinamasis raštas, grafinė dalis, fotofiksacija) atitinka kultūros ministro įsakymu nustatytus reikalavimus ir yra suderinta su Departamentu.

5. Ardųjų tyrimų leidimo galiojimas nurodomas šiame leidime. Tyrėjas, nepradėjęs ardųjų tyrimų projekte numatytų tyrimų per 5 metus nuo ardųjų tyrimų leidimo išdavimo dienos, gali pateikti Departamentui prašymą pratęsti ardųjų tyrimų leidimo galiojimą ne vėliau kaip likus 10 darbo dienų iki ardųjų tyrimų leidimo galiojimo pabaigos. Išduoto ardųjų tyrimų leidimo galiojimas pratęsiamas, bet ne ilgiau kaip 1 metams, arba motyvuotai atsisakoma jo galiojimą pratęsti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo gavimo Departamente dienos. Jeigu tyrėjo prašyme pratęsti ardųjų tyrimų leidimo galiojimą pateikta ne visa leidimų išdavimo tvarkos apraše nurodyta informacija ar pateikti klaidingi duomenys, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo Departamente dienos praneša apie tai prašymą pateikusiam tyrėjui ir nustato prašymui patikslinti 5 darbo dienų terminą, skaičiuojamą nuo Departamento pranešimo tyrėjui dėl prašymo patikslinimo gavimo dienos. Tokiu atveju išduoto ardųjų tyrimų leidimo galiojimo pratęsimo terminas, per kurį turi būti nuspręsta dėl ardųjų tyrimų leidimo galiojimo pratęsimo, skaičiuojamas nuo patikslinto prašymas gavimo Departamente dienos.

6. Atsisakęs pratęsti išduoto ardųjų tyrimų leidimo galiojimą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui, nurodydamas priežastis, dėl kurių atsisakyta pratęsti išduoto ardųjų tyrimų leidimo galiojimą.

7. Departamentas sustabdo ardųjų tyrimų leidimo galiojimą, kol bus pašalinti paveldosaugos reikalavimų pažeidimai, nustačius bent vieną iš šių sąlygų:

1) darbai atliekami nesilaikant ardųjų tyrimų programos sprendinių ir (ar) papildomų paveldosaugos reikalavimų, nurodytų tyrimų leidime;

2) būtina patikslinti ar papildyti ardųjų tyrimų programą, nes priešingu atveju tyrimai žalotų vertingąsias savybes ar keltų joms grėsmę, pažeidžiant paveldosaugos reikalavimus.

8. Ardųjų tyrimų leidimo galiojimas panaikinamas esant bent vienai iš šių sąlygų:

1) nustatoma, kad, norėdamas gauti ardųjų tyrimų leidimą, pareiškėjas pateikė klaidingą informaciją, dėl kurios ardųjų tyrimų leidimas negalėjo būti išduotas;

2) ardųjų tyrimų leidimą gavęs asmuo, kurio ardųjų tyrimų leidimo galiojimas buvo sustabdytas, per nustatytą terminą nepašalina pažeidimų;

3) ardųjų tyrimų leidimą gavęs asmuo, kurio ardųjų tyrimų leidimo galiojimas buvo sustabdytas, toliau vykdo tyrimus;

4) ardųjų tyrimų leidimą gavusio asmens prašymu.

9. Panaikinęs ardųjų tyrimų leidimo galiojimą, Departamentas per 3 darbo dienas nuo ardųjų tyrimų leidimo galiojimo panaikinimo dienos raštu praneša apie priimtą sprendimą įteikiant sprendimo kopiją leidimą gavusiam tyrėjui.

10. Gavęs ardųjų tyrimų leidimą, ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas iki ardųjų tyrimų pradžios, tyrėjas privalo apie juos pranešti nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojui ir šio įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatyta tvarka susitarti su juo dėl ardųjų tyrimų atlikimo sąlygų.

11. Ardųjų tyrimų leidimą gavusių tyrėjų veiklos priežiūrą atlieka Departamentas.

12. Jeigu išdavus ardųjų tyrimų leidimą iškyla būtinybė pakeisti ar papildyti ardųjų tyrimų apimtį, vietas ar tyrimų metodiką, nurodytą ardųjų tyrimų programoje, suderintoje su Departamentu, ardomieji tyrimai gali būti toliau atliekami turint galiojantį ardųjų tyrimų leidimą, jeigu parengiamas ardųjų tyrimų programos pakeitimo ir (ar)

papildymo projektas ir gaunamas Departamento pritarimas dėl ardomųjų tyrimų atlikimo pagal pakeistą ar papildytą ardomųjų tyrimų programą.

13. Departamentas priima sprendimą pritarti arba nepritarti ardomųjų tyrimų atlikimui pagal pakeistą ar papildytą ardomųjų tyrimų programą per 20 darbo dienų nuo tyrėjo prašymo ir pakeistos ir (ar) papildytos ardomųjų tyrimų programos gavimo Departamente dienos.

14. Priėmęs sprendimą pritarti ar nepritarti ardomųjų tyrimų atlikimui pagal pakeistą ar papildytą ardomųjų tyrimų programą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui.

34 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkyba ir pritaikymas

1. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkyba vykdoma pagal:

1) apsaugos reglamentuose, specialiojo ir (ar) kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose ir (ar) valdymo planuose, kituose nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą ir tvarkybą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytus paveldosaugos reikalavimus;

2) atliktų taikomųjų tyrimų ir archeologinių tyrimų išvadas;

3) nustatytus specialiuosius paveldosaugos reikalavimus, išduodamus kultūros ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka;

4) kultūros ministro tvirtinamus paveldo tvarkybos reglamentus, kuriais nustatomi konkrečių tvarkybos darbų reikalavimai;

5) statybos techninius reglamentus, galiojančius tvarkomiesiems statybos darbams;

6) Lietuvos Respublikoje priimtus arba perimtus Europos Sąjungos kultūros paveldo standartus.

2. Prevencinės priežiūros darbai vykdomi pagal kultūros ministro tvirtinamą prevencinės priežiūros darbų tvarkos aprašą. Apie planuojamus atlikti prevencinės priežiūros darbus nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas turi raštu informuoti už kultūros paveldo apsaugą atsakingą instituciją likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų iki planuojamų atlikti prevencinės priežiūros darbų pradžios.

3. Avarijos grėsmės pašalinimo darbai vykdomi pagal kultūros ministro tvirtinamą apsaugos priemonių įrengimo ir neatidėliotinų saugojimo darbų tvarkos aprašą. Apie planuojamus atlikti avarijos grėsmės pašalinimo darbus nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas turi raštu informuoti už kultūros paveldo apsaugą atsakingą instituciją likus ne mažiau kaip 2 darbo dienoms iki planuojamų atlikti avarijos grėsmės pašalinimo darbų pradžios.

4. Tvarkybos projektas rengiamas siekiant vykdyti tvarkomuosius paveldosaugos, tvarkomuosius statybos darbus ir (ar) teritorijos tvarkymo darbus. Tvarkybos projekto rengimo tvarką ir jo sudedamąsias dalis, tvarkybos darbų priskyrimo atskiroms tvarkybos rūšims kriterijus nustato kultūros ministras.

5. Statinio projektas rengiamas siekiant vykdyti naujų nekilnojamojo kultūros paveldo objekto dalių statybą (išskyrus paprastajam remontui priskiriamus darbus) ir (ar) teritorijos tvarkymo darbus, pritaikant nekilnojamąjį kultūros paveldo objektą ar siekiant vykdyti naują statybą nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje ar jų apsaugos zonoje. Kai numatoma atlikti kultūros paveldo statinio tvarkomuosius paveldosaugos darbus, tvarkomuosius statybos darbus ir (ar) statybos darbus, rengiamas vienas skirtingas statybos rūšis, tvarkomuosius paveldosaugos, tvarkomuosius statybos darbus ir (ar) statybos darbus jungiantis statinio projektas, statinio projekto pavadinime nurodant atliekamų darbų rūšis, ir išduodamas vienas bendras statybą leidžiantis dokumentas šio įstatymo ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka.

6. Specialieji paveldosaugos reikalavimai tvarkybos projektui ar nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ar apsaugos zonoje esančio ar projektuojamo statinio projektui yra privalomi ir yra išduodami šio įstatymo ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka.

7. Specialiesiems paveldosaugos reikalavimams tvarkybos darbų projektui gauti nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas arba jo įgaliotas asmuo pateikia savivaldybės merui

ar jo įgaliotam savivaldybės administracijos direktoriui arba savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotam kitam savivaldybės administracijos valstybės tarnautojui (toliau – meras ar įgaliotasis savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas) prašymą išduoti specialiuosius paveldosaugos reikalavimus ir atliktų taikomųjų ir (ar) archeologinių tyrimų ataskaitas.

8. Meras ar įgaliotasis savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas, gavęs šio straipsnio 7 dalyje nurodytus dokumentus, per 3 darbo dienas nuo šių dokumentų gavimo dienos pateikia aplinkos ministro tvirtinamos formos paraiškas su pridedamomis atliktų taikomųjų ir (ar) archeologinių tyrimų ataskaitomis savivaldybės administracijos padaliniui ar valstybės tarnautojui, atsakingam už kultūros paveldo apsaugą, kai teikiamas prašymas dėl vietinio reikšmingumo lygmens arba savivaldybės saugomų nekilnojamųjų kultūros vertybių, arba Departamentui, kai teikiamas prašymas dėl regioninio ar nacionalinio reikšmingumo lygmens, valstybės saugomų ar kultūros paminklo statusą turinčių nekilnojamųjų kultūros vertybių.

9. Jeigu pateikti ne visi specialiesiems paveldosaugos reikalavimams tvarkybos darbų projektui išduoti privalomi dokumentai, nurodyti šio straipsnio 7 dalyje, apie tai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo išduoti specialiuosius paveldosaugos reikalavimus pateikimo dienos pranešama prašymą pateikusiam asmeniui. Trūkstantiems dokumentams pateikti nustatomas 30 darbo dienų terminas nuo prašymo pateikti trūkstamus dokumentus išsiuntimo dienos. Jeigu per šį terminą prašymą pateikęs asmuo nepateikia trūkstamų dokumentų, jis per 3 darbo dienas nuo šio termino pabaigos dienos informuojamas, kad norėdamas gauti specialiuosius paveldosaugos reikalavimus privalo teikti naują prašymą.

10. Meras ar įgaliotasis savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas arba Departamentas, gavęs šio straipsnio 7 dalyje nurodytus dokumentus, per 7 darbo dienas nuo šių dokumentų gavimo dienos parengia specialiuosius paveldosaugos reikalavimus ir teikia juos savivaldybės administracijos valstybės tarnautojui, atliekančiam savivaldybės vyriausiojo architekto funkcijas, (toliau – savivaldybės vyriausiasis architektas). Meras ar įgaliotasis savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas arba Departamentas gali konsultuotis su visuomene dėl specialiųjų paveldosaugos reikalavimų nustatymo, jeigu rengdamas šiuos reikalavimus nustato papildomos informacijos, kurią gali suteikti visuomenė, poreikį. Tokiu atveju specialiųjų paveldosaugos reikalavimų projektas paskelbiamas Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“ ir konsultuojamasi su visuomene aplinkos ministro ir kultūros ministro nustatyta tvarka. Konsultuojantis su visuomene, mero ar įgaliotojo savivaldybės administracijos valstybės tarnautojo arba Departamento sprendimu specialiųjų paveldosaugos reikalavimų išdavimo terminas pratęsimas ne ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo šioje dalyje nustatyto termino specialiesiems paveldosaugos reikalavimams parengti, apie tai informuojant savivaldybės vyriausiąjį architektą.

11. Specialieji paveldosaugos reikalavimai yra privalomi rengiant tvarkybos ir nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ar apsaugos zonoje esančio ar projektuojamo statinio projektus šio straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka. Savivaldybės administracija viešai paskelbia specialiuosius paveldosaugos reikalavimus tvarkybos darbų projektui Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“, neskelbdama statytojo (užsakovo), jeigu jis yra fizinis asmuo, vardo ir pavardės, asmens kodo, ir informuoja apie šių reikalavimų paskelbimą toje gyvenamojoje vietovėje ar jos dalyje įsteigtos seniūnijos seniūną ir seniūnaitį (-ius). Visuomenė, susipažinusi su specialiaisiais paveldosaugos reikalavimais tvarkybos darbų projektui, aplinkos ministro nustatyta tvarka turi teisę Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“ teikti siūlymus statytojui (užsakovui) iki viešo susirinkimo dėl projektinių pasiūlymų svarstymo, jeigu juos privaloma rengti šio straipsnio 12 dalyje nustatytais atvejais, arba per 20 darbo dienų nuo specialiųjų paveldosaugos reikalavimų paskelbimo dienos, jeigu projektiniai pasiūlymai nerengiami.

12. Tvarkybos projektinius pasiūlymus privaloma rengti, kai sukuriamos naujos, iki tol nebuvusios nekilnojamosios kultūros vertybės dalys ar elementai arba kai atkuriamos

nekilnojamosios kultūros vertybės prarastos dalys ar elementai. Tvarkybos projektiniai pasiūlymai viešinami visais atvejais, išskyrus, kai tvarkybos projekto dokumentai įslaptinti Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatyme nustatyta tvarka arba tvarkybos projektas rengiamas krašto apsaugos tikslams skirtuose objektuose ir teritorijose.

13. Meras ar įgaliotasis savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas arba Departamentas pagal šio įstatymo nustatytą kompetenciją tikrina, ar pateiktų tvarkybos projektinių pasiūlymų sprendiniai atitinka nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą ir tvarkybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus ir, vadovaudamasis Statybos įstatymo nustatyta tvarka, pritaria arba pagrįstai nepitaria šių projektinių pasiūlymų sprendiniams.

14. Tvarkybos projektas rengiamas remiantis Kultūros vertybių registro duomenimis, prieš projektavimą būtinų atlikti taikomųjų ir (ar) archeologinių tyrimų išvadomis, išduotais specialiaisiais paveldosaugos reikalavimais, tvarkybos projektiniais pasiūlymais, kai jie turi būti parengti šio įstatymo nustatyta tvarka, ir įvertinus planuojamos ūkinės veiklos poveikį aplinkai, kai toks planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas atliktas vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, ir (ar) atsižvelgiant į poveikio paveldui vertinimą, kai jis privalomas atlikti kultūros ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka.

15. Aplinkos ministro ir kultūros ministro nustatytais atvejais ir tvarka iki tvarkybą leidžiančio dokumento išdavimo dienos (kai neišduodamas statybą leidžiantis dokumentas) turi būti atlikta tvarkybos projekto paveldosaugos ekspertizė ir (ar) statinio projekto dalies ekspertizė ir projektas turi būti pataisytas pagal šių ekspertizių aktų privalomas pastabas.

16. Meras ar įgaliotasis savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas arba Departamentas pagal šio įstatymo nustatytą kompetenciją tikrina, ar pateikto tvarkybos projekto sprendiniai atitinka nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą ir tvarkybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, specialiuosius paveldosaugos reikalavimus ir pateiktas ekspertizes, parengtas šio straipsnio 15 dalyje nurodyta tvarka, ir per 20 darbo dienų nuo tvarkybos projekto gavimo dienos pritaria arba pagrįstai nepitaria šio projekto sprendiniams.

17. Kai numatoma atlikti kultūros paveldo statinio tvarkomuosius paveldosaugos darbus, tvarkomuosius statybos darbus ir (ar) statybos darbus ir rengiamas vienas skirtingas statybos ir tvarkybos rūšis jungiantis statinio projektas, rengiama tvarkybos projekto reikalavimus atitinkanti projekto dalis ir teikiama kartu su statinio projekto projektiniais pasiūlymais Statybos įstatymo numatyta tvarka, statinio projekto pavadinime nurodant atliekamų darbų rūšis. Tokio projekto paveldosaugos ekspertizė turi būti atlikta ir teikiama kartu su statinio projekto ekspertize ar statinio projekto dalies ekspertize.

18. Statinių, esančių kultūros paveldo objekto teritorijoje ar šio objekto apsaugos zonoje ir (arba) kultūros paveldo vietovėje, statinio projektui, kurį privaloma rengti pagal Statybos įstatymą, turi būti atlikta paveldosaugos ekspertizė. Kai statinio projektas pagal Statybos įstatymą rengiamas dviem etapais, tokio projekto paveldosaugos ekspertizės atliekama pirmajame rengimo etape, jos aktą atitinkamai pateikiant kartu su prašymu išduoti statybą leidžiantį dokumentą. Kai statinio projektas pagal Statybos įstatymą rengiamas vienu etapu, paveldosaugos ekspertizė atliekama ir jos aktas pateikiamas kartu su pranešimu apie statybos pradžią.

19. Tvarkybą ir (ar) statybą leidžiančius dokumentus išduoda meras ar įgaliotasis savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas šio įstatymo ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka. Už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos privalo patikrinti statinio projektą ir, nustačiusios neatitikčių, informuoti atsakingas institucijas Statybos įstatymo nustatyta tvarka.

20. Tvarkybą leidžiančiam dokumentui išduoti pateikiami šie dokumentai:

- 1) prašymas;
- 2) tvarkybos projektas ir jo elektroninė versija arba tik tvarkybos projekto elektroninė versija, pasirašyta kvalifikuotu elektroniniu parašu privalančių jį pasirašyti asmenų, – aplinkos ministro ir kultūros ministro nustatyta tvarka ir sąlygomis;

3) projekto paveldosaugos (specialioji) ekspertizė ir (ar) statinio projekto dalies ekspertizė (kai statinio projekto dalies ekspertizė privaloma Statybos įstatymo nustatyta tvarka);

4) statytojo (užsakovo) įgaliojimas pateikti prašymą – jeigu prašymą teikia įgaliotas asmuo;

5) kultūros paveldo statinio (jo dalies) bendraturčių rašytinis sutikimas ar butų ir kitų patalpų savininkų protokolinio sprendimo dėl tvarkybos darbų atlikimo, priimto Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta tvarka, kopija, išskyrus atvejus, kai pateikiamas prašymas atlikti tvarkybos darbus statytojo (užsakovo) patalpų viduje, taip pat Civilinio kodekso 4.83 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyto galimos žalos atsiradimo ir grėsmės bendrojo naudojimo objektams pašalinimo atvejus;

6) statinio kadastro duomenų byla (jeigu tokia byla yra);

7) tvarkybos projekto pakeitimų pagal gautus motyvuotus nepritarimo tvarkybos projektui argumentus aprašymas (teikiant pakartotinį prašymą);

8) statinio projektuotojo civilinės atsakomybės privalomojo draudimo dokumento kopija (kai toks draudimas privalomas Statybos įstatymo nustatyta tvarka);

9) tvarkybos projekto perdavimo–priėmimo aktas;

10) informacija apie valstybės rinkliavos už tvarkybos dokumento išdavimą sumokėjimą.

21. Jeigu pateikti ne visi tvarkybą leidžiančiam dokumentui išduoti privalomi dokumentai ar nepateikta informacija apie valstybės rinkliavos už tvarkybą leidžiančio dokumento išdavimą sumokėjimą, Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“ įregistruotas prašymas išduoti tvarkybą leidžiantį dokumentą nepriimamas ir apie tai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo išduoti statybą leidžiantį dokumentą įregistravimo dienos naudojantis Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacine sistema „Infostatyba“ pranešama prašymą teikusiam asmeniui. Trūkstamiems dokumentams pateikti nustatomas 30 darbo dienų terminas nuo pranešimo dėl trūkstamų dokumentų pateikimo Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“ dienos. Jeigu per šį terminą prašymą pateikęs asmuo nepateikia trūkstamų dokumentų, jis per 3 darbo dienas nuo šio termino pabaigos dienos informuojamas, kad norėdamas gauti tvarkybą leidžiantį dokumentą privalo teikti naują prašymą.

22. Tvarkybą leidžiantis dokumentas išduodamas, kai yra pateikti visi šio straipsnio 19 dalyje nurodyti dokumentai, projektas yra pataisytas pagal šio straipsnio 20 dalies 3 punkte nurodytų ekspertizių aktų privalomas pastabas ir atitinka paveldosaugos reikalavimus, jam pritarė už nekilnojamąjį kultūros paveldą atsakinga institucija ir kitos Statybos įstatyme nurodytos derinančios institucijos.

23. Tvarkybos projekto ar jo dalies sprendinių įgyvendinimo priežiūrą atlieka tvarkybos projekto vadovas ar tvarkybos projekto dalies vadovas, atestuotas šio įstatymo 35 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

24. Tvarkybos darbų techninę priežiūrą atlieka tvarkybos darbų techninės priežiūros vadovas, atestuotas šio įstatymo 35 straipsnio 3 dalyje ir Statybos įstatyme nustatyta tvarka.

25. Statybos darbų nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, kai nevykdomi tvarkybos darbai, projekto vykdymo priežiūrą atlieka šio įstatymo 35 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka atestuoti projektuotojai, o techninę priežiūrą – šio įstatymo 35 straipsnio 5 dalyje ir Statybos įstatyme nustatyta tvarka atestuotas statinio statybos techninės priežiūros vadovas.

26. Statybos darbų nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorijoje ar kultūros paveldo vietovėje projekto sprendinių įgyvendinimo priežiūrą atlieka šio įstatymo 35 straipsnio 7 dalyje ir Architektūros įstatyme nustatyta tvarka atestuotas architektas, o statinio statybos techninę priežiūrą atlieka šio įstatymo 35 straipsnio 7 dalyje ir Statybos įstatyme nustatyta tvarka atestuotas statinio statybos techninis priežiūrėtojas.

27. Statinio projekto vykdymo priežiūra ir statinio statybos techninė priežiūra atliekama Statybos įstatymo nustatyta tvarka.

28. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekte atliekamų tvarkybos ir (arba) statybos darbų vykdymo eigą ir kokybę kontroliuojantis nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas, tvarkybos darbų techninis priežiūrėtojas, nustatę, kad atliekant darbus buvo pažeisti paveldosaugos reikalavimai ar kad dėl projekto klaidų iškilo vertingųjų savybių praradimo, sužalojimo ar kitokia grėsmė, apie tai ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo nustatymo dienos privalo pranešti už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai pagal šio įstatymo nustatytą kompetenciją. Už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo pranešimo gavimo dienos privalo sustabdyti nekilnojamojo kultūros paveldo objekto vertingąsias savybes žalojančius ar kitus grėsmę keliančius darbus, iki kol bus pašalinti paveldosaugos reikalavimų pažeidimai ar kiti pažeidimai, iškilusi grėsmė arba iki teismo sprendimo, jeigu buvo kreiptasi dėl viešojo intereso gynimo, įsiteisėjimo dienos.

29. Leidimui tęsti sustabdytą tvarkybą gauti pateikiami dokumentai, patvirtinantys, kad tvarkybos sustabdymo priežastys pašalintos.

30. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos užbaigimo tvarką nustato kultūros ministras ir aplinkos ministras. Tvarkyba laikoma užbaigta, kai atlikus visus tvarkybos darbus yra išduotas tvarkybos užbaigimo aktas. Tvarkybos užbaigimo aktas surašomas tik tuo atveju, kai statytojas už kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai pateikia Nekilnojamojo turto kadastro tvarkytojo po išankstinės patikros suderintą statinio kadastro duomenų bylą.

31. Kai nekilnojamojo kultūros paveldo objekto vertingosios savybės išsaugoti numatomi tik konservavimo ir restauravimo darbai, kuriems kultūros ministro nustatytais atvejais ir tvarka rengiama restauravimo programa, kuriai pritarė Restauravimo taryba, tvarkybą leidžiantis dokumentas nėra reikalingas.

32. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektą draudžiama perkelti, išskyrus atvejus, kai jį reikia perkelti siekiant išsaugoti. Jeigu tokį objektą reikia perkelti, turi būti parengtas tvarkybos projektas ir gautas tvarkybą leidžiantis dokumentas šiame straipsnyje nustatyta tvarka.

33. Atstatant nekilnojamojo kultūros paveldo objektus turi būti išsaugomos nekilnojamojo kultūros paveldo objekto išlikusios dalys ir elementai, jie grąžinami į pirminę vietą, tiksliai pakartojamos ar naujai sukuriamos buvusios, bet neišlikusios dalys ir elementai. Atstatant nekilnojamojo kultūros paveldo objektus naudojamos autentiškos medžiagos ir specialiosios technologijos.

35 straipsnis. Teisė vykdyti su nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba susijusią veiklą

1. Atlikti archeologinius tyrimus ir taikomuosius tyrimus, išskyrus šio straipsnio 9 dalyje nurodytus atvejus, turi teisę šio straipsnio 14 dalyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyse nustatyta tvarka atestuoti specialistai, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą, ir neatestuoti jų pagalbininkai, vadovaujami atestuoto specialisto, arba humanitarinių mokslų srities istorijos ir archeologijos mokslo krypties mokslininkai. Atestuotas specialistas arba mokslininkas atsako už atliekamus tyrimus, teikia tyrimų išvadas ir technologines rekomendacijas.

2. Vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos projektavimui ir (ar) atlikti tvarkybos projekto sprendinių įgyvendinimo priežiūrą turi teisę šio straipsnio 15 dalyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyse nustatyta tvarka atestuoti tvarkybos projektų vadovai, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą, o jiems padėti gali neatestuoti pagalbininkai. Tvarkybos projekto vadovas atsako už tvarkybos projekto sprendinių kokybę ir atitiktį nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srities teisės aktų reikalavimams. Už tvarkybos projekto sprendinių

tinkamą įgyvendinimą tvarkybos projekto vadovas atsako tuo atveju, jeigu atlieka tvarkybos projekto sprendinių įgyvendinimo priežiūrą.

3. Tvarkybos darbų techninę priežiūrą turi teisę atlikti šio straipsnio 16 dalyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyse ir Statybos įstatyme nustatyta tvarka atestuoti statybos inžinieriai, turintys statinio statybos techninės priežiūros vadovo kvalifikacijos atestatą, arba Europos Sąjungos valstybės narės, valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, arba Šveicarijos Konfederacijos piliečiai ir kiti Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis besinaudojantys fiziniai asmenys, turintys Statybos įstatymo nustatyta tvarka išduotą kilmės valstybėje turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumentą ir gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą.

4. Vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos darbams, išskyrus šio straipsnio 9 dalyje nurodytus atvejus, turi teisę šio straipsnio 17 dalyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyse nustatyta tvarka atestuoti tvarkybos darbų vadovai, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą. Atlikti tvarkybos darbus turi teisę šio straipsnio 18 dalyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus atitinkantys specialistai, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą pagal kultūros ministro patvirtintas tvarkybos darbų specializacijas, o jiems padėti gali neatestuoti pagalbininkai. Už atliekamus darbus atsako tvarkybos darbų techninis priežiūrėtojas, tvarkybos darbų vadovas ar atestuotas specialistas.

5. Vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo objekto statybos darbų projektavimui, atlikti tokio projekto sprendinių įgyvendinimo ar techninę priežiūrą turi teisę Architektūros įstatyme nustatyta tvarka atestuoti architektai ir Statybos įstatyme nustatyta tvarka atestuoti statybos inžinieriai, turintys statinio projekto vadovo ar statinio projekto dalies vadovo kvalifikacijos atestatą, arba Europos Sąjungos valstybės narės, valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, arba Šveicarijos Konfederacijos piliečiai ir kiti Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis besinaudojantys fiziniai asmenys, turintys Statybos įstatymo nustatyta tvarka išduotą kilmės valstybėje turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumentą ir šio straipsnio 15 ar 16 dalyje nustatyta tvarka įgiję teisę vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos projektavimui ar tvarkybos darbų techninei priežiūrai ir gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą.

6. Atlikti tvarkybos projekto ir (ar) statybos projekto kultūros paveldo objekto teritorijoje, jo apsaugos zonoje ar vietovėje paveldosaugos (specialiąją) ekspertizę turi teisę šio straipsnio 19 dalyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyse nustatyta tvarka atestuoti specialistai, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą.

7. Vadovauti ypatingojo ar neypatingojo statinio (išskyrus kultūros paveldo objektus), esančio kultūros paveldo objekto teritorijoje ar jo apsaugos zonoje, statybos techninės veiklos pagrindinėms sritims turi teisę Architektūros įstatymo nustatyta tvarka atestuoti architektai, turintys atitinkamos (-ų) statybos techninės veiklos pagrindinės (-ių) srities (-ių) kvalifikacijos atestatą, ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka atestuoti inžinieriai, turintys atitinkamos (-ų) statybos techninės veiklos srities (-ių) kvalifikacijos atestatą, arba Europos Sąjungos valstybės narės, valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, arba Šveicarijos Konfederacijos piliečiai ir kiti Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis besinaudojantys fiziniai asmenys, turintys Statybos įstatymo nustatyta tvarka išduotą kilmės valstybėje turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumentą.

8. Atlikti nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimą pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį turi teisę šio straipsnio 19 dalyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyse nustatyta tvarka atestuoti specialistai ar eksperto kvalifikacinę kategoriją turintys specialistai arba mokslininkai.

9. Atlikti kilnojamųjų daiktų, esančių viena iš nekilnojamosios kultūros vertybės vertingųjų savybių, dailės nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, nekilnojamojo kultūros paveldo statinių vertingųjų savybių (altorių, sakyklų, krikštyklų, antkapinių ir kitų atminties bei dekoratyvinių paminklų, sienų tapybos, polichromijos, skulptūros, vitražo, lipdybos ir drožybos, baldų, vargonų, krosnių ir židinių ir kitų) tyrimų, konservavimo ir restauravimo darbus turi teisę Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo nustatyta tvarka atestuoti restauratoriai.

10. Šio įstatymo nustatyta tvarka atestuotiesiems specialistams, išskyrus paveldosaugos (specialiąją) ekspertizę, nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimą pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį atliekančius specialistus ir tvarkybos darbų techninės priežiūros specialistus, suteikiamos šios kvalifikacinės kategorijos:

1) pirmoji (žemiausia) kvalifikacinė kategorija, kurią turintys atestuoti specialistai gali vykdyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytos rūšies ir specializacijos veiklą vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose;

2) antroji kvalifikacinė kategorija, kurią turintys atestuoti specialistai gali vykdyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytos rūšies ir specializacijos veiklą vietinio ir regioninio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose;

3) trečioji kvalifikacinė kategorija, kurią turintys atestuoti specialistai gali vykdyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytos rūšies ir specializacijos veiklą vietinio, regioninio ir nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose.

11. Eksperto (aukščiausia) kvalifikacinė kategorija suteikiama specialistams, kurie turi trečiąją kvalifikacinę kategoriją, ne trumpiau kaip 10 metų nepertraukiamai verčiasi nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto veikla ir turi galiojantį nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą. Eksperto (aukščiausią) kvalifikacinę kategoriją turintys atestuoti specialistai gali vykdyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytos rūšies ir specializacijos veiklą vietinio, regioninio ir nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose ir kultūros paminkluose.

12. Atestavimo komisija teikia išvadą kultūros ministrui sprendimui dėl kvalifikacinės kategorijos suteikimo specialistui priimti vadovaujantis šio straipsnio 10, 11, 14–19 dalyse nustatytais reikalavimais ir 20 dalyje nurodytais egzaminų rezultatais.

13. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos atestatus Atestavimo komisijos teikimu išduoda kultūros ministras. Kultūros ministras nustato atestuojamos veiklos specializacijas, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatų išdavimo, keitimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo tvarką.

14. Nekilnojamojo kultūros paveldo taikomuosius ir archeologinius tyrimus siekiantys atlikti specialistai pagal atitinkamas veiklos specializacijas privalo atitikti šiuos kvalifikacijos reikalavimus:

1) turėti aukštąjį koleginių ar aukštąjį universitetinį istorijos, archeologijos, menotyros, dailės, paveldo, architektūros, statybos inžinerijos, biologijos ar fizinių mokslų studijų krypties grupės studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne trumpesnę kaip 2 metų dalyvavimo atliekant nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimus profesinę patirtį, kurios trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos, siekiant, kad būtų suteikta pirmoji kvalifikacinė kategorija; ne trumpesnę kaip 3 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta antroji kvalifikacinė kategorija; ne trumpesnę kaip 5 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta trečioji kvalifikacinė kategorija. Dalyvavimo atliekant šiuos tyrimus profesinę patirtį nustatoma pagal pateiktus

darbo patirtį patvirtinančius dokumentus, tyrimų ataskaitose pateiktus duomenis apie tyrimuose dalyvavusius asmenis ir nekilnojamųjų kultūros vertybių, kurių tyrimuose buvo dalyvauta, sąrašą.

15. Vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos projektavimui (atlikti tvarkybos projekto vadovo, tvarkybos projekto dalies vadovo funkcijas) ir (ar) atlikti tvarkybos projekto ar jo dalies sprendinių įgyvendinimo priežiūrą (atlikti tvarkybos projekto vykdymo priežiūros vadovo, tvarkybos projekto dalies vykdymo priežiūros vadovo funkcijas) siekiantys specialistai privalo atitikti šiuos kvalifikacijos reikalavimus:

1) turėti aukštąjį koleginių ar aukštąjį universitetinį architektūros studijų krypties ar statybos inžinerijos studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne trumpesnę kaip 2 metų dalyvavimo rengiant tvarkybos projektus profesinę patirtį, kurios trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos, siekiant, kad būtų suteikta pirmoji kvalifikacinė kategorija; ne trumpesnę kaip 3 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta antroji kvalifikacinė kategorija; ne trumpesnę kaip 5 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta trečioji kvalifikacinė kategorija. Dalyvavimo rengiant tvarkybos projektus profesinė patirtis nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius dokumentus, projektų ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kurių tvarkybos darbus projektuojant buvo dalyvauta, sąrašą.

16. Atlikti tvarkybos darbų techninę priežiūrą (atlikti tvarkybos darbų techninės priežiūros vadovo funkcijas) siekiantys atestuotis specialistai privalo atitikti šiuos kvalifikacijos reikalavimus:

1) turėti aukštąjį koleginių ar aukštąjį universitetinį architektūros studijų krypties išsilavinimą ar statybos inžinerijos studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne trumpesnę kaip 3 metų dalyvavimo įgyvendinant tvarkybos projektus profesinę patirtį, kurios trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos. Dalyvavimo įgyvendinant tvarkybos projektus profesinė patirtis nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius dokumentus ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kurių tvarkybos projektą įgyvendinant buvo dalyvauta, sąrašą.

17. Vadovauti tvarkybos darbų ir (ar) statybos darbų nekilnojamojo kultūros paveldo objekte vykdymui siekiantys atestuotis specialistai privalo atitikti šiuos kvalifikacijos reikalavimus:

1) turėti aukštąjį koleginių ar aukštąjį universitetinį statybos inžinerijos studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne trumpesnę kaip 2 metų dalyvavimo vykdant tvarkybos ir (ar) statybos darbus nekilnojamojo kultūros paveldo objekte profesinę patirtį, kurios trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos, siekiant, kad būtų suteikta pirmoji kvalifikacinė kategorija; ne trumpesnę kaip 3 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta antroji kvalifikacinė kategorija; ne trumpesnę kaip 5 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta trečioji kvalifikacinė kategorija. Dalyvavimo vykdant tvarkybos ir (ar) statybos darbus profesinė patirtis nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius dokumentus ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kuriuose vykdant tvarkybos ir (ar) statybos darbus buvo dalyvauta, sąrašą.

18. Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos darbus siekiantys atlikti specialistai privalo turėti ne trumpesnę kaip 2 metų dalyvavimo atliekant nekilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ar restauravimo darbus, kai veikla vykdoma nekilnojamosiose kultūros vertybėse, patirtį, siekiant, kad būtų suteikta pirmoji kvalifikacinė kategorija; ne trumpesnę kaip 3 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta antroji kvalifikacinė kategorija, ne trumpesnę kaip 5 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta trečioji kvalifikacinė kategorija. Dalyvavimo atliekant tvarkybos darbus profesinė patirtis nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius

dokumentus ir nekilnojamųjų kultūros vertybių, kurių nekilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ar restauravimo darbus atliekant buvo dalyvauta, sąrašą.

19. Paveldosaugos ekspertizę ir nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimą pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį siekiantys atlikti specialistai, privalo atitikti šiuos kvalifikacijos reikalavimus:

1) turėti ne žemesnį kaip antrosios pakopos aukštąjį universitetinį istorijos, archeologijos, menotyros, dailės, paveldo, architektūros, statybos inžinerijos, chemijos studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne trumpesnę kaip 10 metų profesinę patirtį kultūros paveldo apsaugos srityje, kurios trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos. Profesinė patirtis kultūros paveldo apsaugos srityje nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius dokumentus (tirtų nekilnojamųjų kultūros vertybių, rengtų paveldosaugos ekspertizių, vertintų tvarkybos projektų, kitų nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo ar parengtų kultūros paveldo apsaugą nustatančių dokumentų sąrašą, priklausomai nuo specializacijos) ir šiuose dokumentuose pateiktus duomenis apie asmenis, dalyvavusius juos rengiant.

20. Šio straipsnio 14–19 dalyse nurodyti specialistai privalo Atestavimo komisijoje išlaikyti profesinių ir teisinių žinių egzaminą, išskyrus kultūros paveldo objekto tvarkomuosius statybos ir (ar) statybos darbus nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose siekiančius atlikti specialistus, kurie privalo išlaikyti tik profesinių žinių egzaminą ir būti išklause nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo kursus, kurių organizavimo tvarką nustato kultūros ministras.

21. Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės narės (Islandijos, Lichtenšteino Kunigaikštystės, Norvegijos Karalystės) arba Šveicarijos Konfederacijos, taip pat trečiųjų valstybių piliečiai, profesines kvalifikacijas įgiję Europos Sąjungos valstybėse narėse, Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, Šveicarijos Konfederacijoje ar trečiojoje valstybėje, turi teisę vykdyti šio straipsnio 1, 2, 4, 6 ir 8 dalyse nurodytą veiklą Atestavimo komisijoje išlaikę profesinių ir teisinių žinių egzaminą (išskyrus kultūros paveldo objekto tvarkomuosius statybos ir (ar) statybos darbus nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose siekiančius atlikti specialistus, kurie privalo išlaikyti tik profesinių žinių egzaminą ir būti išklause nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo kursus, kurių organizavimo tvarką nustato kultūros ministras) ir įgiję atitinkamos specializacijos kvalifikacijos atestatą šio įstatymo nustatyta tvarka. Šių piliečių kvalifikacijos pripažinimo tvarką nustato kultūros ministras. Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės narės (Islandijos, Lichtenšteino Kunigaikštystės, Norvegijos Karalystės) arba Šveicarijos Konfederacijos, taip pat trečiųjų valstybių piliečiai, profesines kvalifikacijas įgiję Europos Sąjungos valstybėse narėse, Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse ar Šveicarijos Konfederacijoje, turi teisę vykdyti 3, 5 ir 7 dalyse nurodytą veiklą, jeigu turi Statybos įstatymo nustatyta tvarka išduotą kilmės valstybėje turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumentą arba jų turima užsienyje įgyta profesinė kvalifikacija yra pripažinta Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo ir Statybos įstatymo arba Architektūros įstatymo nustatyta tvarka ir Atestavimo komisijoje yra išlaikę profesinių ir teisinių žinių egzaminą bei įgiję atitinkamos specializacijos kvalifikacijos atestatą šio įstatymo nustatyta tvarka.

22. Fiziniai asmenys, siekiantys įgyti teisę vykdyti su nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba susijusią veiklą, turi teisę su atestavimu ir kvalifikacijos pripažinimu susijusias procedūras (išskyrus profesinių ir teisinių žinių egzaminą laikymą) atlikti per atstumą elektroninių ryšių priemonėmis arba kitais būdais (registruotąja pašto siunta)) kreipdamiesi į Kultūros ministeriją ar į Paslaugų įstatyme nurodytą kontaktinį centrą. Sprendimas dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato išdavimo ar neišdavimo arba profesinės kvalifikacijos pripažinimo ar nepripažinimo priimamas ir priėmus atitinkamą sprendimą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos

atestatas ar profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentas išduodamas neterminuotam laikui ne vėliau kaip per 30 darbo dienų nuo visų dokumentų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatui ar profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentui gauti gavimo Kultūros ministerijoje dienos. Fiziniai asmenys, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą, ne rečiau kaip kas 5 metus privalo tobulinti savo kvalifikaciją, kvalifikacijos tobulinimo kursuose išklaudydami ne mažiau kaip 20 valandų paskaitų pagal aukštųjų mokyklų, asociacijų, mokymo įstaigų patvirtintas mokymo programas, suderintas su Kultūros ministerija. Kvalifikacijos tobulinimą patvirtinantys dokumentai pateikiami Kultūros ministerijai. Atsakymo dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato išdavimo arba neišdavimo ar turimos profesinės kvalifikacijos pripažinimo arba nepripažinimo nepateikimas nelaikomas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato išdavimu ar kvalifikacijos pripažinimu.

23. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos atestatų duomenys, kuriuose yra nurodytas atestuoto specialisto vardas ir pavardė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato numeris ir išdavimo data, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato galiojimo sustabdymo data, veiklos rūšys ir sritys, yra viešinami Vyriausybės įgaliotos institucijos valdomoje ir tvarkomoje Licencijų informacinėje sistemoje tol, kol galioja šie atestatai, kaip nurodyta šio straipsnio 28 dalyje. Asmens duomenų viešinimo tikslas – sudaryti galimybę įvertinti, ar asmenys turi teisę vykdyti su nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba susijusią veiklą. Šioje straipsnio dalyje nurodyti asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis Reglamentu (ES) 2016/679 ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų apsaugą.

24. Kultūros ministras sustabdo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimą iki 6 mėnesių (konkretus terminas nustatomas atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, pavojaus nekilnojamosioms kultūros vertybėms laipsnį, kilusius padarinius, o kai sustabdytas kilmės valstybėje turimos fizinio asmens teisės, kuri buvo pripažinta išduodant jam profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentą, galiojimas – atsižvelgiant į šios teisės sustabdymo aplinkybes ir terminą) šiais atvejais:

1) kai Atestavimo komisija Kultūros ministerijos ar Departamento teikimu nustato, kad asmuo, vykdydamas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytą veiklą, nešiurkščiai pažeidė šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus. Nešiurkščiu pažeidimu laikomas toks šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų pažeidimas, dėl kurio nėra sunaikinta (-os) nekilnojamosios kultūros vertybės vertingoji (-osios) savybė (-ės) ar autentiškumas;

2) kai teisė, kuri buvo pripažinta išduodant profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentą, sustabdyta asmens, gavusio profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentą, kilmės valstybėje;

3) kai asmuo šio straipsnio 22 dalyje nustatyta tvarka netobulino kvalifikacijos. Asmuo yra perspėjamas, kad jo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas gali būti stabdomas, jeigu jis nesilankė kvalifikacijos tobulinimo kursuose, likus 30 darbo dienų iki 5 metų termino nuo tada, kai kultūros ministras priėmė sprendimą dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato išdavimo.

25. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato turėtojas, pašalinęs šio straipsnio 24 dalies 1 ir (ar) 2, ir (ar) 3 punkte nurodytus pažeidimus, dėl kurių buvo sustabdytas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas, pateikia Kultūros ministerijai tai įrodančius dokumentus. Ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo šių dokumentų pateikimo Kultūros ministerijai dienos Atestavimo komisijos teikimu kultūros ministras priima sprendimą dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato sustabdymo panaikinimo arba nepanaikinimo, jeigu patikrinus dokumentus ir kitus faktinius duomenis paaiškėja, kad neišnyko šio straipsnio 24 dalyje nurodytos aplinkybės, dėl kurių buvo sustabdytas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas. Kultūros ministerija ne vėliau kaip per

3 darbo dienas nuo šio sprendimo priėmimo dienos apie jį raštu informuoja nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato turėtoją. Priėmus sprendimą, kad pažeidimai nepašalinti, pranešime turi būti nurodyti šio sprendimo motyvai.

26. Kultūros ministras Atestavimo komisijos teikimu panaikina asmenų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimą šiais atvejais:

1) nustatoma, kad asmuo, vykdydamas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytą veiklą, šiurkščiai pažeidė šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus. Šiurkščiu pažeidimu laikomas toks šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų pažeidimas, dėl kurio sunaikinta (-os) nekilnojamosios kultūros vertybės vertingoji (-osios) savybė (-ės) ar autentiškumas;

2) nustatoma, kad, sustabdžius nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimą, asmuo tęsia veiklą, kuriai vykdyti reikalingas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatas;

3) asmuo, kurio nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas sustabdytas, per nustatytą terminą nepašalino pažeidimų, dėl kurių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas buvo sustabdytas;

4) asmuo per 30 darbo dienų nuo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimo sustabdymo dienos Atestavimo komisijai nepateikė prašomų dokumentų ir (ar) duomenų, reikalingų tiriant jo padarytus pažeidimus;

5) paaiškėja, kad asmuo pateikė neteisingus duomenis, siekdamas gauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą ar profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentą;

6) to prašo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato turėtojas.

27. Asmuo, kurio nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas panaikintas dėl šio straipsnio 26 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų priežasčių, gali teikti prašymą dėl naujo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato išdavimo ne anksčiau kaip po 3 metų nuo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimo panaikinimo dienos.

28. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatai šio straipsnio 22 dalyje nustatyta tvarka tobulinusiems kvalifikaciją atestuotiesiems specialistams, kurių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas nėra panaikintas, galioja neterminuotai.

V SKYRIUS NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO PAŽINIMAS, PAŽINIMO SKLAIDA, AKTUALIZAVIMAS

36 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimas, pažinimo sklaida ir viešasis nekilnojamojo kultūros paveldo naudojimas

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimas skleidžiamas ir nekilnojamas kultūros paveldas viešai naudojamas:

1) sudarant galimybes visuomenei jį tiesiogiai pažinti ir suvokti saugomą ir atskleistą istorinėje aplinkoje;

2) užtikrinant nekilnojamųjų kultūros vertybių prieinamumą;

3) plėtojant kultūrinį ir pažintinį turizmą;

4) skleidžiant informaciją apie nekilnojamąjį kultūros paveldą prieinamais bendravimo būdais;

5) įtraukiant nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimą į švietimo ir mokslo programas.

2. Departamentas, savivaldybių administracijos, saugomų teritorijų direkcijos, muziejai, bibliotekos, archyvai, aukštosios mokyklos nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimą ir pažinimo sklaidą gali vykdyti šiais būdais:

- 1) kaupti, tvarkyti, sisteminti, saugoti ir skleisti žinias apie nekilnojamąjį kultūros paveldą;
- 2) organizuoti renginius, skirtus supažindinti su nekilnojamuoju kultūros paveldu ir jam garsinti;
- 3) leisti metodinius, informacinius leidinius, skirtus nekilnojamajam kultūros paveldui ir jo apsaugai populiarinti, ir (ar) organizuoti jų leidimą;
- 4) organizuoti kultūrinius renginius nekilnojamosiose kultūros vertybėse.

3. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija bendradarbiaudama su Kultūros ministerija:

- 1) įtraukia nekilnojamojo kultūros paveldo teorinį ir praktinį pažinimą į Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme įtvirtintas ugdymo ir švietimo programas;
- 2) koordinuoja pedagogų kvalifikacijos tobulinimo nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo ir saugojimo srityje programų įgyvendinimą.

37 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių prieinamumas ir lankymas

1. Valstybei ir savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų lankymo tipinį tvarkos aprašą, kuriame nustatomos šių objektų lankymo ir apžiūros sąlygos, tvirtina kultūros ministras.

2. Privачios nuosavybės teise valdomų kultūros paveldo statinių išorės ir interjerų apžiūrai reikalingas nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo sutikimas. Lankymo ir apžiūros sąlygos nustatomos apsaugos sutartimi.

3. Siekiant užtikrinti nekilnojamųjų kultūros vertybių fizinį prieinamumą, išsaugant vertingąsias savybes, turi būti taikomi universalaus dizaino reikalavimai vadovaujantis Statybos įstatymu ir Architektūros įstatymu.

4. Rengiant teritorijų planavimo dokumentus, turi būti suplanuoti servitutai prieiti prie viešojo pažinimo ir naudojimo nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir jų apžiūros vietų. Šie servitutai nustatomi pagal Civilinio kodekso ir Žemės įstatymo reikalavimus.

5. Jeigu teisė prieiti (privažiuoti) prie nekilnojamojo kultūros paveldo objekto, paskelbto saugomu viešajam pažinimui ir naudojimui, nėra įtvirtinta bent viename ši objektą supančių žemės sklypų nuosavybės teisių dokumente, už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija turi organizuoti tokio servituto nustatymą ir įregistravimą Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

38 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo aktualizavimas

1. Nekilnojamasis kultūros paveldas integruojamas į visuomenės gyvenimą, aktualizuojant ir pritaikant jį naudoti taip, kad geriausiai atsiskleistų šio paveldo vertingosios savybės ir būtų sudarytos galimybės jį pažinti, užtikrinant nekilnojamųjų kultūros vertybių prieinamumą visuomenei, įtraukiant į darnaus vystymosi ir klimato kaitos programas, siekiant sustiprinti nekilnojamojo kultūros paveldo ekonominę indėlį, grindžiamą vietos išteklių, turizmu ir užimtumu.

2. Už nekilnojamojo kultūros paveldo aktualizavimą yra kartu atsakingi nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojai ir už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos.

39 straipsnis. Kultūros kelių lygmenys Lietuvos Respublikoje

1. Kultūros keliai pagal kultūrinę, geografinę ir (ar) teritorinę aprėptį, kurioje jie yra įgyvendinami, skirstomi į regioninio, nacionalinio, tarptautinio ir Europos Tarybos lygmens kultūros kelių.

2. Regioniniam kultūros kelių lygmeniui priskiriamas kultūros kelias, įgyvendinamas ne mažiau kaip 3 savivaldybių mastu. Šio lygmens kultūros kelio tema grindžiama regiono ir vietos kultūros ištekliais: istorija, materialiuoju ir nematerialiuoju paveldu, krašto istorijai reikšmingomis asmenybėmis, siekiant įtraukti ne tik bendruomenę, bet ir suinteresuotas grupes, stiprinti jų kultūrinę edukaciją ir kultūrinę tapatybę. Šiuo lygmeniu rengiami pažintiniai maršrutai nuolat aktualinami rengiant jų populiarinimo akcijas, siekiant pritraukti lankytojų iš visos Lietuvos Respublikos.

3. Nacionaliniam kultūros kelių lygmeniui priskiriamas kultūros kelias, įgyvendinamas ne mažiau kaip 3 Lietuvos Respublikos regionuose arba ne mažiau kaip 6 savivaldybėse, o dalis šio kultūros kelio gali būti įgyvendinama ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir (arba) bendradarbiaujant su kitos šalies organizacijomis. Šio lygmens kultūros kelio tema grindžiama Lietuvos Respublikai reikšmingais istoriniais procesais ir reiškiniais, ja atskleidžiamas ir populiarinamas materialusis ar nematerialusis kultūros paveldas ir (arba) istorinės asmenybės, jų sąsajos su bendra valstybės istorija ir vertybėmis. Šiuo lygmeniu rengiami tęstiniai kultūrinio turizmo maršrutai Lietuvos Respublikos teritorijoje ir už jos ribų, jie populiarinami skatinant vietinį ir atvykstatamąjį turizmą.

4. Tarptautiniam kultūros kelių lygmeniui priskiriamas kultūros kelias, įgyvendinamas ne mažiau kaip 2 kaimyninių užsienio valstybių, įskaitant Lietuvos Respubliką, teritorijose bendradarbiaujant su šių valstybių organizacijomis. Šio lygmens kultūros kelio tema grindžiama Lietuvos Respublikai reikšmingu materialiuoju ir nematerialiuoju kultūros paveldu, esančiu kitose užsienio valstybėse, jo aktualinimu, kelioms valstybėms reikšmingais kultūros reiškiniais, istorinėmis asmenybėmis, atskleidžiamos sąsajos su Lietuvos ir Europos istorija bei vertybėmis. Šiuo lygmeniu siekiama sukurti tęstinius kultūrinio turizmo maršrutus kultūros kelio teritorijoje, juos populiarinti skatinant vietinį ir atvykstatamąjį turizmą.

5. Europos Tarybos kultūros kelių lygmeniui priskiriamas Europos Tarybos kultūros kelias, kurio dalis įgyvendinama Lietuvos Respublikos teritorijoje. Šio lygmens kultūros kelias yra sertifikuojamas Išplėstinio dalinio susitarimo dėl Europos Tarybos kultūros kelių valdybos sprendimu, priimtu remiantis Europos kultūros kelių instituto teikimu ir pagal šio instituto nustatytą tvarką, bei remiantis Europos Tarybos Ministrų komiteto sprendimais.

VI SKYRIUS

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO OBJEKTO PAĖMIMAS VISUOMENĖS POREIKIAMS

40 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto paėmimo visuomenės poreikiams atvejai

1. Išimtinio atveju, nurodytu šio straipsnio 2 dalyje, kultūros paminklas gali būti valstybės paaimamas visuomenės poreikiams teisingai atlyginant šio įstatymo 43 straipsnyje nustatyta tvarka, jeigu jis atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

1) kultūros paminklas yra įsteigtame arba steigiamame valstybiniame kultūriniame rezervate;

2) kultūros paminkle ir (ar) jam priskirtoje teritorijoje yra įsteigtas arba steigiamas nacionalinis arba valstybinis muziejus;

3) kultūros paminklas yra įrašytas į Vyriausybės tvirtinamą Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašą, siekiant užtikrinti jo prieinamumą, lankymą ar pažinimą.

2. Kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams atvejis pripažįstamas išimtinio, kai jis atitinka visus šiuos kriterijus:

1) nepaimtas visuomenės poreikiams kultūros paminklas gali būti sunaikintas arba bus pakenkta konkretiems, aiškiai išreikštiems ir reikšmingiems visuomenės poreikiams;

2) visuomenės poreikiai objektyviai negalėtų būti patenkinti, jeigu šis kultūros paminklas nebūtų paimtas visuomenės poreikiams;

3) kultūros paminklą paėmus visuomenės poreikiams bus išlaikytas proporcingas santykis tarp visuomenės poreikių ir kultūros paminklo savininko teisėtų interesų.

3. Jeigu visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo teritorija yra privačioje žemėje ar išnuomotoje, perduotoje neatlygintinai naudotis valstybinėje žemėje arba savivaldybės patikėjimo ar panaudos teise valdomoje valstybinėje žemėje, arba savivaldybės nuosavybės teise valdomoje žemėje, dėl šios žemės paėmimo visuomenės poreikiams sprendžiama vadovaujantis Žemės įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

4. Netinkamai prižiūrimas nekilnojamojo kultūros paveldo objektas įsiteisėjusiu teismo sprendimu gali būti paimamas valstybės nuosavybėn pagal suinteresuotos valstybės institucijos ieškinį Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

41 straipsnis. Kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams inicijavimas ir sprendimo priėmimas

1. Kai ketinama kultūros paminklą paimti visuomenės poreikiams, procesą inicijuojanti kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams suinteresuota valstybės institucija (toliau – paėmimo iniciatorius) atlieka ar organizuoja kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams poveikio vertinimą (toliau – poveikio vertinimas), kuriuo nustatoma atitiktis šio įstatymo 40 straipsnio 2 dalyje nurodytiems kriterijams, atliekama sąnaudų ir naudos analizė kultūriniu, finansiniu ir ekonominiu požiūriais. Paėmimo iniciatorius ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo poveikio vertinimo pradžios apie tai turi informuoti kultūros paminklo savininką.

2. Jeigu paėmimo iniciatorius, atsižvelgęs į atlikto šio straipsnio 1 dalyje nurodyto poveikio vertinimo rezultatus, nusprendžia pradėti kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą, jis parengia Vyriausybės nutarimo dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams projektą. Šis projektas derinamas ir teikiamas Vyriausybei jos darbo reglamente nustatyta tvarka. Kartu su Vyriausybės nutarimo dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams projektu pateikiami ir atlikto poveikio vertinimo rezultatai. Jeigu paėmimo iniciatorius, atsižvelgęs į poveikio vertinimo rezultatus, nustato šio įstatymo 40 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų sąlygų ir kriterijų neatitikčių arba nustato, kad kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams sąnaudų viršija naudą, kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūros nepradedamos ir apie tai kultūros paminklo savininkas informuojamas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo atlikto poveikio vertinimo dienos.

3. Vyriausybės nutarime dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams nurodomi:

1) argumentai, pagrindžiantys atitiktį šio įstatymo 40 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytoms sąlygoms ir kriterijams;

2) kultūros paminklo duomenys (adresas, unikalūs statinio numeris, statinio pavadinimas, pagrindinė naudojimo paskirtis);

3) kultūros paminklo Kultūros vertybių registro duomenys (unikalus kodas);

4) atlyginimo už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą dydis;

5) visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantis subjektas.

4. Vyriausybei priėmus nutarimą dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams, paėmimo iniciatorius nedelsdamas, tačiau ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo Vyriausybės nutarimo įsigaliojimo dienos šio įstatymo 42 straipsnyje nustatyta tvarka apie tai informuoja kultūros paminklo savininką ir visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantį subjektą, jeigu juo paskirta kita institucija negu paėmimo iniciatorius. Jeigu Vyriausybė nusprendžia nepaimti kultūros paminklo visuomenės poreikiams, apie tai paėmimo iniciatorius informuoja kultūros paminklo savininką ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo Vyriausybės posėdžio, kuriame buvo priimtas šis sprendimas, dienos.

5. Paėmimo iniciatorius apie įsigaliojusį Vyriausybės nutarimą dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams nedelsdamas, tačiau ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo Vyriausybės nutarimo įsigaliojimo dienos praneša Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos duomenų tvarkytojui, pateikdamas informaciją apie visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą ir prašymą įregistruoti šį juridinį faktą Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje. Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos duomenų tvarkytojas išnagrinėja gautą prašymą ir įregistruoja juridinį faktą apie pradėtą kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatyme nustatyta tvarka.

42 straipsnis. Kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūra

1. Įsigaliojus Vyriausybės nutarimui dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams, paėmimo iniciatorius per 20 darbo dienų parengia kultūros paminklo perdavimo–priėmimo visuomenės poreikiams aktą (toliau – Aktas).

2. Akte nurodoma:

- 1) šio įstatymo 41 straipsnio 3 dalyje nurodyti duomenys;
- 2) visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininko vardas, pavardė arba juridinio asmens pavadinimas, kodas, buveinė;
- 3) protingas išsikėlimo iš visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo terminas, kuris negali būti trumpesnis kaip 6 mėnesiai skaičiuojant nuo Vyriausybės nutarime dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams nurodytos atlyginimo už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą sumos pervedimo į visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininko nurodytą mokėjimo sąskaitą dienos.

3. Paėmimo iniciatorius šio įstatymo 45 straipsnyje nustatyta tvarka išsiunčia visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui parengtą Akto projektą ir informuoja apie teisę per 20 darbo dienų nuo Akto projekto įteikimo dienos pasirašyti Aktą ir raštu pranešti paėmimo iniciatoriui mokėjimo sąskaitos, į kurią bus pervedamas atlyginimas už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą, rekvizitus.

4. Jeigu visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkas pasirašo Aktą, paėmimo iniciatorius ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo pasirašyto Akto gavimo dienos pveda Vyriausybės nutarime nurodytą atlyginimo sumą į visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininko nurodytą mokėjimo sąskaitą. Paėmimo iniciatorius, per šioje dalyje nurodytus terminus nepervedęs atlyginimo už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą, visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui turi sumokėti 0,02 procento nuo nesumokėtos atlyginimo sumos dydžio delspinigius už kiekvieną uždelstą atsiskaityti dieną.

5. Jeigu per šio straipsnio 3 dalyje nurodytą terminą visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkas Akto nepasirašo, laikoma, kad tarp paėmimo iniciatoriaus ir visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininko yra kilęs ginčas. Šiuo atveju paėmimo iniciatorius per 60 kalendorinių dienų nuo šio straipsnio 3 dalyje nustatyto Akto pasirašymo termino pabaigos turi kreiptis į teismą dėl leidimo įregistruoti visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą valstybės vardu vadovaujantis Vyriausybės nutarimu dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams. Prieš kreipdamasis į teismą, paėmimo iniciatorius pveda Vyriausybės nutarime dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams nurodytą atlyginimo sumą į notaro, banko ar kitos kredito įstaigos depozitinę sąskaitą ir apie tai nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šios sumos pervedimo dienos šio įstatymo 45 straipsnyje nustatyta tvarka praneša visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui.

6. Teismas ne vėliau kaip per 30 dienų nuo visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininko pateikto atsiliepimo dienos ar teismo nustatyto atsiliepimo pateikimo termino pabaigos, paėmimo iniciatoriaus prašymu įvertinęs kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams teisėtumą, priima nutartį dėl leidimo įregistruoti visuomenės

poreikiams paimamą kultūros paminklą valstybės vardu ar neįregistruoti. Priėmęs šią nutartį, teismas toliau nagrinėja ginčą, jeigu jis yra kilęs, iš esmės. Jeigu teismas nustato kitą visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo rinkos vertę ir (ar) kitą nuostolių dydį, negu nurodyta Vyriausybės nutarime dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams, už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą atsiskaitoma teismo sprendime nurodytomis sąlygomis.

7. Kai įsiteisėja teismo nutartis leisti įregistruoti visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą valstybės vardu, visuomenės poreikiams paimto kultūros paminklo savininkas tampa pinigų sumos, kurią paėmimo iniciatorius pervedė į notaro, banko ar kitos kredito įstaigos depozitinę sąskaitą, savininku ir įgyja teisę šia pinigų suma neribotai disponuoti.

43 straipsnis. Atlyginimas už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą

1. Už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą jo savininkui atlyginama pinigais pagal rinkos vertę, nustatomą vadovaujantis Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymu, atliekant individualųjį turto vertinimą.

2. Visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo rinkos vertė apskaičiuojama pagal pagrindinę turto naudojimo paskirtį, nustatytą iki juridinio fakto apie pradėtą kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą įregistravimo Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje. Jeigu visuomenės poreikiams paimamas kultūros paminklas, kuriame vykdoma ūkinė komercinė veikla, kultūros paminklo savininkui atlyginami nuostoliai, susiję su ūkinės komercinės veiklos visuomenės poreikiams paimamame kultūros paminkle ir jam priskirtame žemės sklype nutraukimu ar jos apribojimu.

3. Visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo turto vertinimą organizuoja ir už jį sumoka paėmimo iniciatorius.

44 straipsnis. Nuosavybės į kultūros paminklą registravimas valstybės vardu

1. Kai visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkas pasirašo Aktą ir paėmimo iniciatorius Vyriausybės nutarime dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams nurodytą atlyginimo sumą perveda į kultūros paminklo savininko nurodytą mokėjimo sąskaitą, apie tai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas informuojamas visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantis subjektas. Šis subjektas Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje įregistruoja kultūros paminklą valstybės vardu.

2. Šio įstatymo 42 straipsnio 5 dalyje nurodytu atveju visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantis subjektas visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje įregistruoja valstybės vardu po to, kai įsiteisėja teismo sprendimas leisti įregistruoti visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą valstybės vardu ir kultūros paminklo savininkas tampa pinigų sumos, kurią paėmimo iniciatorius pervedė į notaro, banko ar kitos kredito įstaigos depozitinę sąskaitą, savininku.

3. Nuosavybės teisė į visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą pereina valstybei nuo kultūros paminklo įregistravimo Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje kaip valstybės nuosavybės momento. Įregistravus valstybės nuosavybę, šio įstatymo 41 straipsnio 5 dalyje nurodytas juridinis faktas išregistruojamas iš nekilnojamojo daikto registro įrašo.

45 straipsnis. Pranešimų, susijusių su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, siuntimo tvarka

1. Šio įstatymo nustatytais atvejais paėmimo iniciatoriaus ar visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiančio subjekto pranešimai, susiję su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, visuomenės poreikiams paimamo

kultūros paminklo savininkui siunčiami registruotąja pašto siunta, naudojant Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo naudojant pašto tinklą informacinę sistemą, per antstolius arba kitu būdu, užtikrinančiu pranešimo įteikimą pasirašytinai:

1) fizinio asmens deklaruotos gyvenamosios vietos arba vietos, kurioje asmuo faktiškai dažniausiai gyvena, ar kitos žinomos jo buvimo vietos adresu – visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui asmeniškai, kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių šeimos narių arba jų atstovams;

2) juridinio asmens registruotos buveinės adresu ar kitu juridinio asmens nurodytu adresu – juridinio asmens vadovui ar kitam darbuotojui.

2. Pranešimo, susijusio su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, įteikimo diena laikoma jo įteikimo šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems asmenims diena.

3. Jeigu pirmą kartą siųsto pranešimo, susijusio su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, nepavyksta įteikti visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui, ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo dienos, kai paėmimo iniciatorius ar visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantis subjektas įsitikina, kad pranešimo nepavyko įteikti visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui, pranešimas siunčiamas pakartotinai. Nepavykus pranešimo įteikti visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui pakartotinai, per 5 darbo dienas nuo dienos, kai paėmimo iniciatorius ar visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantis subjektas įsitikina, kad pranešimo nepavyksta įteikti visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui, apie atitinkamus veiksmus paskelbia už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos interneto svetainėje ir savivaldybės (-ių), kurios (-ių) teritorijoje yra nekilnojamoji kultūros vertybė ir (ar) jos apsaugos zona, seniūnijų patalpose, skelbimų lentose (ten, kur jos oficialiai įrengtos) ir savivaldybės (-ių) interneto svetainėse, nurodant visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo adresą, viešinant šiuos duomenis 20 darbo dienų nuo pranešimo, susijusio su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, paskelbimo dienos. Pranešimo, susijusio su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, įteikimo diena laikoma, kai asmenys apie tai informuojami šioje dalyje nurodytais būdais. Informacija apie sprendimą pradėti kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą, priimtą Vyriausybės nutarimą dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams, parengtą Akto projektą skelbiama ir paėmimo iniciatoriaus ar visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiančio subjekto ir tos savivaldybės, kurios teritorijoje yra visuomenės poreikiams paimamas kultūros paminklas, interneto svetainėje.

VII SKYRIUS

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS FINANSAVIMAS IR KOMPENSAVIMAS

46 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos finansavimas

1. Valstybinės paveldosaugos programos finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis. Savivaldybių paveldosaugos programos finansuojamos savivaldybių biudžetų lėšomis.

2. Prevencinės priežiūros darbai, atliekami nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, gali būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis kultūros ministro nustatyta tvarka, atsižvelgiant į nekilnojamosios kultūros vertybės būklę ir prevencinės priežiūros darbų poreikį.

3. Tvarkybos darbai, atliekami valstybės paskelbtame saugomu ar paminklo statusą turinčiame nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, gali būti iš dalies, bet ne daugiau kaip 80 procentų, finansuojami iš valstybinės paveldosaugos programoms skirtų valstybės biudžeto lėšų kultūros ministro nustatyta tvarka, atsižvelgiant į nekilnojamojo kultūros paveldo objekto reikšmingumą ir statusą, aktualumą, būklę ir nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo prisidėjimą prie prašomų finansuoti darbų išlaidų sumos, išskyrus atvejus, numatytus tarptautinėse sutartyse. Finansavimo prioritetai taikomi valstybės paskelbtiems saugomais ar

paminklo statusą turintiems nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, esantiems Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąraše, neprivatizuojamų dvarų sodybų sąraše, pasaulio paveldo vertybių teritorijose.

4. Tvarkybos darbai, atliekami savivaldybės teritorijoje esančiame nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, gali būti iš dalies, bet ne daugiau kaip 80 procentų, finansuojami iš savivaldybių paveldosaugos programoms skirtų savivaldybių biudžetų lėšų, atsižvelgiant į nekilnojamojo kultūros paveldo objekto reikšmingumą ir statusą, aktualumą, būklę ir nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo prisidėjimą prie prašomų finansuoti darbų išlaidų sumos. Prioritetas teikiamas savivaldybės saugomiems nekilnojamojo kultūros paveldo objektams.

5. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimai, avarijos grėsmės pašalinimas, vykdant apsaugos techninių priemonių ir kitų neatidėliotinų laikinųjų apsaugos priemonių įrengimo darbus, gali būti finansuojami iš valstybinėms ir (ar) savivaldybių paveldosaugos programoms skirtų lėšų. Šių darbų sąrašas ir jų finansavimo prioritetai nustatomi valstybinėse paveldosaugos programose ar savivaldybių paveldosaugos programose pagal apibendrintus nekilnojamųjų kultūros vertybių stebėsenos rezultatus.

6. Valstybinės paveldosaugos programos rengiamos 3 metų finansavimo laikotarpiui, atsižvelgiant į numatomas skirti valstybės biudžeto lėšas ir gautus nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojų prašymus skirti finansavimą (toliau – paraiškas). Paraiškas kultūros ministro nustatyta tvarka vertina kultūros ministro įsakymu sudarytos darbo grupės pagal kultūros ministro nustatytus kriterijus ir prioritetus. Vadovaudamasis atlikto vertinimo rezultatais, Departamentas, bendradarbiaudamas su kultūros ministro įgaliota biudžetine įstaiga, rengia valstybinių paveldosaugos programų projektus ir teikia juos tvirtinti kultūros ministrui. Kultūros ministro patvirtintas valstybines paveldosaugos programas įgyvendina ir šių programų įgyvendinimo ataskaitas Kultūros ministerijai, Valstybinei kultūros paveldo komisijai ir Departamentui teikia kultūros ministro įgaliota biudžetinė įstaiga.

7. Savivaldybių paveldosaugos programos rengiamos, tvirtinamos ir įgyvendinamos savivaldybių tarybų sprendimu nustatyta tvarka ir terminais. Paraiškas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka vertina savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudarytos darbo grupės pagal savivaldybės tarybos nustatytus kriterijus ir prioritetus. Vadovaudamasis atlikto vertinimo rezultatais, savivaldybės administracijos padalinys ar darbuotojas, atsakingas už kultūros paveldo apsaugą, rengia savivaldybių paveldosaugos programų projektus ir teikia juos tvirtinti savivaldybės tarybai.

47 straipsnis. Kompensavimas nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojams

1. Valstybinių paveldosaugos programų lėšomis, atsižvelgiant į nekilnojamojo kultūros paveldo objekto reikšmingumą, statusą, būklę, autentiškumą, atliktų darbų kokybę ir svarbą, kompensuojamos, bet ne daugiau kaip 80 procentų, išlaidos privačios nuosavybės teise priklausančio valstybės saugomo nekilnojamojo kultūros paveldo objekto, dėl kurio sudaryta apsaugos sutartis ir kuris yra prieinamas visuomenei lankyti, tvarkybos darbams.

2. Savivaldybių paveldosaugos programų lėšomis savivaldybės administracija gali iš dalies kompensuoti, bet ne daugiau kaip 80 procentų, savivaldybės teritorijoje esančio privačios nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo kultūros paveldo objekto tvarkybos darbus, užtikrinančius nekilnojamojo kultūros paveldo objektų autentiškumą, savivaldybių tarybų sprendimu nustatyta tvarka ir terminais, prioritetą teikiant savivaldybės saugomiems objektams.

3. Kultūros ministro nustatyta tvarka valstybės saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams gali būti kompensuojamos už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingų institucijų reikalavimu atliktų apsaugos techninių priemonių ir kitų neatidėliotinų laikinųjų apsaugos priemonių įrengimo darbų išlaidos. Savivaldybės tarybos nustatyta tvarka savivaldybės saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams gali būti kompensuojamos už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingų institucijų

reikalavimu atliktų apsaugos techninių priemonių ir kitų neatidėliotinų laikinųjų apsaugos priemonių įrengimo darbų išlaidos.

4. Valstybinės paveldosaugos programas, skirtas privačios nuosavybės teise priklausančio valstybės saugomo nekilnojamojo kultūros paveldo objekto, dėl kurio sudaryta apsaugos sutartis ir kuris yra prieinamas visuomenei lankyti, tvarkybos darbų išlaidoms kompensuoti, kultūros ministro nustatyta tvarka ir pagal nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojų Departamentui pateiktus prašymus (toliau – prašymai kompensuoti išlaidas) rengia, jas įgyvendina ir jų įgyvendinimo ataskaitas Kultūros ministerijai ir Valstybinei kultūros paveldo komisijai teikia Departamentas. Savivaldybės paveldosaugos programas, skirtas privačios nuosavybės teise priklausančio savivaldybės saugomo nekilnojamojo kultūros paveldo objekto, dėl kurio sudaryta apsaugos sutartis ir kuris yra prieinamas visuomenei lankyti, tvarkybos darbų išlaidoms kompensuoti, savivaldybės tarybos nustatyta tvarka ir pagal nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojų savivaldybės administracijos padaliniiui ar darbuotojui, atsakingam už kultūros paveldo apsaugą pateiktus prašymus (toliau – prašymai kompensuoti išlaidas), rengia, jas įgyvendina ir jų įgyvendinimo ataskaitas savivaldybės tarybai, Kultūros ministerijai ir Valstybinei kultūros paveldo komisijai teikia savivaldybės administracijos padalinys ar darbuotojas, atsakingas už kultūros paveldo apsaugą.

5. Prašymus kompensuoti išlaidas kultūros ministro nustatyta tvarka vertina ir išvadas dėl kompensacijos skyrimo ar neskymo Departamento direktoriui teikia kultūros ministro įsakymu sudaryta ekspertų darbo grupė. Departamento direktorius, atsižvelgdamas į ekspertų darbo grupės išvadas, per 10 darbo dienų nuo jų gavimo dienos, priima sprendimą išmokėti kompensacijas arba jų neskirti. Prašymus kompensuoti išlaidas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka vertina ir išvadas dėl kompensacijos skyrimo ar neskymo savivaldybės tarybai teikia savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudaryta ekspertų darbo grupė. Savivaldybės taryba, atsižvelgdama į ekspertų darbo grupės išvadas, per savivaldybės tarybos tvirtinamoje tvarkoje nurodytą terminą priima sprendimą išmokėti kompensacijas arba jų neskirti.

6. Nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas turi teisę gauti vienkartinę kompensaciją už veiklos apribojimus, jeigu, prieš jam įsigyjant nekilnojamojo kultūros paveldo objektą, šis objektas nebuvo registruotas Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

7. Asmuo, turintis teisę į kompensaciją, (ar šio asmens teisių ir pareigų perėmėjas) Vyriausybės nustatyta tvarka dėl jos kreipiasi į instituciją, priėmusią sprendimą registruoti nekilnojamojo kultūros paveldo objektą Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

8. Kompensacijos dydis apskaičiuojamas Vyriausybės nustatyta tvarka įvertinus paveldosaugos reikalavimais nustatytų veiklos apribojimų visumą: nuostolius, patiriamus dėl vykdomos veiklos, suplanuotos veiklos (kai buvo pradėtos vykdyti procedūros, reikalingos šiai veiklai) negalimumo ar apribojimų ir (ar) galimybės valdyti, naudoti Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje įregistruotą nekilnojamąjį daiktą ir (ar) juo disponuoti, naudoti šį daiktą pagal pagrindinę naudojimo paskirtį sumažėjimo, kitus nuostolius. Kai viena ar abi šalys nesutinka su apskaičiuotu kompensacijos dydžiu, nuostolių dydis apskaičiuojamas taikant Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nustatytą individualų turto ir (ar) verslo vertinimą (turto vertinimo metodas parenkamas atsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus kriterijus), kurį užsako ir už vertinimo darbus sumoka šiuo vertinimu suinteresuota šalis.

9. Kompensacijos nemokamos, kai:

- 1) dėl tų pačių ar skirtingų apribojimų taikymo buvo atlyginta Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nustatyta tvarka;
- 2) kitais įstatymų nustatytais atvejais.

48 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo fondas

Vyriausybės nutarimu įsteigiamas Nekilnojamojo kultūros paveldo fondas (toliau – Fondas), per kurį įgyvendinamos finansinės priemonės, skirtos kultūros paveldo objektų tvarkybos, aktualizavimo ir įveiklinimo projektams finansuoti, pagal Fondo veiklą

reglamentuojantį įstatymą. Fondo lėšas sudaro Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, skirtos Fondo vykdomoms programoms finansuoti ir jo veiklai administruoti. Fondo ir jo veiklai finansuoti gali būti naudojamos ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos.

VIII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

49 straipsnis. Žalos, padarytos nekilnojamosioms kultūros vertybėms, atlyginimas

1. Juridiniai ir fiziniai asmenys, kitos organizacijos ir tokių organizacijų ir juridinių asmenų padaliniai Lietuvos Respublikoje, padarę žalos nekilnojamajai kultūros vertybei, taip pat jos teritorijoje ar apsaugos zonoje, privalo atstatyti iki sužalojimo buvusią būklę ir atlyginti tiesioginius ir netiesioginius nuostolius, kuriuos patiria valstybė, savivaldybė ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojas.

2. Už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija privalo pareikalauti žalą padariusio asmens atstatyti iki sužalojimo buvusią būklę ir atlyginti dėl padarytos žalos valstybės ar savivaldybės patirtus nuostolius kultūros ministro nustatyta tvarka. Į valstybės ir savivaldybės patirtus nuostolius gali būti įskaitomas nekilnojamosios kultūros vertybės vertingųjų savybių praradimas, valstybės ar savivaldybės išlaidos sužalotai nekilnojamosios kultūros vertybei atskleisti, jos tvarkybai, apsaugai, išmokėtos kompensacijos ar suteikta parama nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams, išlaidos padarytai žalai ir nuostoliams nustatyti bei kitos išlaidos. Žalą padariusiam asmeniui nesutikus atstatyti iki sužalojimo buvusią būklę ir atlyginti dėl padarytos žalos patirtus nuostolius, už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija kreipiasi į teismą ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo nurodytų reikalavimų dėl nekilnojamojai kultūros vertybei padarytos žalos atlyginimo, nuostolių išieškojimo ir iki sužalojimo buvusios būklės atkūrimo nevykdymo.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 3 dalį, įsigalioja 2026 m. lapkričio 1 d.
2. Šio įstatymo 48 straipsnis įsigalioja per 2 metus nuo Įstatymo įsigaliojimo dienos.
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, aplinkos ministras, kultūros ministras iki 2026 m. spalio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

4. Iki 2026 m. spalio 31 d. išduoti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatai, suteikiantys teisę vykdyti šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – Įstatymas) 35 straipsnyje nurodytą veiklą, prilyginami Įstatymo nustatyta tvarka išduotiems nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatams, suteikiantiems teisę vykdyti trečiosios kvalifikacinės kategorijos atitinkamos rūšies ir specializacijos veiklą.

5. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistams, iki 2026 m. spalio 31 d. gavusiems nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą, suteikiantį teisę vykdyti tvarkybos darbų projektų rengimo ir vadovavimo projektavimui veiklą, suteikiama teisė atlikti tvarkybos projekto ar jo dalies sprendinių įgyvendinimo priežiūrą atitinkamai pagal tai, kokios rūšies paveldo tvarkybos darbų projektų rengimas ir vadovavimas projektavimui yra nurodytas jų kvalifikacijos atestate.

6. Iki 2026 m. spalio 31 d. Kultūros paveldo departamente prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamentas) gauti prašymai išduoti leidimą atlikti ardomuosius tyrimus tikrinami, sprendimai priimami ir leidimai išduodami vadovaujantis iki Įstatymo įsigaliojimo dienos galiojusiomis nuostatomis.

7. Iki 2026 m. spalio 31 d. Departamente ir savivaldybių administracijose gauti projektiniai pasiūlymai ir prašymai išduoti specialiuosius paveldosaugos reikalavimus tikrinami, sprendimai priimami ir specialieji paveldosaugos reikalavimai išduodami vadovaujantis iki Įstatymo įsigaliojimo dienos galiojusiomis nuostatomis.

8. Iki 2026 m. spalio 31 d. Departamente ir savivaldybių administracijose gauti prašymai išduoti leidimą atlikti tvarkybos darbus tikrinami, sprendimai priimami ir leidimai išduodami vadovaujantis iki Įstatymo įsigaliojimo dienos galiojusiomis nuostatomis.

9. Iki 2026 m. spalio 31 d. nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kuriems taikomas rezervinis režimas, sąrašas, patvirtintas kultūros ministro, galioja tol, kol šiame sąraše esantiems objektams nebus parengti apsaugos reglamentai ar specialieji teritorijų planavimo dokumentai ir atitinkami juridiniai faktai nurodyti Kultūros vertybių registre.

10. Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje registruotų nekilnojamųjų kultūros vertybių, kurių reikšmingumo lygmuo nėra nustatytas, apsauga priskiriama Departamento kompetencijai iki tol, kol vertinimo tarybos nustatys jų reikšmingumo lygmenį. Šių vertybių vertingosios savybės ir reikšmingumo lygmuo turi būti patikslintas per 4 metus nuo Įstatymo įsigaliojimo dienos, vadovaujantis Įstatymo 14 straipsnyje nustatyta tvarka.

11. Iki 2026 m. spalio 31 d. nustatytos nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugos zonos valstybiniuose parkuose galioja, iki kol šių valstybinių parkų teritorijų planavimo dokumentai ir (ar) šių valstybinių parkų nuostatai bus papildyti reikalavimais, užtikrinančiais nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugą nuo fizinio poveikio ar vizualinio poveikio, kaip apibrėžiama Įstatymo 17 straipsnio 4 dalyje.

12. Iki 2026 m. spalio 31 d. vertinimo tarybų priimti sprendimai dėl Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingųjų savybių, jų reikšmingumo lygmens, teritorijų ribų ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos zonų ribų nustatymo ir teisinės apsaugos joms reikalingumo galioja, iki kol jie pagal kompetenciją nebus pakeisti ar panaikinti Departamento direktoriaus ar savivaldybės tarybos sprendimu, gavus vertinimo tarybos išvadą. Departamento direktoriaus ar savivaldybės tarybos sprendimu vertinimo tarybų aktai gali būti keičiami, papildomi arba panaikinami, gavus vertinimo tarybos išvadą.

3 straipsnis. Galiojančio teisinio reguliavimo *ex post* vertinimas

1. Kultūros ministerija atlieka Įstatyme nustatyto teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau – *ex post* vertinimas).

2. Atliekant *ex post* vertinimą, turi būti įvertinta, ar sumažėjo pažeidimų, tvarkant nekilnojamasias kultūros vertybes, ar sumažėjusi administracinė ir biurokratinė našta, ar efektyvus funkcijų ir atsakomybių pasiskirstymas tarp už kultūros paveldo apsaugą atsakingų institucijų.

3. *Ex post* vertinimo laikotarpis – 4 metai nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

4. *Ex post* vertinimas turi būti atliktas iki 2031 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas